

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Népies gazdasági előadások vagy tanfolyamok?

Magyarországon a mostani földmivvelésügyi miniszternek köszönhetjük, hogy a nép gazdasági nevelése is előtérbe került végre, hogy a népies gazdasági előadások valóban népszerűekké lettek s hogy a minisztert az egész gazdátársadalom szívesen, lelkesedéssel támogatta.

Ezen gazdasági előadásoknak megmérhetetlen haszna. Módot nyitottak arra, hogy a gazdasági egyletek vezetőemberei közvetlenül érintkezzenek a néppel. Az előszónak pedig sehol sincsen talán akkora hatalma, mint a nép fölött.

Csak a magam tapasztalatairól kívánok szólni s ezek alapján állíthatom, hogy például Mosonmegyében a gazdasági kérdések iránt kezdődő érdeklődés ezen előadásoknak köszönhető.

Egyesületi életünkben statisztikai adatokkal mutathatjuk ki, hogy legeredményesebben abban az évben működöttünk, melyben módunk volt a nép közt legtöbbet és legtöbb helyen megfordulni.

Ez a módunk azonban, sajnos, csökkenőben van, mivel a miniszteriumban már néhány év óta az az irányzat lép előtérbe, hogy a gazdasági előadások helyett gazdasági tanfolyamok tartassanak, mivel ezek, mint az idén kibocsájtott miniszteri rendelet is mondja, sokkal nagyobb horderejűek s nagyobb eredményt biztosítók az egyes előadásoknál. A miniszter a leirat szerint a rendelkezésre álló hitelt ezen tanfolyamok részére kívánja első sorban felhasználni, s számít arra, hogy a vándor előadások a vidék képzett gazdáinak bevonásával minden külön költség nélkül is megtarthatók lesznek.

Évek óta vesződöm magam is egyes előadások tartásával, volt azután alkalmam meggyőződni a tanfolyamok eredményeiről is s így összehasonlíthatom, vajjon melyeknek volt mélyebb, maradandóbb nyoma a népre. Az összehasonlítható anyag pedig annál alkalmasabb, mert ugyanazon megye területéről, tehát körülbelül ugyanazon viszonyok közül vétetik.

Mosonmegyében a gazd. egyesület 3 év alatt 5 községben 5 tanfolyamot tartott. Merem állítani, hogy jobb előadókkal egyetlen tanfolyama az országnak sem igen rendelkezett. Gazdáink igen szívesen látogatták az előadásokat, különösen mert az egyik előadó szép tájtékpipát és sallangos kostyókat ígért a legszorgalmasabb hallgatónak. Az öt tanfolyamnak volt összesen legfeljebb 200—250 hallgatója, igen szívesen levizsgáztak, igen szép „okleveleket” nyertek, a miniszteri kiküldött ur a vizsga eredményéhez gratulált, a lelkelem örült, mikor a feleleteiket hallottam s azt hittük volna, hogy máról-holnapra megváltozik a község egész gazdálkodási rendszere. Na hát nem változott meg. Elfogultság lenne azt állítani, hogy ezen előadásoknak nem volt eredménye. Volt, van és lesz is. De ezek az eredmények össze nem hasonlíthatók az egyes előadások eredményeivel s ha tekintjük a tanfolyamokra fordított fáradságot és költséget, ki kell mondanunk, hogy azok bizony sokkal kisebb horderejűeknek bizonyultak az egyes előadásoknál. Az 5 tanfolyam nyomán keletkezett egy gyenge tejszövetkezet, ez is akkor, mindön már több virágzó, szépen dolgozó szövetkezet után el mertek indulni, keletkezett néhány takarmánytermesztési verseny, egypár gazda megpróbálta a műtrágyák alkalmazását, egypáran okszerűbben művelik földjeiket, keletkezett egy parasztmintagazdaság.

A husbaromfi-tojásokat vásárolják néhányan, gyümölcsfákat is ültetnek, ha kapnak, de vannak még olyanok is kik a tanfolyam nyomán a gazdasági könyvvitelt is megkedvelték.

Ugyancsak Mosonmegyében tartottunk aztán egyes előadásokat. Ugyanolyan mérvű anyagi támogatásban részesült a szarvasmarhatenyésztési egylet, mint a gazdasági egyesület, azonban mi, tekintettel egyesületünk különleges ezélt szolgáló voltára, kértük, hogy a tanfolyamok helyett az egyes előadások tartása mellett megmaradhassunk. Hat év alatt körülbelül 300 előadást tartottunk, megfordulva a vármegye minden egyes községében s volt ezen előadásokon mintegy 18,000 ember. Hogy előadásainknak volt-e maradandó eredménye, évkönyveink bizonyíthatják. Szer-

veztük a tenyésztési egyletet az egész vármegye területén s a 22 taggal alakított egylet 1800-ra szaporította fel tagjait csupa kisgazdából. Megkedveltettük népünkkel a szarvasmarhatenyésztést, községeinkben ma mindenütt tisztességes apa-állatok állanak; meghonosítottuk a díjazásokat, rendeztünk tejelő versenyeket nem várt eredményekkel; behoztunk tenyészállatokat a gazdák részére; meghonosítottunk nálunk eddig ismeretlen takarmánynövényeket s amíg azelőtt alig vetettek gazdáink takarmányt (5 év előtt nagynehezen 36 holdra tudtunk takarmánymagot kiadni) ma a takarmánytermesztés legszébb fejlődésnek indult, úgy hogy csak egyesületünk révén körülbelül 2000 holdra való különböző magot osztottunk az idén szét, meghonosítottuk a rétek műtrágyázását, kiadtunk 35 waggon korpát, szerveztünk egy évenkénti bikavásárt, honnan az idén már idegen vármegyékbe szállíthatunk; behoztuk a jobb tenyészanyag törzskönyvelését, a próbaféseket és létesítettünk 20 tejszövetkezetet, melyek révén már ma a kezdet kezdetén mintegy 300,000 korona eddig nem élvezett évi jövedelemhez juttattuk gazdáinkat.

Nem szeretném, ha valaki is — mondjuk ki a szót — henczegeknek venné és itélné a felhozottakat. De ha az a miniszteri rendelet maradandóbb eredményeket vél a tanfolyamok nyomán, hát szembe kellett állítanom a tényeket, hogy itélet legyen mondható. Ugyanegy megyében, ugyanazon anyagi eszközökkel más lesz az eredmény a tanfolyamok és más az egyes előadások nyomán, más még ott is, hol a tanfolyamok a követelménynek megfelelőleg tartatnak, amint azok nálunk tartattak, pedig igen sokfelé még rosszul is tartatnak. És ez a különböző eredményesség a dolog és a nép természetében rejlik. A nép helytelen ismeretere kell visszavezetnem, ha a tanfolyamok hasznosabbaknak ítéltetnének az egyes előadásoknál.

Mi a célja a tanfolyamoknak? A gazdasági ismeretek terjesztése a gazdálkodás minden ágában, vagy lehetőleg több ágában. A dolog természetében rejlik már most, hogy eléje kell tárunk annak a népnek, hogy a midön úgy gazdálkodik, mint eddig gazdálkodott itt is, ott

TERMÉNYÉRTÉKESÍTÉSÉNEK ne mulassza el egyetlen gazda sem a

“Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

ajánlatát bekérni. 1 kgrnyi minta beküldése esetén, az elérhető ár felől postafordultával tájékozás szerezhető be, kívánatra sürgöly útján is.

II.

is hibát követett el. Itt is, ott is, tehát sokfelé javítani kell. Ha az a tanfolyam nem így fogta fel feladatát, hát akkor csinált egy kis parasztkadémiát, melyen hallhatott sok szép tudományos dolgot, melyekből szépen le is vizsgáznak, de midőn azt kérdik tőle, hogy már most miként fogja könyvvezetését a saját gazdaságában berendezni, azt mondja rá a vizsgán (magam hallottam), ugyan kérem azt a kis csip-csup jövedelmet ami nekem jut, a fejemben is megtartom, bár a zsebemben is megtarthatnám, nem kell nekem arról könyvet is vezetnem.

A parasztkadémiákért, ki merem mondani, kár egy garast is áldozni. És kár a helyesen szervezett tanfolyamokért is, különösen ha ezek az egyes előadások *rovására* szervezettek. Mert még a helyesen vezetett tanfolyam is annyi változtatást, annyi újítást kell hogy megkívánjon, hogy azt a szegény elmaradt paraszt megemésztieni sem bírja, nem hogy megvalósítani bírja. Elő nem készített talajba vetünk és jó ha az a talaj a vetőmagot visszaadja, nem hogy még dus aratásra is kilátást nyújthatna.

Az én meggyőződéseim szerint az egyes előadásoknak a tartását kellene felkarolni, és felkarolni oly mértékben, amint csak lehetséges.

Minden vidéknek megvannak a maga fejlettebb és kevésbé fejlett községei. Ott kell kezdeni, ahol számíthatunk valami eredménnyre, mert csak ezen eredményeken felbuzdulva indíthatók meg más, nehezebb körülmények közt lévő községek is. Bármely ágát a gazdaságnak kiszakíthatjuk itt, lehetőleg olyat, amelynél leginkább égető a szükség s ezen próbáljunk tanácsainkkal segíteni. Ha itt meglesz az eredmény, ennek nyomán lehet további előadásokkal fejleszteni az érdeklődést is, az eredményt is. Például: valahol nincs tejértékesítés. Tartunk előadást a tejszövetkezetek hasznáról, lehetőleg oly községben, hol számíthatunk a szövetkezet létesülésére. Ha eltaláltuk a hangot, ha jól választottuk a helyet, a gazdák egy része tűnődni fog e dolgokon, s előbb-utóbb

többen hajlandók lesznek a szövetkezet alakítására. Másik előadásban elmondhatjuk, hogyan, miként lehet az ilyen szövetkezetet nyelbe ütni, esetleg mindjárt megalakítjuk a szövetkezetet. Figyelmük, érdeklődésük már megvan a dolog iránt. Ha az alakítás sikerült, megbeszélhetők a tejkezelés, a lefőlözött tej értékesítése, a tehének takarmányozása, a borjúk felnevelése, tenyésztésük kiválasztása, díjazások és versenyek, ennek nyomán a törzskönyvezés, próbaféjek hasznossága, majd a hussertések, fajbaromfiak tenyésztésének előnyei stb. De ugyanezen előadások tanfolyamban összefoglalva, midőn a talaj előkészítve még nincs, midőn az eszme meg nem érett, legfeljebb az óhajt és elégedetlenséget költik fel, s az eredmény az, hogy jó, ez mind szép de nálunk nem megy, a mi népünk nem elég érett erre; pedig nem a népben, hanem a vezetésben van a hiba.

Számít a miniszteri rendelet arra, hogy az egyes előadások a vidék képzett gazdáinak levonásával külön költség nélkül megtarthatók lesznek. Igen, számíthatni erre, de csak bizonyos határig. Mert ha az az intelligens gazdaközönség azt látja, hogy eredményt nem nyújtó tanfolyamokra százakat költenek, s neki még talán anyagi áldozatot kell hozni munkáján és jóindulatán kívül, kedvét veszítve előbb-utóbb félre fog állni, azt gondolva: ha te jobban tudod nálam, csináld magad, s ne kívánj tőlünk még anyagi áldozatot is akkor, mikor hiába való dologra százakat elköltesz.

Tudomásom van róla, hogy nem egy gazdasági egyesület sokkal szivesebben tartana egyes előadásokat, mint tanfolyamot. De hát erre kap támogatást, amarra nem: Megtartja hát a tanfolyamot, bár eredményt nem sokat vár tőle, legfeljebb, hogy egy pár emberét a tanfolyam révén mellékjövedelemhez juttatja.

Alkalmunk most van reá. Ha a gazdasági egyesületek kérés és informáló szavukat a jövő téli előadások tervezetének beterjesztésénél felemlik, lehetetlennek tartom, hogy a miniszterium meg ne értesse őket, s kell rá módot találnunk, hogy szavuk az ő füléig jusson. Igenis, tartassanak meg a jövőben is a

háziipartanfolyamok. Ezeknek van maradandó nyoma, haszna. De ezeken kívül az egyes előadások tartása mellett kell állást foglalnunk. Ezekkel hozzáférhetünk a nép szívéhez, lelkéhez, ezekkel nemcsak egyes protezsált községeket boldogíthatunk, hanem az egész népet megnyerhetjük a haladásnak, ezekkel mód nyújtatik a szövetkezetek különböző neveit megvalósítani s népünket a jövedelmezőbb gazdálkodás ösvényére vezetni.

Egyébként lehet, hogy ez talán csak az én egyéni véleményem. Szóljanak hozzá mások is. A dolog elég fontos arra, hogy egy kis eszmecsere fejlődjék nyomán, s aztán győzzön a jobb.

Ujhelyi Imre.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Csékló István.

A szalma táplálóértékének növelését célzó törekvések Németországban.

Németországot igen bántja az, hogy évente kétszáz millió márkánál többet kénytelen a külföldnek gabonáért s takarmányért adózni. Ezért már ismételve számot vetett arról, hogy mezőgazdaságát nem rendezhetné-e be úgy, hogy annyi gabonája s takarmánya teremjen, amennyire szüksége van. Ezek a számítások azonban mindeddig nem végződtek eredményre, de ez most arra ösztönzi a német szakköröket, hogy oly utakat s módokat keresenek, melyekkel a belföldi termelést növelve, úgy gabonában, valamint takarmányban kevésbé szoruljanak a külföldre, mint eddig.

Ez indította őket arra, hogy a leveles cukorrépafejek szárítását igyekezzenek megvalósítani, mert ha az teljes mértékben sikerülne, akkor Németország mintegy 15 millió q száraz takarmányt nyerne azzal, mely körülbelül ugyanannyi abraknak a területét tenné fölöslegessé.

TÁRCZA.

Felszántják a Hortobágyot.

En édes szerelmem, Alföld szép vidéke, bánatos szívvel írom meg pusztulásodat. A tűnő délibáb, a vadvirág, fűszál helyett a kalász növése nem hangol örömré; megszoktalak, mint végtelen legelőt, úgy tanultalak szeretni, mint a gulya, a ménes tanyáját s bizonyos aggodalom fog el, tudva azt, hogy eltűnysz, el a kor áramlatával, szükségétörvényével. Szép-séges szép Hortobágy! Te voltál a magyar pusztá poézisa, ott tanyázott aprófüves legelőn ezernyi-ezer jószág; becsületes emberek lakták földedet, akiknek érzése összeforrta a szabad természettel. De hát olyan változó minden a világon. Ma még vadvirág az, amely ott terem rajtad, sásos fű, vadlóher, apró borjúpázsit, egy-két esztendő mulva pedig buza, ezután árpa és megint buza, élet, de amelyhez ezernyi ember hulló verejtéke fűződik. Így csak magadtól teremsz, nem trágyáz, nem szánt-vet senki; csöndes eső ha hull reád, az is kevés, napsugár ha éget, kiállok, de ezért teremsz, füvet-legelőt annyit, amiből megél a jószág. Ezután nem úgy lesz: felhasogatnak őszszel is, tavasszal is, megrágyáznak, betemetik kávas kutjaidat, elszállítják tőled a jószágot és fölötted nem fog játszani a délibáb, elkerül még a vadmadár is, mert nem lesz hely, ahol megpihenjen rajtad. Se a kutyám, sem a szabad föld, apró cserje, bogács nem nyújt hajlékot a bujdosó madárnak, végtelen vetés susogása riasztja fel álmából a távolban pihenő gulyát, nyugovása nem lesz azon már a jószágnak, mert emberek zaja zavajra meg

a csendet, reggeltől napestig, kora kikelettől késő őszutóig.

Mi lesz a haszna ennek, én Istenem mi lesz? Így emberésszel felfogni sem tudom; ma is gyenge a buza ára, ezután lehet, hogy még gyengébb lesz, kapás szintén nem fizeti ki magát, takarmány csak a jószágnak értékes, eladni nem lehet, vagy ha el is, keveset adnak érte. Talán-talán kevesebbet még, mint a szabadban élő jószágért. Ám ideje változtatja a gazdálkodás hasznát is. Lehet, hogy ma ez, holnap az az irány szerencsésebb. Ma a gabonatermesztés hoz nagyobb hasznot, egy-két év mulva a jószág s aki fel tudta az idők változását fogni, az a boldogabb. Ám, hogy ki tudta — kérdés.

Az a vadvirágos róna, a maga semmittevésével, lehet, hogy ma csak nagyon keveset jövedelmez, de lehet az is, hogy sokkal többet, mint jövedelmezne akkor, amikor felszántanak, bevetnék, felnövekedne rajt a vetés s learatnák róla a kalászt. Mert úgy van az, hogy a föld termése nem ember kezébe van letéve. Érheti ezernyi csapás; rozsa, kárttevő bogár, zápor, jégeső, forró nap sütése. A fűszál mindazt kiállja, s a jószág baján az emberi tudomány ma már győzedelmeskedett. Nem úgy a föld terméken. Annak jövője Isten kezébe van letéve, ha terem úgy sem jó, ha nem szintén bele kell nyugodnunk.

Elnézem a földet turó embert, annak küzködését, ezernyi költségét, bánatát, ingatag reményét s valahányszor csak látom mindig eszemben jut: én édes Istenem, he nehéz e gazdaember élete! Hogy miért? hát mert olyan hűtellen lett az anyaföld fiaihoz. Nem terem annyit, mint azelőtt s ha terem sem olyat; nincs a gabonának ára, legyen az kevesebb, avagy több, mindig egyformán fizetik. A buzát,

a rozst, az árpát, zabot, kukoricát, még a répát is. Amazoknál *tőzsdei* árak, emezeknél kartellek szabályozzák azt.

S ezért gondolkodtam el a felett, hogy azt a nagy-nagy rónaságot mért akarják eke alá venni? A haszon kedvéért, avagy a modern kor áramlatának engedve, bővebb hasznosításért, sok-sok munkáskéznek dolgot adandó? vagy pedig azért, mert nem terem elegendő vadfüvet az a legelő s rajt nem él meg a jószág és nem hasznosít.

En nem s talán egész Debreczen városa sem tudna erre megfelelni. Am ha tudna is, merő találgatás volna ez, vagy amaz a válasza. Mert hiszen mit látunk. Nagy legelőterületek lettek az utolsó évtizedben szántókká, egész falvak maradtak azok nélkül, mert felturáltak minden földet a faluvégi ház ablaka alól a legszélső mesgyéig s ahol szántás maradt a vadfüvet termő fű nyomában, ott az állattenyésztés és ezzel a szegény nép jóléte is csökkent. Eloszlott a kedv is az állattenyésztéstől, belterjesebbé kellett hogy váljon a gazdálkodás s mindezt a gazdák zsebe bánta meg.

Lehet, hogy a Hortobágy gazdái ezt sem bánják, csak tulajdon gazdaságukat modern uton hasznosíthatják.

És akkor a legelő helyét kihalogatott földek foglalják el, felszántott, leboronált, bevetett, megmivelt földek tarkán itt buzával, amott kapással. A kutyák, szárnyékok helyén nagyablakos tanyaházak épülnek, zárt istállók, ólak, csűrőkkel s a síkságról eltűnik a gulyaménes, el véle a délibáb, a daru, a golya is, az Alföld poézisa, az ősmagyar pusztá s helyette verejtéket izzadó munkások örök könyörgése száll az ég felé: hogy, add meg uram a mi mindennapi kenyerünket.

Agh Endre.

Továbbá ez ösztönzi a német szakköröket az idén arra, hogy a burgonya szárításának a kérdését is megoldják, mely célból egy 25 ezer s egy 5 ezer márkás díj tüzetett ki olyformán, hogy a nagyobb díjat az nyeri el, aki még a folyó évben — okt. 1-én záródó bejelentési határidővel — oly szárítót mutat be, melyvel naponta 12 órai munkaidőben 100 q burgonyát úgy lehet megszáritani, hogy a nyers burgonya q-jának szárítása 100 napi üzennél 40 pfennignél többre ne kerüljön, míg a kisebb díj egy ugyancsak az idén működésbe hozandó szárítónak fog odaitélni, melynek munkaképessége csak negyed akkora, mint előbbié s mely ha valamivel drágábban szárítana is, de mégis oly olcsón eszközíti azt, hogy az egymással szövethető kisebb burgonyatermesztők is kihasználhassák a szárítás előnyeit. Ezzel tehát szintén sok millió q. abrak-takarmányt fognak Németországban nyerni s így annyival kevesebb abrakot kell majd a külföldön vásárolniok.

Vegre ez serkenti Németországot már néhány év óta arra, hogy a szalma táplálóértékének növelhetőségét tanulmányozza, mert ha a szalmát a széna táplálójával lehetne felruházni, akkor kevesebb szénát kellene termeszteni s így több földet lehetne a gabonának szánni. Hogy ennek a törekvésnek a jogsultságát megérthessük, a következőket bocsájuk előre:

A szalma, a polyva, a fák galyai, a fűreszpor s más hasonló anyagok körülbelül ugyanannyi szervesanyagot tartalmaznak, mint a széna, de szervesanyagaik sokkal csekélyebb táplálóértékkel bírnak, ami főleg három okra vezethető vissza, ugymint:

1. arra, hogy a szalma (stb.) szervesanyagai kevésbé emészthetők, mint a széna szervesanyagai. Ugyanis legjobb szalmaértékcsökkentőink a kérődzők ritkán képesek a szalma szervesanyagaiból 30—40%-nál többet megemészteni, míg a széna szervesanyagait 55—65%-ig emészti meg. A szalma ezen hiányos emészthetősége az inkrustáló anyagoktól vagyis azoktól származik, melyek a szálas-takarmány elfásulását okozzák. Így pl. az, amit a takarmányban nyersrostnak mondunk s melyből a szalma 35—45%-ot tartalmaz, főleg három anyagból áll, ugymint cellulózból, pentosanból s inkrustáló anyagokból, melyek közül a ligium magaslik ki, de ez nem az egyedüli inkrustáló anyag. A cellulóze s a pentosan szénhidrátértékű emészthető anyagok, de emészthetőségük nagyon függ attól, hogy mennyire vannak inkrustáló anyagokkal beburkolva s azok által vegyileg megkötve. E szerint tehát az inkrustáló anyagok úgy hatnak a takarmányban, hogy a különben emészthető anyagoknak kisebb-nagyobb részét elvonják az emészthetéstől, amiből az következik, hogy azon esetben, ha úgy készítjük elő a szalmát, hogy az inkrustáló anyagok külön váljanak s hogy a közöttük s a többi takarmányrészek között létező vegyi kapcsolatok megszűnjön, akkor teljesebben képes az állat a szalma szervesanyagait megemészteni.

Az inkrustáló anyagok továbbá azzal is hatnak hátrányosan, hogy részint saját magukkal, részint az általuk emészthetlenné tett táplálóanyagokkal szaporítják az állatban a ballasztot, melynek szaporítása s kiürítése bizonyos mennyiségű erőt fogyaszt, mely a megemészített anyagok egy részének szétbontása által szereztetik meg.

2. A szalma nagyon lassan emésztetvén, igen sokáig időzik az emésztőcsatornában, minél fogva bármely más takarmánynál jobban van azon baktériumok romboló hatásának kitéve, melyek a nitrogénmentes anyagokat mocsárléggé (methanná) igyekeznek szétbontani. E baktériumok különösen a cukorban keményítőben, szóval a szénhidrátokban tesznek nagy kárt akkor, ha azok nem tudják magukat elég gyorsan támadásaik elől kivonni, ami azonban csak gyors emésztésük s felszívá-

suk által válván lehetségessé, a szalmában nagyon kedvezőtlen helyzetben vannak. Ez a baktériumműködés magyarázza meg azt, hogy a melasszé emészthető szervesanyagainak nagyobb a termelő értéke, mint bármely más takarmányé, mert a melasszé valamennyit fölülmulja az emészthetőség gyorsaságában, amennyiben ugyanis a cukor minden emésztés nélkül, vagyis azonnal felszívható; s ugyanez teszi érthetővé azt is, hogy a szalma tápláló értéke nagyon fokozható azzal, ha úgy változtatjuk meg, hogy az állat gyorsabban emészthesse.

3. A szalma csekély táplálójerejének végre még az is az oka, hogy az evése nagyon igénybe veszi az állat rágozóimat, vagyis, hogy az állatnak sok erőt kell a szalma rágására fordítani, melyet azonban csakis vére egy részének felhasználása által szerezhethet meg.

Ezeket tudva már most könnyű belátni, hogy a szalma tápláló, vagy helyesebben mondva termelő értékét kétféleképp fokozhatjuk, és pedig vagy úgy, hogy emészthető alkatrészeit felszabadítjuk az inkrustáló anyagok bénító hatása alul, vagy pedig úgy, hogy messze menő felaprózás által könnyen rághatóvá s gyorsan emészthetővé teszünk azt. Németországban mind a kettőt megpróbálták, de az első helyen említettnek nagyobb jövőt jósolván, csak ezt óhajtuk kissé részletesebben megbeszélni, míg a második eljárásra vonatkozó mondandóinkat röviden a következőkbe foglaljuk össze.

Ha lisztte őröljük a szalmát, akkor az állatnak alig kell azt rágnia, s az emésztési nedvek is könnyen férnek az emészthető alkatrészekhez s gyorsan emészti meg azokat. Többet azonban így sem képes az állat a szalmából megemészteni, mert az inkrustáló anyagok a lisztben épp. úgy lekötik a szervesanyagok egy részét, mint a közönséges szalmában. De a szalmaliszt mégis jóval nagyobb termelőértékkel bír, mint a közönséges szalma, amit Kellner (Möckernben) respirációkészülékben végzett takarmányozási kísérlettel állapított meg, s ha ő még nem is közölte kísérlete számszerű adatait, de Vibranshoz intézett s a „Deutsche Land. Presse“-ben olvasható levéltörredékéből mégis azt vesszük ki, hogy bár az összehasonlítólóg kipróbált buzaszalmaszeccsa s a buzaszalmaliszt egészen egyenlő emésztési együtthatókkal bírtak, a lisztrel sokkal több zsirt termelt az állat mint a szeccskával. S ez érthető is, mert az emésztési együtthatókban befoglaltatik az, amit a baktériumok szétbontanak, s így egyenlő emészthetőség mellett okvetlenül többnek kell a liszt emészthető anyagaiból az állat véérébe jutni, s a lisztnek a rágása is kevesebb vért használ el, mint a szeccskáé. Mert csak azzal legyünk tisztában, hogy mindaz, ami a rágás munkáját szaporítja s ami a tápláló anyagok feloldását s felszívását késlelteti, az csökkentőleg hat a takarmány termelő értékére, amennyiben ugyanis a rágás csak bizonyos mennyiségű vér felhasználásával válik lehetségessé, s a felszívásbani késleltetés a bélbeli erjedést fokozza.

Áttérve a szalma tápértékbeli növelésének második módjára, már a „Köztelek“ 1901. 10. és 11. számaiban megemlékeztünk arról, hogy Kellner a papirgyárak ugynevezett szalmaanyagában, mely a rozsszalmának nagyobb nyomás mellett lugokkal kifőzése által nyeretett, s mely ugyszólván csak nyersrostból állott, átlag 88-3% emészthető anyagot talált, s hogy ő a szalmaanyag ezen rendkívül kedvező emészthetőségét az inkrustáló anyagoktól való mentességnek tulajdonítja. Ugyancsak Kellner azt is észlelte, hogy a respirációkészülékben tartott kísérleti ökrei épp. úgy tudták a szalmaanyag emészthető alkatrészeit zsírátválttatni, mint a keményítőt, s hogy azok fehérjekímélő hatása sem tért el a keményítőtől, a miből azt következteti, hogy az inkrustáló anyagoktól megszabadítás által emészthetővé vált nyersrost teljes keményítőértékkel bír. Csakhogy a szalmaanyag kissé drága, s így

Kellner kísérletei főleg csak elméleti szempontból fontosak.

Ellenben inkább csak a gyakorlati szempont irányítja Lehmann, a göttingai gazd. kísérleti állomás azon főnökét, a kinek talán leginkább köszönhetik a német gazdák, hogy a leveles ezukorrépefejek szárítási ügye a megoldás felé közeledik. Lehmann kettős célt tűzött ki magának, nevezetesen először azt, hogy a szalma tápláló anyagait felszabadítsa az inkrustáló anyagok nyüge alul, s másodsor, hogy a szalmát úgy készítse el, hogy az állatok oly szívesen egyék mint a szénát. Mert a közönséges szalmát nem igen szeretik az állatok, s ezért keveset esznek belőle.

Kísérleteit már 1893-ban kezdte meg Lehmann, de abban az időben csak az első feladatot oldotta meg. Ugyanis ürökkel eszközölt kihasználási kísérleteinél a következő emésztési együtthatókat érte el. Az elkészítetlen, de különben igen jó zabszalmában 47-1% emészthető szervesanyag foglaltatik; ellenben ugyanaz a zabszalma bizonyos reagentiákkal nagyobb nyomás alatt több óráig főzve 71-3% emészthető szervesanyagot, vagyis többet tartalmazott mint a széna, s körülbelül ugyanannyit mint a korpa. Egy másik zabszalma elkészítetlenül 37-8%, elkészítve 65-6%, egy buzapolyyva pedig elkészítetlenül 31-3%, elkészítve 68-7% emészthető szervesanyagot tartalmazott.

De ezen kísérletek kevés értékkel bírtak, mert az állatok nem szívesen ették az elkészített takarmányt. Ezért most oly irányban folytatta Lehmann kísérleteit, hogy a szalmának ne csak emészthetőségét, de ízletességét is fokozza, s 1899-ben teljesen el is érte azt, mert míg kísérleti ürüi az elkészítetlen szalmából legfeljebb 0-3—0-4 kg.-ot tudtak dara-bonkint enni, addig az elkészítettből (légszárított szalmára átszámítva) 1—1-1 kg.-ot, vagyis annyit fogyasztottak, melynél több szénát sem képesek enni. Ezzel tehát gyakorlatilag is bevált a szalmának elkészítése, s ezért érdemes annak módjával is foglalkoznunk.

A szalmát megszecskezve kétszer annyi sulyu 2—4% maró nátront tartalmazó vízzel jól összekeverik, s külön e célra szolgáló üstben 4—5 atmoszféri nyomás mellett 6 óráig főzik. Ezzel kész a szalma, mert mihelyt langyosra kihült, azonnal etethető. Az így elkészített szalma csak mintegy 30% szárazanyagot tartalmaz, a bütykei egészen lágyak, s a marha s a juh nagyon mohón eszi. A kérdéses takarmány kémhatása gyengén lugos, de ha tovább főzik a szalmát, akkor közömbös, sőt savas kémhatásúvá válik, de ez nem szükséges, mert a lugos kémhatású szalma sem árt az állatnak.

Lehmann eltérő ideig főzött szalmát ürökkel etetvén, 56-1%, 58-8% és 61-2% emészthető szervesanyagot talált, holott nyersen csak 42-0% emészthető szervesanyag volt benne. Miután a közepes minőségű rétiszéna 61-2%, a közepes hereszéna 58-8% emészthető szervesanyagot tartalmaz, annál fogva az előbb leirt eljárással teljes biztossággal annyira fokozhatjuk a szalma emészthetőségét, hogy a szénáét érje el.

Ürök segítségével azt is megállapította Lehmann, hogy mennyire képes a preparált szalma az állatot gyarapítani, s ekkor úgy találta, hogy 1000 r. preparált szalma s 170 r. gyapotmagpogácsa együttesen épp. úgy hat a juhra mint 1400 r. hereszéna. Egészségtelennek nem találta Lehmann a kérdéses szalmát, mert 2 fejőstehén, mely majdnem fél esztenedeig aránytalanul sok preparált szalmát kapott, soha sem szenvedett emésztési zavarban. Lehmann végre egy szalmaanyag gyárban nagyban is készítette ezt a takarmányt. Ugyanis egy gömbalaku forralóban 10—12 q. szalmát egyszerre főzött; ez pedig annyi szalma, hogy 100 db. tehénnek is sok lenne egy napra. Eljárásának kivihetősége tehát a tömeg szempontjából sem utközik nehézségbe, szintugy

a költség szempontjából sem, mert Lehmann kiszámította, hogy az általa preparált szalmában ujonnan keletkezett emészthető alkatrészek kg-ja az egyik esetben 1'6, a másik esetben 3'37 pfeningbe került, holott a német takarmánypiacon 8—11 pfeningbe került a tápanyegség kg-ja.

Ennyit tudunk Németország azon törekvéséről, hogy a szalma tápláléértékét növelje; s ennek a törekvésnek az a fő indítója, hogy a takarmánybevitelt csökkentse, s a gabona-termesztést kibővitse. De ezzel a takarmánnyal is — épp úgy mint a szárított burgonyával — főleg csak a szénhidrátokat szaporíthatnák, a mi azonban szintén elég nagy nyereség lenne, mert az amerikai gyapotmag-pogácsa elég olcsó arra, hogy Németország fehérjehiányát pótolja. De különben is, mióta tudjuk, hogy a kifejlődött hízóállatok csekély a fehérjeszükséglete, a preparált szalma esetleg jelentőséget nyerhetne a marhahizlalásnál, valamint a heverő ökrök táplálásánál is. Ha pedig azt kérdezzük, hogy a szárított burgonya s a preparált szalma minő takarmány importjának árthatna leginkább, nagy általánosságban csak annyit mondhatunk, hogy valószínűen a tengerinek, mert a tengeri nem egy német szakirónak szálka a szemében, s ezek végtelenül örülnének annak, ha a takarmánytengeri importja megszűnne. Persze e pillanatban nem nagy veszély fenyegeti a tengerit, de ismerve a németek alaposágát, biztosra vehetjük, hogy a legközelebbi télen meg fogják a burgonyaszárítás kérdését oldani, s idővel valószínű a szalmapreparálását is; de végtére, ha akkor kevesebb tengerit fognak is tőlünk vásárolni, másrészt mi is hasznát fogjuk a szalmajavításnak venni.

Cselkó István.

ÜZEMTAN.

Rovatvezető: Hensch Árpád.

Kártérítés megállapítása.

IV.

A „Köztelek“ legutóbbi (56-ik) száma közül Lederer urtól egy cikket, mint második, illetőleg harmadik feleletet egy kérdésre és mint fulmináns választ Hensch urnak Lederer ur első válaszára tett megjegyzéseire.

A tényállás érdekes, de legérdekesebb e dologban az, hogy Lederer ur nagy hévvel oly tárgyról vitatkozik, melyről eredetileg szó sem volt.

A „Köztelek“ 370. számú kérdése következőképen hangzik: „Bérlő tartozik a bérlő területen legalább 150 drb számos marhát az előírt trágyamennyiség termelésének biztosítása végett eltartani. A szerződés ezt világosan előírja stb.“ Lederer ur már most feleleteiben azt magyarázza, hogy a szerződés kötésénél „a bérbeadó ur téves alapon indult“; hogy „a szerződés nem volt precíz és nem felel meg a gazdasági (?) praxis apodicticus és helyes irányu elveinek“; hogy így, meg amugy kellett volna a szerződést fogalmazni. Ez ugyan mind nagyon jó tanács lehet a jövőre, de véleményem szerint egy bérbeadónak azon kérdésére, hogy a szerződés egy pontjának meg nem tartásáért, milyen kártérítés követelhető, nem a leg-sikerültebb válasz.

Abból kiindulva, hogy a szerződésben zavart fogalmak vannak, mondja Lederer ur, hogy a bíróság szakember véleménye szerint ítélt és ha ő volna szakértőül felkérve, a bíró az ő véleménye szerint ítélné. Megengedi már Lederer ur, hanem a bíróság a saját véleménye és meggyőződése szerint ítélt, melynek keletkezésénél a szakértői vélemény fontos szerepet játszik, de nem kizárólagosan a főszerepet, mert különben hogyan lehetne ítéletet hozni, ha pl. több szakértő van meghíva és ezeknek véleménye különböző.

Nem említem a szóban forgó szerződést, hiszen ennek olvasását is feleslegesnek tartja Lederer ur, mert „mint tapasztalt gazdász mégis tudnia kell, mit kell ennek tartalmaznia“. De vegyük pusztán a kérdést. Abban világosan benn áll, hogy a bérlő 150 drb számos marha tartására kötelezte magát. Minthogy ennyi állatot nem tartott, bárha eleget is tett volna „az előírt trágyamennyiség biztosítása“ követelményének, mégis a szerződés egy pontja ellen vétett. Minden valószínűség szerint azonban a trágyamennyiség nem volt biztosítva, mert nem hiszem, hogy olyan bérlő akadna, ki nem tart szerződésileg kötelező számu marhát, de hogy kellő mennyiségű trágyát adhasson a földnek. Lederer ur tanácsát követve „zöldherjét (?) és bükkönyét“ alászántja, a helyett hogy azt meg-etné. Dehát véleményem szerint a bérbeadót kártérítés okvetlenül megilleti, mely kártérítés meghatározásának legcélszerűbb módja az, melyet Hensch ur ajánlott feleletében.

Czikkiró ur felszólal egyáltalában az oly bérlői szerződés ellen, mely szerint a bérlő bizonyos mennyiségű állat tartására kötelezi magát, mint olyan valami ellen, ami több mint *uzsora*. Ha Lederer ur valamely gazdaság berendezésénél bizonyos nagyságu állatlétszám tartására magát elhatározza, mely állatlétszám véleménye szerint ezen gazdaságra okvetlenül szükséges, ugyannyira, hogyha nem termelt elég takarmánya, vétel útján lesz kénytelen takarmányt beszerezni, hogy azon bizonyos szükséges marhalétszámot fentarthassa: nem látom át, miért legyen az *uzsorával összehasonlítható* egy oly szerződés, mely azon birtok bérbeadásánál a bérlő azon bizonyos állatlétszám tartására kötelezetik.

Czikkiró ur említi, hogy „más volna az, ha a bérlő egész éven át lenne köteles 150 drb számos marhát tartani“. De hiszen ez magától értetődik, mihielyt valaki bizonyos számu számos marha tartására kötelezi magát; mert pl. egy ökör, mely egy gazdaságban 6 hónapig tartatik a gazdasági üzem szempontjából nem tekinthető egy teljes számos marhának, ha meg is üti a számos marha elnevezés megkövetelte súlyt.

Hiszem, hogy van olyan eset, midőn bizonyos számu marha tartására való kötelezettség egy bérlőnek nagy terhet képez, de kérem, ha bizonyos területen való takarmánytermesztésre kötelezzük a bérlőt, hogy a trágyaszükségletet a takarmány feletetése által biztosítsuk, amit czikkiró ur is koncedál, nem-e következik be gyakran azon a bérlőre nézve nagyon kellemetlen eset, hogy magas terményárak mellett bizonyos területet takarmánnyal kénytelen elvetni, holott olcsóbban tudná mesterséges takarmányokkal, gyári hulladékokkal vétel útján bőven pótolni takarmány-szükségletét.

S. J. ur által feltett kérdéstől semmi tájékoztatást nem merithetünk azokra nézve, mikre okvetlenül szükségünk volna, hogy egy szerződés célszerű vagy nem célszerű voltát megítélhessük. Külömben is erről ítéletet mondunk, nem erre vonatkozólag tétetven e kérdés, nem is lehet.

Lederer ur sajnos állapotot, a gazdatársadalom bizonyos *tespedését* említi és „célszás nélkül“ megfigyeléseket tesz, hogy „minden gazdasági kérdés megvitatásánál csak egy egyén nézete lesz ránk oktrojálva“. Igaza van, a gazdák nem foglalkoznak rendszeren czikkirással, de nem is azért lettek gazdák és nem is lenne jó, ha minden gazda szakkérdések megvitatására töltene idejét.

A „Köztelek“ t. szerkesztősége felhívása kapcsán adok ezekben nézeteimnek kifejezést ezen tárgyról és reflektálok Lederer ur legutóbbi cikkére, hogy közreműködhessek mint gazda, a gazdatársadalomra imputált *tespedés* gyanujának eloszlításában.

Báró Inkey Pál.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

Beteg búzák.

A „Köztelek“ f. évi 56. számában Mezey rovatvezető terjedelmesen ír a buza ellenségeiről: gombákról és rovarokról, melyeket a hozzá megvizsgálásra beküldött buzanövényeken talált. Szóba hozza a búzán előforduló *torsgombát* (Ophiobolus) is, a melyről azt mondja, hogy e gomba nem parazita s a búzának nem árt. A bizonyítással ugyan adós marad, e helyett meggyőződésére és *Sorauer*-nek (akit mellesleg mint a mykologia terén elsőrangú kapacitást állít elénk) egy kijelentésére hivatkozik.

Mezey nézete szerint az idén hazánkban, főleg az Alföldön észlelt buzabetegségek oka elsősorban csaknem kizárólag a tavaszi fagyokban, másodsorban rovarok pusztításában és gombabetegségekben keresendő. Ez utóbbiak közt azonban a *torsgomba* számba nem jöhet.

Nos hát, én és velem együtt a mykologia talán nem egészen ismeretlen tekintélyei, mint *Prillieux*, *Delacroix*, *Frank* stb., akik az Ophiobolust nemcsak laboratóriumban, hanem künn a mezőn is éveken át látták és tanulmányozták, *Mezey*-vel és *Sorauer*-rel szemben meg merjük kockáztatni ama véleményünket, hogy a *torsgomba* bizonyos körülmények közt igen veszedelmes ellensége lehet a gabonának, főleg a búzának.

Arról pedig, hogy parazita-e a *torsgomba* vagy sem, most már nem lehet vitakozni, minthogy azt ép az utóbbi időben *Delacroix* pontos tudományos kísérletekkel minden kétséget kizárólag *bebizonyította*. E kísérlet leírása a „Bulletin de la Société Mycologique de France“ cz. mű XVII. kötetének 2. füzetében jelent meg 1901. évben. Abban a reményben ajánlom e munkát *Mezey* figyelmébe, hogy annak elolvasása után megváltoztatja a *torsgomba* saprophytasága felől táplált egyéni nézetét. Annnyival inkább merem ezt remélni, mert meg vagyok arról győződve, hogy idézett közlemény megjelenése óta *Sorauer* sem tartja már fenn ama *véleményét*, hogy e gomba nem parazita. Mert hát igen természetes, hogy tudományosan *bebizonyított igazságokkal* szemben azokkal ellentétes dolgot *hinni* nem szokás.

Tapasztalásom szerint a *torsgomba* leginkább akkor árt erősen a búzának, ha a buza bármily ok következtében rendes fejlődésében gátoltatik. Ha a *torsgombával* együtt még más ellenségek (legyenek azok rovarok vagy gombák) is meglepik a búzát és ha hozzá még az időjárás is kedvezőtlen a búzára, mint volt az idei hűvös és esős tavasz, amely a szépen áttelelt őszi fejtésben gátolta; akkor a *torsgomba* káros hatása még fokozódik. S ha az elmondottakhoz még hozzájárul a talaj rossz mivélése, az egyoldalú buzatermesztés, mint a minőt pl. alföldi kiscgazdáink üznek, kiknél a vetésforgó: buza, buza, kukoricza; akkor a *torsgomba* pusztítása igen nagy mérveket ölthet.

Erre vonatkozólag igen érdekes tapasztalatokat tettem az idén Hódmező-Vásárhelyen. Radisich min. oszt.-tanácsos, Csordán gazd. tudósító, Pál földbirtokos és dr. Szalay főkapitány társaságában jártam össze említett város határát. Azt találtuk, hogy a *torsgomba* által okozott kár ott a legnagyobb, ahol buza után búzát termesztettek. Kiscgazdáknak, kik földjüket rosszul is szántják és trágyázzák, buza után vetett búzájukban a *torsgombák* gyakran 80—100%-ra rugott, míg a közvetlen mellette fekvő táblákon, tehát azzal teljesen egyező talaj- és éghajlati viszonyok közt, ahol azonban kukoricza volt a buza előveteménye, a kár többnyire jelentékenyen kisebb, csak 10—15% volt, ritkán több.

Alkalmunk volt tapasztalni azt is, hogyha az említett rossz mivélésben és vetésforgóban levő oly parcella közvetlen mesgyés szomszédságában, melyben 80—100% *torsgomba*-

NYTAN.

amában Mezey aza ellenségei-yekeket a hozzáenyeken talált. ló torgombát ondjia, hogy e k nem árt. A helyett meg- lkit melleleg gu kapacitást tkozik. en hazánkban, etegségek oka avaszi fagyok- sztitásában és Ez utóbbiak ba nem jöhet. t a mykologia kintélyei, mint kik az Ophio- hanem künn tanulmányoz- szemben meg nyünket, hogy yek közt igen bonának, főleg

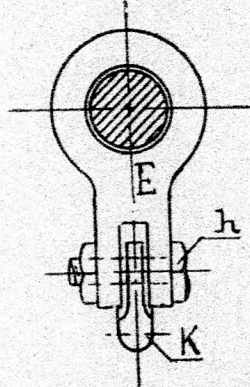
e a torgomba et vitatkozni, on De'acroix minden két- isérlet leírása ue de France" zetésében jelent nyben ajánlom gy annak el- a torgomba gyéni nézetét. élni, mert meg tett közlemény artja már fenn nem parazita. tudományosan azokkal ellen-

torgomba leg- nak, ha a buza s fejlődésében yütt még más e vagy gombák) í még az idő- mint volt az a szépen át- olta; akkor a kozódik. S ha ul a talaj rossz esztés, mint a nek, kikhél a eza; akkor a érveket ölthet. dekes tapaszt- ő-Vásárhelyen. sordán gazd. Szalay főkap- emlitett város torgomba által hol buza után ak, kik föld- gyázzák, buza ombakár gyak- a közvetlen azzal teljesen ok közt, ahol előveteménye, kisebb, csak azt is, hogyha vetésforgóban nesgyés szom- % torgomba-

kárt konstatáltam, volt egy másik tábla buza, mely azonban megfelelő elővetemény után jó művelésbe és trágyába lón vetve; itt a kár csak elenyészően csekély volt, sőt sokszor semmi; holott a talaj- és éghajlati viszonyok teljesen olyanok voltak, mint az előbbi parcellán.

Az ország különböző helyeiről nyert értesüléseim szerint még dohány után vetett búzákat is megtámadott az idén a torgomba, nagyobb károkat azonban nem tett bennök.

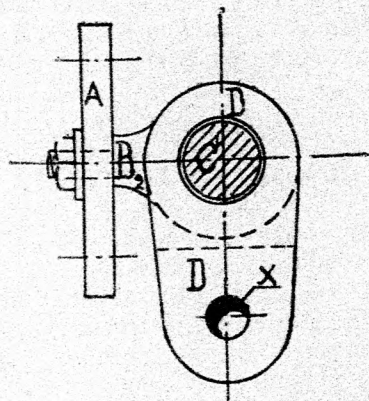
Ha a Mezey teoriája szerint a tavaszi fagyok okozták a kárt, akkor érthetetlen, hogy

105. A Lakatos-féle állatszabadító záró-emelőjének futója

miért szenvedett pl. két közvetlen egymás mellett levő tábla egyike 80-100% kárt, másika semmit, vagy csak 10-15%-ot. De nem magyarázható meg e teoriával még sok minden egyéb sem. Ezek közül csak egyet óhajtok megemlíteni: tény, hogy a buza tövében van a baj a megtámadott vetésben, mert hisz a buza részben kidől, vagy ha nem dől is ki, ha megfogjuk a növényt és húzzuk ki a földből, a legesekélyebb húzásra a tövében elszakad. Tehát a töve, a torsa rossz a búzáknak, amit különben szabad szemmel is láthatunk. Mezey szerint azonban nem a torgomba tette tönkre a buza tövét, hanem a fagy s a torgomba csak rátelepedett a már megbetegedett, pusztulásnak indult buzatóre, mint a hogy ez a saprophyta gombáknak általában szokásuk. Hát ugyan elhihető-e ez? Megmagyarázható-e, hogy a fagy éppen e legvédehetőbb részét, a tövét tegye tönkre a búzáknak? Megérthető-e, hogy az így tönkre ment buza még megnőjön embermagasságnyira? Azt hiszem, ez önkényű felmerülő kérdésre felesleges válaszolnom.

Meg kell még említenem, hogy az idén nemcsak a torgomba, hanem más gombák is ártottak vidékenként a búzáknak. Ezek közül

106. ábra. A Lakatos-féle állatszabadító záró-emelője.

elsősorban a rozsdá jöhet számba, amely sok helyen kikerülte ugyan a gazdák figyelmét, minthogy a folytonos esőzés minduntalan lemosta a levelekről; ennek dacára azonban a levélzet egy részét idő előtt elpusztította.

De meg kell említenem azt is, s ez örömemre szolgál, hogy a kár a búzáknak, hála a jelenleg uralkodó nem túlságosan meleg időjárásnak, amely a buza lassu beérésére rendkívül kedvező, nem lesz olyan nagy, mint a minőnek azt, normális, meleg nyári időjárást feltételezve, sokakkal együtt magam is gondoltam. Nagy okunk volt ugyanis attól félni, hogy

a fejlődésükben erősen visszamaradt gabonákra rekkenő júliusi meleg fog jönni, a melytől a szem bensül a kalaszban. Különösen sokat szenvedtek volna a hőségtől azok a búzák, melyeket a rozsdá és torgomba már megtámadott, de nem olyan nagy mértékben, hogy tönkretette volna őket. A lassu beérésre rendkívül kedvező mostani időjárás mellett ezek besülésének veszélye nem fenyeget.

Lánhart György.

Egyelőre minden megjegyzés nélkül, szösz szerint hozzuk e cikket, majd reá kerül a sor később e cikk bonczolgatására is. Rovatvezető.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

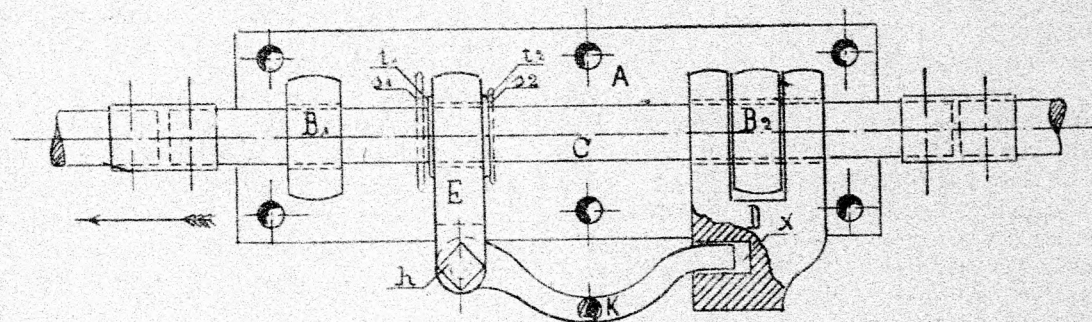
Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

Vész-szabadító istállóbeli állatok részére.

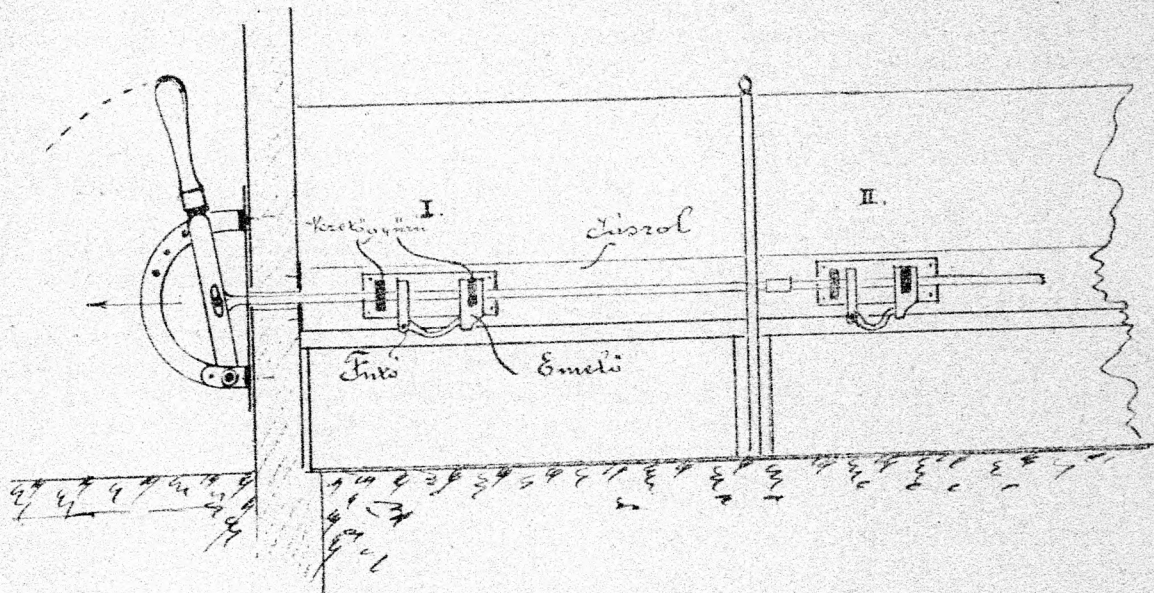
Nagy tűz, vagy romboló és rohamosan érkező árvízveszedelmek alkalmával az istállóban rekedt állatok szabadátétele igen nehéz, vagy egyáltalán képtelenség. A tűz- és árvíz-

ábrát), amely villaalakú részével egy tengelyen könnyen forgatható, hosszirányu mozgását azonban megakadályozza egy állitógyűrű (B₂), amely a záróemelő villájába illik. Az állitógyűrű (B₂) csapjával csavarmenet segítségével egy lapra (A) van erősítve. A záróemelővel szemben a tengelyen szintén foroghatólag van elhelyezve a futó (E). Ennek a hosszmozgását mindkét oldalon egy-egy lemezkarika (t₁, t₂) és merevítőszög (s₁, s₂) akadályozza meg. Ha az egyik merevítő szöveget (s₁) kihúzzuk, a futót (E) egy bizonyos határig eltolhatjuk a tengelyén. A futó szabad tehát, a tengelytől távolabb eső vége villa alakura van kiképezve, a melyben egy csapszög (H) körül a félkörben görbített zárókar (K) könnyen mozog, úgy, hogy zárt állapotban szabad végével a záró-emelő (X) furatába nyulik.

A tengelyen megfelelő távolságban a futótól egy másik állitógyűrű (B) van alkalmazva, amely mint az első gyűrű, szintén a közös lapra van erősítve, miáltal a tengelynek biztosabb vezetése éretik el, míg másrésről megszabja a futónak hosszirányu eltolását a tengelyen. E berendezés lapjával a jászolnak alkalmas helyére erősítettik. A tengelyen, a mely az állatok számához képest tengelykapcsolókkal

107. ábra. A Lakatos-féle állatszabadító berendezés.

108. ábra. A Lakatos-féle állatszabadító berendezés áttekintése.

veszedelmek alkalmával keletkező lármától az állatok megrémülnek, makacsok lesznek és a szabadításukra közeledő embert — legyen bár ismert gondozója, a veszélyben megvadult állatoknak az, aki közelit — a legtöbb esetben bántalmazzák. A szabadító veszélynek van kitéve minden ilyen alkalommal.

De ettől eltekintve, a veszély izgalmas pillanataiban az állatok elszabadítására siető ember, már a saját ijedtsége következtében sem képes feladatát a kellő gyorsasággal teljesíteni, a jászolhoz, vagy istállófalához kötött állatokat gyorsan elszabadítani. Közele veszély esetén meg éppen csak élete kockázatásával mehet be az istállóba. Az állatok veszély esetében való gyors elszabadíthatása foglalkoztatta Lakatos János újpesti lakost, ki az alább leírt szabadítóberendezést állította össze.

A Lakatos-féle szabadító berendezés lényegében egy záróemelőből (D) áll (lásd 107.

tetszés szerint meghosszabbítható, vannak az egyes készülékek.

A kapcsolt közös tengely párhuzamosan van a jászollal felszerelve és egyik végével ki-nyulik az épületből (lásd 108. ábra), ahol vagy egy emelőkarral, vagy pedig csavarkészülékkel van kapcsolatban, amelylyel a tengely hosszirányban elmozdítható. A 105. ábrán látható a futó (E) és zárókar (K). A 106. ábrán látható a záró-emelő (D) oldalnézetben. A 107. ábrán a készülék zárt állapotban látható. Mindkét állitógyűrű (B₁, B₂) egy közös lapra (A) van felszerelve. Ezekben az állitógyűrűkben nyulik keresztül a tengely (C). Az állitógyűrűt (B₂) körülveszi villájával a záró-emelő (D), ezzel szemben van a tengelyen a futó (E) zárókarral (K).

Míg a záró-emelő (D) a közös laphoz képest helyét nem változtathatja, addig a futó (E) két lemezkarika (t₁, t₂) és a két merevítő

szeg (s_1, s_2) közé van véve és így a tengelylél együtt mozog.

Zárt állapotban a zárókar (K) szabad vége a záróemelő (D) furatába (X) nyulik és így szemét képez, melyhez az állat a láncz végével van kötve. Az összes készülékek az által oldatnak meg, hogy a tengelyt (C), a falon kívül lévő szerkezettel a nyíl irányában elmozdítjuk.

Ezáltal a tengelyen rögzített futó (E) és ezzel együtt a zárókar (K) szabadvége kijut a záró-emelő furatából (X), lefordul és szabaddá teszi a megkötött állatot. Ha az állatot egyenként akarjuk eloldani, akkor kihúzzuk a merevítő szöveget (s_1), miáltal a futó (E) és ezzel együtt a zárókar (K) a záró-emelőtől (D) a tengelyen elcsusztható, miáltal a zárókar (K) lefordul és az állat el van oldva.

Az állatok megkötése a készülékkel a következőképpen történik: a tengelyt az épület külső falán elhelyezett emelőkar, vagy csavar-szerkezettel előbbeni helyébe toljuk vissza, a merevítő szöveget (s_1) kihúzzuk és eltöljük a futót (E).

Ezután a szabaddá tett zárókarral (K) tüzzük az állat köteleit, vagy lánczának utolsó szemét és visszatoljuk a futót (E) a záró-emelő (D) felé úgy, hogy a zárókar (K) a záró-emelő furatába (X) érjen. Ennek megtörténte után a lemezkarikát (t_1) a futóhoz nyomjuk és beütjük a merevítő szöveget (s_1).

A Lakatos-féle szabadító, tekintettel cél-szerű alkalmazhatására, a gyakorlatban igen könnyen kezelhető és tűz, valamint árvízveszélyek idejére utólrhetlen jó szolgálatot fog tenni az istállóbeli állatállomány szabadadtételénél. A vész-szabadító szerkezet összeállítója: Lakatos János (Ujpest, Temető-utca 36.) szabadalmazta találmányát s hogy minél előbb a gyakorlat terére vihesse hasznos szabadalmát, tőkével rendelkező egyént keres, esetleg eladja szabadalmát, ami nálunk igen sok nehézséggel jár, de e minden gazdaságban beváltó szabadító szerkezethez remélhetőleg hamar akad tőke-pénzes vállalkozó nálunk is. *Péterfy Tamás.*

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

446. kérdés. Kérem tudatni, hogy létezik-e oly zsupesinológép, illetve szerkezet, amely a gépelés alkalmával a cséplő szalmarázójára lesz feltéve.

Ha igen, mi volna az ára és megbízható-e?
G. M.

447. kérdés. Mióta a gőzkazánok felügyelete az iparfelügyelőségekhez tartozik, állandó szekaturának vagyunk kitéve a vizsgáló urak részéről. Mindenbe belékötnék és pl. a mentő-szekrényből valami hiányzik, a cséplést azonnal be akarják állítani. Tisztelettel kérem tekintetes szerkesztőséget szíves utmutatásért, miféle előírások és törvények vannak a cséplésre vonatkozólag, mit kell a gazdának kéznél tartani, hogy kell csépelni, szabad-e nőket a cséplőgépnél alkalmazni, egyszóval mik azok a szabályrendeletek és hol kaphatók azok, amiket le kell tartani?
B. J.

4 S. kérdés. Nagy jégzsükség lévén, a pusztán jéget kapni egyáltalán lehetetlen. A lapok hirdetnek „Nincs többé jéghiány” cím alatt egy új szabadalmazott jégkészítő gépet, melylél állítólag két percz alatt 3, illetőleg 5 kiló jéget lehet készíteni. Kérem gazdaságtársaimat, tett-e már valaki kísérletet a hárde-

tett jégkészülékkel, megfelel-e annak működése a hirdetésnek és egyáltalán megfelel-e a czélnak?
N. G.

449. kérdés. Úgy emlékezem, hogy a „Köztelek”-ben olvastam egy gépleírását, melylél homok- és cémentkeverékből téglát lehet préselni s hogy ezen téglák bizonyos vegyi szer hozzáadása folytán már 24 óra múlva használhatóak lennének s minden tekintetben pótolnák a rendes égetett téglát. Ezen gép elárúsítása, esetleg a gép kölcsönzése és az említett száradást elősegítő vegyszer szállításával egy czég foglalkoznak, melynek irodája a Károly-köruton volna. Átkutattam a „Köztelek” több évi folyamát, de nem találtam rá. Mégis, mert emlékezetem szerint a „Köztelek”-ben olvastam róla, kérem ha szívesek volnának e tárgyban tudósítani.
M. I.

450. kérdés. Küldöttem egy csomagban kalászos buzaszalakat tövestől azon tiszteletteljes kéréssel, miszerint szíveskedjenek megvizsgáltatni, hogy tulajdonképpen mi okozza a buza betegségét. A betegség 10 nap előtt kis foltokban képződött egy 25 h. lóher utáni és 42 h. baltaczim utáni buzában s ma már mindkét tábla teljesen elszáradt. A 25 holdas szept. 25-én, a 42 holdas szept. 23—24-én lett elvetve a mult évben vett kishéri maggal. Ma már egy tengeriföldben is kezdődnek, illetőleg mutatkoznak foltok, a tengeriföld székely tengerivel volt vetve s vetés előtt kétszer megszántva okt. 25-én elvetve.
S. S.

451. kérdés. Nagyobb buzamustrát küldtem s kérem felvilágosítást adni, mi pusztíthatja el a buzát? Megjegyzem, buza előtt árpa és az előtt kukorica volt; a mellette levő táblában szintén vannak ilyen foltok, ebben tavaly kukorica volt. E táblák 4—5 éves irtások.
F. A.

452. kérdés. Nagyon kérjük szíveskedjenek velünk b. lapjuk „Feleletek” rovatában tudatni, hogy a ma beküldött buzát milyen betegség emésztette el annyira, hogy felerészben kivesszett és a megmaradt része mind a földön fekszik ritkasága daczára.
S. M.

453. kérdés. Néhány tö beteg buzát küldtem. E buza ugarban van vetve 50 holdnyi területen, trágyázott, háromszor megszántva s mintegy 10—15%-nyi elszáradt kalász látszik benne s felős, hogy érésig — amint terjed a száradás — felmehet 50%-ra is. A száradás leginkább foltonként látszik, de van szórványosan is.

Még egy másik táblában is igen meg van támadva a buza, ebben is naponként több-több száradó kalász látszik, ez dohányföldi buza. Egyáltalában az egész buzavetésen száradt kalászokat látni, nagyobb mértékben, mint az rendes körülmények között szokott lenni, de előfordul e nem egészen megtámadott buzákban is a foltonkénti száradás. Kérem a beküldött kalászokat megvizsgáltatni és a betegség okát ismertetni.
K. M.

454. kérdés. Mai postával egy tekeresbe csomagolva beteg buzát küldök át, kérem azt megvizsgáltatni és annak betegségét tudatni. Megjegyezni óhajtom, miszerint a tábla 10 kat. holdas és annak nézetem szerint 1/2-része beteg és vereshere után van vetve a meg nem támadott igen szép és legfeljebb egy hét múlva kaszálható.
Sz. J.

455. kérdés. Mai postával küldöttem b. címre gyökerestől buzakalászokat. Buzáimban, de egész környékemen sok ilyen elszáradt kalász mutatkozik, de legtöbb a lóherék után vetett táblákban. Kérem velem tudatni, hogy mi itt a baj és miután naponként több kár

mutatkozik, nem kell-e teljes kártól tartanunk, miután még 8—10 nap múlva lehet csak buzát aratni?
S. S.

Feleletek.

Zsupesinológép. (Felelet a 446. sz. kérdésre.) Cséplőgéppel cséplelt gabonából zsupot csinálni nem lehet, mert a dob összetöri a szalma egy részét. Olyan szerkezet, mely a cséplőgép szalmarázóira vagy azok mögé szerelve a kijövő szalmát zsupba kötné, nincs. De igenis van olyan gép, mely a cséplőgépből kijövő szalmát felfogja és kékébe vagy bálokba köti. Ilyen a Klinger-féle kötő-gép, melyet Klinger készít Altstadt-Stölpenben (Szászország). Nálunk még nem használják. Tessék kérdéstevőnek oda fordulni ez ügyben.
i. S. P.

Cséplési utmutatás. (Felelet a 447. sz. kérdésre.) A cséplés kivételére nézve eddig semmiféle hatósági rendelet tudtommal nincs adva. Még az u. n. mentőszekrény sincs mindenhol előírva, legalább a Magyarországon működésben levő cséplőgépek leg többjénél nincs az meg. Egyáltalán magára a cséplőgépre nézve rendeletek nincsenek s az iparfelügyelőség kiküldöttje abba bele nem szólhat, hogy asszonyok vagy férfiak alkalmaztassanak-e a cséplőgépnél. Ha kifogásokat emel az iparfelügyelőség, tessék kérdéstevőnek elkérni tőle azon szabályrendeleteket, melyek alapján ő ott intézkedni akar a cséplőgéppel és a cséplés folyamataival. Az iparfelügyelőség csak a gőzgépek és gőzkazánok ellenőrzésére van feljogosítva.
i. S. P.

Jégkészítő-gép. (Felelet a 448. sz. kérdésre.) Az elmúlt tél jéghiánya következtében gombamódra nőnek ki a mindenféle szerkezetű jégkészítő-gépek a lehangzatosabb elnevezésű. Ezek azonban legtöbbször vagy olyan drágák, vagy olyan körülményes kezelést igényelnek, ami éppen nem felel meg hangzatos címüknek. Ujabbban a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete hoz ilyen kézi jégkészítő-gépet forgalomba és Salgó Izsó mérnök Budapesten V. Lipót-körút 17 sz. alatt. Tessék kérdéstevőnek e két címhez fordulni ez ügyben, honnan részletesebb felvilágosítást nyerhet.
i. S. P.

Homoktégla-készítés. (Felelet a 449. sz. kérdésre.) A homoktégla-készítés Németországban mind nagyobb és nagyobb iparrá kezd fejlődni. Nálunk Magyarországon mint mezőgazdasági mellékparág különös fontossággal bírhatna. E homoktégla-készítő gépet újabbban Propper Samu gépraktára hozta be hozzánk. Most vannak éppen folyamatban a kísérletek e géppel. Ezek befejezte után, még a nyár folyamán, egy a gépről, mint működéséről részletes leírás fog megjelenni a „Köztelek”-ben. Maga a gép a pozsonyi mezőgazdasági kiállításán működésben lesz bemutatva.
i. S. P.

Beteg buza I. (Felelet a 450. sz. kérdésre.) S. S. Tolnamegyéből küldte be a buzát. A növények egészen sárgák, koraérettek; a kalászok vagy üresek, vagy egészen aszott, nyomorult magvakat zárnak magukba; van azután közte olyan növény is, a melynek kalásza benfulladt, sőt olyan is, a mely a kalászképzésig sem jutott. Ez utóbbiak egészen feketék, tele vannak a kormos gombával (Cladosporium herbarum-mal).

A növényeken több folton szennyes fehér-színű, sűrű penész látszik, benne feketés pettyek: ez a *lisetharmat* (Erysiphe graminis) gomba.

TATAI DARABOS SZÉN TOJÁS BRIKETT

BÁNYÁK: Tata, Királd, Sajó-Szent-Péter, Dorogh, Tokod, Ebszöny. — EBSZÖNYI MÉSZ.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 19.

lokomobilnál, gőzekénél teljesen pótolják a porosz szenet, e mellett sokkal olcsóbbak, használatuk nagy megtakarítást eredményez.

teljes kártól tartanunk,
mulva lehet csak buzát
S. S.

letek

Felelet a 446. sz.
ésélt gabonából zsupot
ert a dob összetöri a
ran szerkezet, mely a
vagy azok mögé sze-
zsupba kötné, nincs.
p, mely a cséplőgépből
és kévékbe vagy bálókba
ele kötő-gép, melyet
stőlpenben (Szászország).
nálják. Tessék kérdést-
ügyben.

i. S. P.

Felelet a 447. sz.
kivitelére nézve eddig
delet tudtommal nincs
ntőszekrény sincs min-
o a Magyarországon mű-
épek legfőbbjénél nincs
zára a cséplőgépre nézve
az iparfelügyelőség ki-
m szólhat, hogy asszo-
maztassanak-e a cséplő-
emel az iparfelügyelő-
őnek elkérni tőle azon
elyek alapján ő ott in-
géppel és a cséplés fo-
ügyelőség csak a gőz-
ellenőrzésére van fel-
i. S. P.

Felelet a 448. sz. kér-
ghiánya következtében
mindenféle szerkezetű
angzatosabb elnevezés-
obször vagy olyan drá-
ényes kezelést igényel-
el meg hangzatos czi-
gyar Mezőgazdák Szö-
i jégkészítő-gépet for-
mérnök Budapesten V.
Tessék kérdésttevőnek
i ez ügyben, honnan
st nyerhet.

i. S. P.

Felelet a 449. sz.
készítés Németország-
nagyobb iparrá kezd
országban mint mező-
különös fontossággal
észítő gépet újabban
ra hozta be hozzánk.
yamatban a kísérletek
te után, még a nyár
mint működéséről rész-
mi a „Köztelek”-ben.
mezőgazdasági kiállí-
demutatva.

i. S. P.

Felelet a 450. sz. kérdésre.)
ldte be a buzát. A
koraérettek; a ka-
egészen aszott, nyo-
magukba; van azután
melynek kalásza ben-
hely a kalászképzésig
egészen feketék, tele
l (Cladosporium her-

folton szennyes fehér-
benne feketés pettyek;
he graminis) gomba.

esen pótolják a
okkal olcsóbbak,
ást eredményez.
SZ.

rszélet-tér 19.

Valamennyi levélen, de sokszor magán a száron
s a kalászokon erősen kifejlődött a *kormosgomba*.

A töveken ott van mint csaknem tinta-
fekete bevonat az *ofiolobuszgomba* (*Ophiobolus*
graminis), anélkül, hogy ott, ahol a gomba
tanyáz, a szár szilárdságát veszítette volna. A
töveket borító levélhüvelyekből kis bibircsek
emelkednek ki, az *ofiolobuszgomba peritheciumai*.
Az idén (július 19.) ez az első ofiolobuszlepelt
buza kezembem, amelyen a *peritheciumok* (spóra-
tokok) láthatók. A *peritheciumok* még nem
érették; szépen ki vannak bennök fejlődve a
karsu tömlők, de ezekben a hosszú spóráknak
még csak körvonalait látni.

A kalászokban elég szép számmal találni
a *buzalégy* (*Cecidomyia tritici*) álcáit s akad
bennük még néhány piros *tripszaleza* is. Az
egyik kalászos száron 3 nyeret s bennük a
nyergeslégy (*Cecidomyia equestris*) 3 piros ál-
czáját látni. Egy másik olyan száron, amely
kalászat ki nem hánytta, amint a kalászt kifej-
tettem, szintén találtam két *nyergeslégy*-álcát.

Egy harmadik szárbán a *szalmaráz*
(*Cephus pygmaeus*) hosszú, zsiros, fehér álczá-
jára leltem, s végül egy törpén maradt, egé-
szén elhalt, fekete szár a tövén hagymaszere-
rűen volt megdagadva, mint (őszszel vagy kora
tavasszal) az olyan tövek, amelyekben a
klóropszlegy álczája tanyáz.

A gyökérzet tövén *fehér gombaszálak* mu-
tatkoznak, s az alsó levélhüvelyekben *angol-
nácska férges* voltak találhatóak.

E vizsgálat alapján legvalószínűbb, hogy a
lisztharmat, a *buzalégy* s a *tripszek* (melyek a
sárga kalászbán már csak elvétve akadnak)
tették koraéretté a buzát, amelyben még egyéb
kártevők (a *nyerges légy*, *szalmaráz*, *klóropsz-
legy*) is gazdálkodtak. A buza az érés felé sok
esőt kapott, a talaj erősen átázott, mire az
elhaló növények gyökérzete penészesedésnek
indult, s tanyát ütöttek a buzán a szennyes
ofiolobusz és *Cladosporiumgombák*.

Mezey Gyula.

Beteg buza II. (Felelet a 451. kérdésre.)

F. A. Baranyából küldött keverten szakállas
és tarbuzát. Sok köztük az üreskalászu s ezek
nagyon szennyesek, a *kormosgomba* (*Cladospo-
rium*) piszkította be őket. Eltekintve az üres
kalászkától, a többi kalászbán is csupa nagyon
silány, töpörödött mag van, a szakállas és tar-
buzában egyaránt.

A kalászokban még most is igen sok a
piros *tripszaleza*; de nemcsak a kalászokban,
hanem benn a szárbán is sok a *tripsz*. Ez
utóbbiak valószínűleg a szalma törésein hatol-
tak be.

Olyan kalászt nem igen találni, amelyben
buzalégynek (*Cecidomyia tritici*) legalább egy
pár álbábja ne lenne. A sok *buzalégyen* kívül
3 száron a *nyerges légy* (*Cecidomyia equestris*)
piros álcáit (egy-egy száron 4–6 darabot),
továbbá két száron a *hesszeni légy* (*Cecidomyia*
destructor) bábjaikat lehetett találni (egyiket a
tövön, a másikat a 2-ik büttyök felett, alulról
számítva.)

A töveket az *ofiolobuszgomba* is belepji, de
nem nagy mértékben. A buza már régebben
meg volt dülve, de ekkor felállt, erre vallanak
az u. n. könyökös. A könyökös szárok kalá-
szaiban is aszott a szem, de mégis e szárok
a legtisztábbak, ezeket lepte legkevésbé az
ofiolobusz és a *Cladosporium harbarum*.

E buzában, habár több kártevő fellelhető,
a vizsgálati anyag alapján a *buzalégyet* (*Ceci-
domyia tritici*) és a *tripszket* kell főleg a kény-
szerű érés okául tekintenünk.

Mezey Gyula.

Beteg buza III. (Felelet a 452. sz. kér-
desre.) S. M. Borsodmegyéből teljesen sárga,
vékonyzalmájú buzát küldött be. Csak néhány

szálat, s ezek között is a legtöbbnek töve, sőt
levelei is, hiányzottak. A kalászok között vannak
üresék; a nem üresekben azonban többnyire
szép telt, csak ritkábban aszott a mag.

Ami felső levél van, azt a *Septoria grami-
num* gomba sötét kis pettyei s a *Cladosporium*
herbarum gomba piszkítják, s ez utóbbi egészen
elfeketi a küldeményben levő alsó leveleket,
a levelek lapját és hüvelyét.

A töveket az *ofiolobusz* lepte be, de nem
nagyon.

A kalászokban a *buzalégy* (*Cecidomyia*
tritici) néhány álbábja lehet akadni.

Egy buzaszál gyökerestől érkezett meg,
itt a gyökereket s ezek körül a talajt, fehér-
szinű, czérnaszerű gombaszálak szövik át.

A sárga, kalászos száron kívül találni
két egészen törpe, csak valami 25 cm. hosszú
szárat, amelyek teljesen el vannak feketedve,
s rajtuk a *Cladosporium herbarum* tanyáz.

Hogy mi ritkította el a buzát? a vetést
őszszel megtámadó legyek (hesszeni, a klóropsz-
legy), más rovarellenségek vagy a tavaszi
fagyok? azt a küldeményből megmondani
nem lehet.

Annyi azonban bizonyos, hogy a kalászok
ürességét s a szemek asszottságát a *buzalégyek*
— melyek csak tavasszal támadtak a buzára
— okozták jórészt.

Azt is mondhatni, hogy a talaj jól át-
ázott, erre vall az *ofiolobusz* és *Cladosporium*
mon kívül a gyökérzetet találhatók fehér micélium.

Mezey Gyula.

Beteg buza IV. (Felelet a 453. kérdésre.)

K. M. Beregmegyéből már kinézése után is
gyenge buzát küldött; különösen a kalászok
kicsinyek. A buza koraérett, a levelek, szár,
kalász, egészen el vannak száradva. Külsőleg
mindjárt feltűnik a növényeken a *kormos*
gabonagomba (*Cladosporium herbarum*), a *foltos*
rozsa (*Puccinia Rubigo vera*) és a töveket el-
feketi *ofiolobuszgomba*, mely a legtöbb száron
erősen ki van fejlődve, úgy, hogy a szárok két
alsó izét egészen belepji.

Az említett gombákon kívül a küldemény-
ben az állati parazitáknak és szaprofitáknak
egész gyűjteményét találni.

A mint a kalászokat vizsgáljuk, a csupa
aszott szem mellett száraz piros *tripszalezák*
peregnek ki belőlük, s a sovány magvakhoz
vagy a polyvákhöz lapulva, piczi kis hártvány
zacskóban a *narancessárga buzalégynek* (*Ceci-
domyia aurantiaca*) ugyanilyen színű álbábjaikat
leljük fel.

Hét száron a *hesszeni légy* (*Cecidomyia*
destructor) orsóalaku, sötétbarna, fényes báb-
jaira akadunk, mégpedig érdekes elhelyezésben.

Ugyanis a *hesszeni légy* petéit rendszeren
az alsó levelekre rakja, s a petékből itt kikelt
álcák lecsuszának a fiatal szár tövére s ott is
bábozódnak be. Azért a *hesszeni légy* bábjaikat
rendszeren a legalsó vagy a rákövetkező büttyök
fölött találni meg, s e helyen szokott a *hesszeni*
légy támadása következtében a buza letörni.

Nos, a beregi buzában található 7 *hesz-
szenilégycsók* közül 5 a szár felső részén
helyezkedett el. Az egyik a kalász alatti első
(tehát a legfelső) büttyök alatt, a másik négy
pedig a kalászalatti második büttyök fölött. Két
báb azután a tőtől számított 2-ik büttyök
felett volt.

Négy szár törpe maradt, de tövén hagyma-
szerűleg volt megdagadva. Két dagadt szárbán
bent, kettőben kint a *klóropszlegy* bábhüvelyét
találtam meg. E lelet azt bizonyítja, hogy a
klóropszlegy is tett kárt e vetésben őszszel és
koratavasszal.

Egyik további szár első izén a *nyerges-
legy* (*Cecidomyia equestris*) 6 téglavörös álczá-
ját szedtem ki nyergeikből.

Találtam továbbá 1 darab kicsiny üres
bábhüvelyt, a *fritlégy* bábhüvelyét, egy gye-
nén maradt szár oldalán; s ugyanilyen elhe-
lyezésben egy a *fritlégy* bábához hasonló, de
jóval nagyobb bábót (valami *Anthomyia* báb-
ját), s benn a levelek hüvelyében néhány
Agrómyzalégy-bábót.

Volt azután egy olyan szár is, a melyben
rágási morzsálék között a *szalmaráz* (*Cephus*
pygmaeus) husos, jónagy fehér álczája tanyázott.

A mint a kötött talajba benőtt gyökérzet
vizsgáltam, ezen, s magában a talajban is,
fehér gombaszálak húzódtak végig, s a gyökér-
zet tövéből egy csomó fehér, czérnavékonyaságú
férget, *Enchytraeus*-okat, lehetett kiszedni. E
férges jól érzik magukat a desztillált vízben
is; már 3 hete tartok néhányat desztillált víz-
ben, anélkül, hogy élénkességüket elvesztet-
ték volna.

Amint az ofiolobuszlepelt fekete tövek-
ről a levélhüvelyeket lefosztogattam, itt, a hüve-
lyek mögött, sok eleven, élénken mozgó piros
tripszalezát lehetett találni. Ezek a teljesen
elszáradt kalászokból ide, a tőhöz, a melyet
a talaj nedvessége nyirkosan tartott, húzódtak.

Végül felemlitem, hogy a töveket borító
levélhüvelyekben igen sok *angolnácskaféreg*
(*Anguillula*) tanyázott.

A vizsgált buzát, mint említettem, nagyon
erősen belepji az *ofiolobuszgomba*, de igazán el-
fogultság kellene hozzá, hogy valaki a buza
koraérettését az ofiolobuszhoz tulajdonítsa.

Különféle legyek, főleg a *hesszeni légy* és
a *narancessárga buzalégyek*, meg alkalmasint a
tripszek tették koraéretté e buzát, mely még
egyéb kártevőktől (melyeket felsoroltam) s a
sok esőtől is szenvedett.

A küldeményben volt három törött szár
is, mind a 3 a tő nélkül jutott kezeimbe, s
az egyik, közvetlen a törés felett ott volt a
hesszeni légy bábja.

A többi szár, ha még úgy belepte is az
ofiolobuszgomba, ép volt, még azok a szárok is,
a melyeken a *hesszeni légy* bábjaikat főt, a
kalász alatti első büttyök alatt, illetve a kalász-
alatti második büttyök fölött tanyáztak.

Mezey Gyula.

Beteg buza V. (Felelet a 454. sz. kér-
desre.) Sz. J. Hontmegyéből küldte buzáját,
összesen 13 szálat. A buza szépszalmájú és
szép kalászu, de a magvak minden kalászbán
aszottak, koraérettek. Valamennyi buzát a
gabonalisztharmat (*Erysiphe graminis*) igen erő-
sen támadta meg; ez mint vastag penész
lepi be az alsó két vagy három levelet, a levél-
hüvelyeket és a levélapokat egyaránt.

A 13 szál közül 7-en, a kalász alatt,
hosszu rágott csatorna húzódik lefelé a száron.
Ezeket a csatornákat a *klóropszlegy* álczája
rágta, most már e légynek nincs semmi egyéb
maradványa, még a báburok romsáit sem
látani.

3 szárat megtámadott a *hesszeni légy*; va-
lamennyin ott találni a légy bábjaikat. A 3 közül
2 szár a báb alatt le volt törve, a 3. *hesszeni*
legyes szár pedig törpe maradt.

A kalászokban piros, összeszáradt *tripsz-
alezák* is találni, s néhány kalászbán a poly-
vákot s a magot erősen bevonja a *polyva-
rozsa* (*Puccinia glumarum* Erikss.). A *kormos*
gabonagomba (*Cladosporium harbarum*) néhány
levelet s csekély mértékben a kalászokat is
piszkítja. Végre az *ofiolobuszgombát* is megta-
lálni a 3 *hesszeni legyes* és 3 *klóropszlegyes*
szár tövén, de csekély mértékben. 7 szár töve
egészen tiszta.

A vizsgálat alapján kimondható, hogy a
koraérettéséget a *lisztharmat* s e mellett főleg
az említett legyek álcái okozták.

Mezey Gyula.

„PURITIN“

a legjobb kazánkó ellenes szer.

Megrendelhető: a Puritin-társaságnál Budapest, IX., Üllői-út 25.

Megrendelőknél a kazán tisztítására használni szokott vizből 1–2 liter bekeverendő.

(Köztelek)

Érdemes

Beteg buza VI. (Felelet a 455. kérdésre.)
S. S. Veszprémmegyéből küldött egypár buzát. A buza szára, kalásza elég szép, de a magvak mind aszottak. Valamennyi buzát a *gabonalisztharmat* (*Erysiphe graminis*) erősen lepi be. A száradt leveleken a *kormos gabonagomba* (*Cladosporium herbarum*) tanyáz, a töveken pedig, hol csak csekély mérvben, hol erősebben az *ofiolobuszgomba* (*Ophiobolus graminis*). Ez utóbbi gomba már néhány *perithecium*-ot (a spórákat magukba záró fekete tokokat) alkot, a melyekben már kifejtettek a tömlők, de még fejletlenek a spórák.

A kalászokban meglehetősen számmal akadni a *buzalégy* (*Cecidomya tritici*) álczáira, s még nagyobb mértékben piros *tripszálczákra*. Az egyik szár tövén két, a másikén egy *hesszeni-légy-bábot* (*Cecidomya destructor*) találni; egyik szárat a *nyergeslégy* (*Cecidomya equestris*) támadott meg, s három fejletlen növény alján *fritlégy* bábokat lehetett találni.

Minden szár töve (a hesszeni legyeseké is) szilárd, e buza a tövön sehol sincs megtörve. A koraérést a lisztharmat s a buzát bántó légyálczák és tripszek okozták.

Mezey Gyula.

Az orosz birodalom gazdasági helyzetéről és külkereskedelméről.

(Szinyei-Merse István, a földművelésügyi m. kir. miniszter szentpétervári szaktudósítójának jelentése.)

I.

Az orosz birodalom 1902. évi költségvetésének főbb tételei a következők:

Bevételek:	
Rendes bevételek	1,800,184,422 rubel.
Rendkívüli bevételek	1,800,000 „
Állami pénzkészletből	143,987,494 „
Összesen	1,946,571,976 rubel.
Kiadások:	
Rendes kiadások	1,775,913,481 rubel.
Rendkívüli kiadások	170,658,495 „
Összesen	1,946,571,976 rubel.

Összehasonlítva az 1901. évi költségvetéssel, a rendes bevételeknél 70,658,476 rubellel több s a rendes kiadásoknál 119,220,925 rubellel több irányoztatott elő.

A szeszmonopoliumból tetemesebb bevétel irányoztatott elő, tekintettel arra, hogy az már a birodalom legnagyobb részében életbe lépett.

A kiadásoknál pedig különösen a nagyobb vasúti építkezések s a forgalom fejlesztésére felvett összegek folytán emelkedik az előirányzat, miután sok fontos és sürgős szükséglet a kínai zavarok elnyomására fordított nagy kiadások folytán csak most kerülhetett sorra.

A bevételeknél előirányoztatik:

	1902-ben	1901-ben
Földadó és városi ingatlanok s járulékok adójára	47,026,863	47,155,005
Országos iparadó	66,103,000	62,701,500
Tőkekamatadó	17,363,963	17,316,400
Dohányjövődékadó	42,934,000	41,409,000
Czukoradó	63,338,000	62,368,000
Naftaadó	27,057,800	26,050,500
Gyulaadó	7,412,300	6,812,300
Vám	205,732,000	196,874,000
Birtokváltozások s illetékei	22,900,000	23,900,000
Bányaadó	1,645,000	4,440,000
Állami javak bérlete s üzemei	19,395,064	18,586,861
Állami erdők	63,013,400	54,813,300
Állami vasutak	396,072,000	360,707,400
Az urasági volt jobbágyak váltásdíja	36,547,870	37,532,242
A koronabirtokok volt jobbágyai váltásdíja	2,600,022	2,721,562
Az állami birtokok volt jobbágyai váltásdíja	47,283,108	48,652,696

A kiadásoknál előirányoztatik:

	1902-ben	1901-ben
Állami kölesönökre	286,459,718	274,909,743
Legfőbb állami intézmények	3,080,667	3,155,401
A szent szinódus	27,954,151	23,783,809
A császári udvar miniszteriuma	15,715,243	12,715,243
Külgügyminiszterium	5,867,350	5,291,645
Hadügyminiszterium	322,638,537	324,024,871
Tengerészeti miniszterium	98,318,984	93,597,666
Pénzügyminiszterium	335,198,430	305,020,251
Földművelésügyi és uradalmak miniszteriuma	43,242,831	40,728,781
Közoktatásügyi miniszterium	36,624,312	33,065,518
Közlekedésügyi miniszterium	435,547,558	383,232,209
Igazságügyi miniszterium	47,392,499	46,227,505
Állami számszék	7,638,860	7,052,465
Állami ménesek intézősége	2,046,942	1,599,756
Belügyminiszterium	93,187,205	88,436,703

A rendkívüli kiadásoknál előirányoztatik:

	1902-ben	1901-ben
A szibériai vasutépítésre	12,450,203	7,277,269
Ezzel összeköttetésben levő segédépítkezésekre	3,338,092	3,078,131
Más vasutak építésére	149,870,200	31,974,050

A földművelésügyi és álladalmi javak miniszteriumának, valamint a ménesek intézőségének költségvetési tételei a következők:

A miniszteriumnál:

	1902-ben	1901-ben
Központi igazgatás	1,457,781	1,456,434
Helyi igazgatás	9,664,063	9,697,725
Erdészeti, gazdasági és bányászati tudományos és képző intézetek s intézmények	2,428,972	2,325,484
Építési s gazdasági kezelés költsége	19,284,249	17,466,402
Kerületi földadó és közadók a birtokok és erdőkért	5,422,500	5,541,000
Bérfizetések	1,771,735	1,771,734
Különféle kiadások	3,063,002	2,251,916
A jövő év számlájára	150,529	218,086
Összesen	43,242,831	40,728,781

Méneseknél:

	1902-ben	1901-ben
Központi igazgatás	99,612	100,453
Ménesek	342,574	319,666
Építési s gazdasági üzemi költség	1,519,160	1,095,864
Különféle kiadások	85,596	83,773
Összesen	2,046,942	1,599,746

Az építendő új vasutak közül az északi és Bologoje-Sziedlez közötti 1000-1000 wersten feüli hosszal fog birni.

Összehasonlítva az 1892. évi állapotot (10 évi), azt látjuk, hogy az akkori 31,377 werstnyi vasúti hálózat 60,000 werstre emelkedett.

A lokomotivok 93%-kal, a személyszállító kocsik 119%-kal és a teherszállító kocsik 118%-kal emelkedtek, illetve szaporodtak.

Jelenleg egy millió lakosra 415 werst sinhalózat esik és 1000 négyszögwestre (európai Oroszország, Lengyelország, Kaukázust és Finnországot számítva csak) 927 werstnyi vasúti vonal esik.

Ha ezen adatokat összehasonlítjuk más államokéival, úgy már ezekben is igen nagy hátramaradást kell konstatálnunk, s hozzájárul ehhez, hogy a vízi utak legnagyobb része majdnem hat hónapig hasznavehetetlen, s a meglevő vasutak sem képesek kellőképpen lebonyolítani a forgalmat, úgy világossá lesz, mily nehézé teszi e körülmény a mezőgazdaság és ipar fejlődését, s mily óriási áldozatokat s hosszú időt fog igényelni a közlekedési viszonyoknak egyenletes és normális kifejlesztése. A mérleget még kedvezőtlenebbé teszi azon körülmény, hogy az eddigi vasutak igen tekintélyes része főképen a hadászati érdekek szempontjából épült oly vidékeken, hol azt a mezőgazdaság s kereskedelem érdekei még hosszú időn át nélkülözheték volna.

Ezen közlekedési nehézségekben birja okát az, hogy daczára a nagy gabonakivitelnek, az ország egyes inséges vidékeire már a legkisebb késedelem esetén sem szállítható idejekorán az élelemre s takarmányozásra szükséges termény s egész kormányzóságok marhaállománya s lakosa lesz a pusztulásnak kitéve.

A pénzügyminiszter előterjesztésében megemlékezik ugyan úgy a mezőgazdasági s ipari sulyos válságról, de azokat csak átmenetieknek tartja.

A mezőgazdasági válság pedig igen nagy, s ezt már belátják a kormánykörök is és a folyó év tavaszára lett egybehiva egy nagy, különlegesen e bajok orvoslását eszközölni hivatott tanácskozmány a pénzügyminiszter elnökle mellett a földművelésügyi s belügyi miniszterek közreműködésével, tisztán e czélra a czár által kinevezett tagokból.

Ezenkívül felhatalmaztatott az elnök, hogy a szükséghez képest bárkit, kinek véleményére szükség lenne, tanácskozó tagként behívasson.

Különösen sulyos a gazdasági helyzet a fekete föld vidékén, melynek speciális viszonyaira való tekintettel ezen országos szaktanácskozmányon kívül egy külön szaktanácskozmány is hivatott egybe, hogy javaslatokat tegyen.

A mezőgazdasági helyzet válsága, eltekintve a kedvezőtlen világkonjunkturától s a kedvezőtlen klimatikus viszonyoktól, speciális indokokkal is bir s első sorban a czélszerűtlen s hátramaradott földművelésben a termőtalaj kiszarolásában s az erdőpusztításban birja főokozóját.

Daczára, hogy Oroszország rengeteg nagy erdőségekkel bir, azok egyenlőtlen felosztása s a hozzáférhetőbb részekben való kipusztítása az azelőtt igen termékeny vidékek egész sokaságát tette tönkre s megváltoztatta oly annyira a klimatikus viszonyokat, hogy a folytonos szárazság állandóvá teszi a rossz terméseket, s nemcsak patakok, de egész folyók apadtak ki teljesen, s a talajban szakadékok képződven, nagy területek lesznek hasznavehetetlenné.

Az itteni gazdasági egyesületben egy felolvasást tartott Radziga A. A., melyben párhuzamot von a külföldi és az orosz erdőkezelés között s bár az újabb erdőtervény folytán némi haladást konstatál, mégis úgy jövődélmezőség, mint kezelés szempontjából még nagyon hátramaradottnak jelzi a helyzetet.

A statisztikai adatok szerint európai és ázsiai Oroszország egész erdőterülete kitesz 2931 millió dessatint (1110 hektár), s ebből európai Oroszországra 164,708,000 dessatint esik. Magában a volorjai és arhangeli kormányzóságra ebből 77 millió 193,000 dessatint erdőterület esik.

A magánerdők felől igen bajos hozzávetőleges adatokat is beszerezni, hanem az állami erdők felől szolgáljanak némi tájékoztatásul az alábbiak:

A 238 millió dessatint kitevő állami erdők jövedelme 1899-ben 41 millió rubelt tett ki. Az 1886-ik évtől kezdve 1899-ig 368%-kal emelkedett az üzemi költség s a bruto jövedelem 3/2-szer nagyobb volt. A tiszta jövedelem dessatintonként csak 172 kopeket tesz ki.

Az erdőtervény daczára, mely már későn is hozatott, oly nagy volt az erdőpusztítás, hogy ha a legradikálisabb eszközökhöz nem nyulnak, helyreépíthetetlen károkat s bajt fog előidézni, mert az észak és Szibéria rengetegeiben levő famennyiség még a legjobb közlekedési eszközök mellett sem értékesíthető, ily rengeteg távol-ságokra.

Egy statisztikai kimutatás szerint európai Oroszországban jelenleg a lakosságnak csak 23 százaléka van teljesen fával ellátva; 30 százalék csaknem szükségét szenved és 47 százaléknál a fűtőanyag szalma és trágya, e mezőgazdaság kimondhatatlan kárára.

A köznép az értelmiségnek oly alacsony fokán áll, hogy képtelen racionális gazdálkodást üzni s be nem látja, hogy a rossz termések nem egyedül az Isten büntetéséből, hanem a talaj észszerűtlen, rossz s elkésett műveléséből, trágyázás hiányából, rossz vetőmag elvetéséből eredhetnek.

Hozzájárul ehhez azon körülmény, hogy a parasztbirtokok tulnyomó része az ugynevezett községi birtok, melynek tulajdonképpen csak haszonélvezője a földdarabot művelő, a mennyiben az a lélekszám szerint annak idején felosz-

nehézségekben bírja okát egy gabonakivitelnek, az idékeire már a legkisebb szállítható idejekorán az árszükségelt termények marhaállománya s annak kitéve.

ter előterjesztésében meg- a mezőgazdasági s ipari okokat csak átmenetieknek

válság pedig igen nagy, ormánykórök is és a folyó ehiva egy nagy, külön- slását eszközölni hivatott zügyminiszter elnöklte gyi s belügyi miniszterek tán e czéla a czár által

almaztatott az elnök, hogy árkit, kinek véleményére tozó tagként behívasson. s a gazdasági helyzet a melynek speciális viszo- ezen országos szaktanács- külön szaktanácskozmány y javaslatokat tegyen.

helyzet válsága, eltekintve njunkturától s a kedve- nyoktól, speciális indo- sorban a célszerűtlen s elésben a termőtalaj ki- rdőpusztításban bírja fő-

roszország rengeteg nagy ok egyenlőtlen felosztása szeken való kipusztítása ny vidékek egész soka- egváltoztatta oly annyira okat, hogy a folytonos eszi a rossz terméseket, ie egész folyók apadtak t szakadékok képződven, t hasznavehetlenné.

ági egyes íleiben egy fel- A. A., melyben párhuzas z orosz erdőkezelés között rrvény folytán némi hala- gy jövedelmezőség, mint még nagyon hátramaradott-

adatok szerint európai és egész erdőterülete kitesz (11-10 hektár), s ebből 164.708.000 dessatin esik. és arhangeli kormányzó- 193.000 dessatin erdőterü-

felől igen bajos hozzá- s beszerezni, hanem az olgálgjanak némi tájékoz-

satint kitevő állami erdők millió rubelt tett ki. kezdve 1899-ig 36-8%-kal költés s a brutto jövede- volt. A tiszta jövedelem 2 kopeket tesz ki.

daczára, mely már későn volt az erdőpusztítás, hogy eszközökhöz nem nyulnak, okat s bajt fog előidézni, béria rengetegekben levő egjobb közlekedési eszkö- esíthető, ily rengeteg távol-

kinutatás szerint európai leg a lakosságnak csak sen fával ellátva; 30 szá- eget szenved és 47 száza- alma és trágya, e mező- dan kárára.

telmiségnek oly alacsony den racionális gazdálko- ta, hogy a rossz termések en büntetéséből, hanem a sz s elkésett műveléséből, ossz vetőmag elvetéséből

azon körülmény, hogy a omó része az ugynevezett nek tulajdonképpen csak arabot művelő, a mennyi- zerint annak idején felosz-

tatott, de időszakonként újra felosztatik s else- réltetik.

Az állattenyésztés rohamosan visszament, mi nemcsak a rossz évek folyamánya, hanem a takarmányfélék termelésének elhanyagolásában s nagy mennyiségű takarmány exportálásában leli magyarázatát.

A gazdasági helyzetre nézve egy felette érdekes és nagy feltűnést keltő beszédet tartott az oreli nemesi gyűlésen Behtejew S. S. nemesi képviselői tag, melyben kifejti, hogy nagy hiba, miszerint Oroszország mezőgazdái a magterme- lést tulhajtják s elhanyagolják a takarmányter- melést, sőt azt nagyban exportálják is. Össze- hasonlítja a németországi adatokkal a honiakat s konstátálja, hogy míg Németországban — a sik földön — 119 pud széna esik egy lakosra, addig Oroszországban (a kiviteli mennyiséget is be- számítva) csak 36-3 pud.

Azon végeredményre jut, hogy Oroszország- nak marhatenyésztésre kell dolgoznia s helyre- pótolni az eddigi nagy mulasztásokat. Hivatko- zik Magyarország ereyes és céltudatos föld- mivelésügyi politikájára, mely példányképpül szol- gálhat. Kimutatja, hogy míg 1861-ben 1000 la- kosra 357 darab marha esett, addig 1898-ban már csak 252 darab volt.

Felhozza a londoni piaci viszonyokat s kifejti, hogy ha Libauban vágóhidak építtetné- nek, onnan két nap alatt Londonban lehetne a hus és friss husként adathaték el s akkor egy 22 pudos állat, melyért Moszkvában legfeljebb 110 rubelt fizetnek, Londonban 200—220 rubelért el lenne adható.

Ezen körülményt már azon szempontból is felette fontosnak tartom, mert nemcsak megvilá- gitja a tényleges helyzetet, hanem perspektívát nyújt azon mozgalomra, mely igen helyesen a marhatenyésztéssel akarja szanálni a válságot s így épen a legalkalmasabb időpontot képezi a tenyészmarháink importja ügyében kifejtendő akcióra az itteni gazdasági helyzet.

A központi statisztikai hivatal kimutatása szerint Oroszország 72 kormányzóságában az 1901. évben kitett a vetés területe 79.661.964 dessatint és pedig

őszi vetésben . . . 31.798.656 dessatint és tavasziban . . . 47.863.308 "

Arányitva az 1900-ik év eredményéhez 1.313.925 dessatinnal, vagyis 1-7%-kal több, illetve nagyobb.

Orenburg, Kurland, Bessarabia, Jenisseisk, Szemirjetszenszk és a Don vidékén növekedett; Akmolinszk, Vitebszk, Szmolenszk, Kaluga és Vladimir kormányzóságokban apadt.

Az aratás eredménye ugyanezen forrás szer- rint a 72 kormányzóságban:

Téli rozs (őszi) . . .	1.152.412,400 pud
Tavaszi rozs . . .	18.249,900 "
Őszi buza . . .	306.610,200 "
Tavaszi buza . . .	404.131,500 "
Zab . . .	553.021,100 "
Árpa . . .	318.890,100 "
Tengeri . . .	106.068,500 "
Borsó . . .	29.759,300 "
Lenese . . .	9.089,600 "
Bab . . .	4.047,300 "
Burgonya . . .	1.461.608,100 "
Muhar . . .	101.654,200 "
Különfélék . . .	55.154,900 "

Általában 12-5 %-kal rosszabb volt az 1901. évi termés. Viszonyitva 1896—1900. évek (5 év) átlagához 7-3% -kal rosszabb, a takarmány pedig a középátlagnál 14 %-kal rosszabb termést adott.

A legkedvezőtlenebb volt az aratás Szibé- riában (az átlagnak 47-7 %-a), Alsó-Volga vidéke (az átlag 58-8 %), Ural vidéke (64-1 %), a Közép- Volga vidéke (69-5 %).

Nyílt kérdés.

Tisztelt Szerkesztőség!

Az Első Magyar Biztosító Társaság pozsonyi Főügynökségétől ma következő tartalmu fel- szólítást kaptam:

"T. cz. Jelen sorainkkal tisztelettel fel- hívjuk b. figyelmét azon körülményre, hogy a társaságunknál fennálló általánbiztosításánál az idei kedvező termés következtében mutatkozó *többlettékét pálbiztosításra* mielőbb feladni szí- veskedjék, mivel tüzkár esetén teljes kártérítést

csak akkor igényelhet, ha termését teljes ér- tékben biztosítja".

Hát én annyira megbotránkoztatónak tar- tom ezen felszólítást, hogy kötelességemnek tartom azt nyilvánosságra hozni, minden tehet- séggemmel az ellen óvást tenni.

Mennyire valósulnak majd meg a lapok hasábjain hirdett rendkívüli kilátások a bő termésre, én, ki alig mozdulok ki hazulról, meg- itélni nem tudom, de nálam a tavasszal csakugyan rendkívüli termést ígérő búzát, annyira ellepte a „Köztelek“-ben kormos gombának el- nevezett betegség, hogy most még csak köze- pes termést sem fog adni.

Hogy ez pedig nemcsak e vidéken fellé- pett betegség, mutatja ama sokfelül beküldött beteg buza-minta, amely mint a „Köztelek“-ből értesülök, az ország sok vidékeiről lett be- küldve, tehát sokfelé pusztított.

De legyen az bármily méretű is, jogosult-e a biztosító-társaság kívánsága, ezt kívánnám egy jogász tekintély által elhatározatni.

En például vagy harmincz esztendeje va- gyok ezen társaságnál általán biztosítva (épü- leteim már 42 év óta) és még soha terményeimben tüzkárért egy garast nem liquidáltam. Elég olyan esztendő volt közben, amelyben a ter- més a közepesen jóval alól állott, de soha a társaság valami díjelengedést nem indítványo- zott, szónélkül megfizettük a prémiumot.

És most, hogy a kilátás, az egész ország- ban nem mondhatom, mert nálam nincsen egy, jobb termést ígér, most pótbiztosítást kö- vetelni oly eljárás, amelyre a ráálló kifejezést leírni nem akarom.

Kérem becses lapjokban ezen eljárást nyilvános megbeszélés tárgyává tenni, én a közvéleményben meg fogok nyugodni.

Tisztelettel

B. L.

Szószerint, egyelőre minden megjegyzés nélkül tettük közzé a fenti levelet, mely a leg- csattanóbb bizonyítéka a biztosító részvénytár- saságok kapzsiságának, mely ellen csakis az egészséges és már meglevő *szövetkezeti* biztosí- tással védekezhetnek a gazdák. Szerk.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Népies gazdasági előadások vagy tanfolyamok? . . .	1159	Oldal
Nyílt kérdés.	1166	
Az orosz birodalom gazdasági helyzetéről és kül- kereskedelméről.	1167	
Tárca.		
Felszántják a Hortobágyot.	1160	
Takarmányozás.		
A szalma tápláléértékének növelését célzó törek- vések Németországban.	1160	
Üzeman.		
Kártérítés megállapítása.	1162	
Gazdasági növénytan.		
Beteg búzák.	1162	
Gazdasági gépészet.		
Vész-szabadító istállóbeli állatok részére.	1163	
Levelészekrény.	1164	
Vegyések.	1167—1168	
Kereskedelem, tőzsde.	1169	
Szerkesztői üzenetek.	1170	

Uj gazdasági tudósítók. A m. kir. földmive- lésügyi miniszter Ray József bastyánkapusztai lakost Nyitra vármegyei és Gocsár Gyula vágúj- helyi lakost ugyanezen vármegye vágújhelyi,

Szelezky gömör-pányiti lakost Gömör-Kishont vármegye tornaaljai, Jakab Károly alamori lakost Alsó-Fehér vármegye kisenyedi járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Gazdák Biztosító Szövetkezetének fej- lődése. A szövetkezet f. év június 30-án tartott közgyűlési határozata értelmében bevezeti az életbiztosítási ágazatot is. Az előkészületek be vannak fejezve úgy, hogy ez az üzletág f. év augusztus hó 1-ével megkezdetik. A szövetkezet első félévi mérlege különben az elemi ágazat- ban oly fokozatos emelkedést mutat, mely tanu- ságát adja annak, hogy a gazdaközönség, mely- nek érdekében a szövetkezet alakult, kezdi a szövetkezésben rejlő erőt és előnyt felismerni. Nemcsak az ügynöki hálózat fejlesztetett, hanem a biztosító tagok jelentkezése is örvendetesen fokozódik. A díjbevétel az év első 6 hónap- jában, a múlt év hasonló időszakának kétszere- sére emelkedett. ellenben ugy a tűz, mint a jégkárok eddigelé oly mérsékelték, hogy remél- hető, miszerint az idei üzletév is jelentékeny felesleggel fog záródni, ami által a biztosított tagok díjvisszatérítési hányada emelkedni fog. A lefolyt évben több nagybirtokos lépett bizto- sításával a szövetkezet keretébe. nevezetesen: Schambourg-Lippe herczeg uradalma Veröczén és Dárdán, gróf Zay Miklós uradalma Zay- Ugrócz és Topolovác, a Veszprémi Püspökség, a magy. kir. selyemtenyészési felügyelőség Szegzárd, gróf Festetich Tasziló uradalma Berzenezén, báró Bornemissza Tivadar Maros- Illye stb. A szövetkezetnek progressziv haladása azonban már szemét szurt a részvénytársasá- goknak. Az elmúlt héten ezekhez közel álló napilapok alaptalan támadásokkal léptek fel a Gazdák Biztosító Szövetkezte ellen. A szövet- kezet méltóságán alólinak tartotta, hogy az eddigi alaptalan támadásokra reflektáljon. Azon- ban a *Pesti Napló* 199. számában f. év július 22-én, „Az Eötvös-alapról“ czim alatt Kohányi Gyula aláírással egy oly támadást hoz, amelyet a szövetkezet szó nélkül nem hagyott. Értesü- lésünk szerint a bírósághoz fordult a szövet- kezet megtorlásért, amennyiben panaszát már a tegnapi napon be is adta.

Az **uzsora ellen.** A Magyar Gazdaszövet- ség legutóbb tartott uzsoraankétének jegyző- könyvét és a tárgyalások egész anyagát most terjesztette fel *Pósz Sándor* igazságügyi minisz- terhez. A fölterjesztést kísérő irat utal arra, hogy a Gazdaszövetség az országos állapotok megfigyelése és nyagtudományu szakferfiak meg- hallgatása után jutott azon meggyőződésre, hogy gazdasági életünk egyik fontos szabályozója, a magyar uzsoratörvény sürgős kiegészítésre szo- rul. Kiemeli a felterjesztés, hogy a Gazdaszö- vetség ankétéjén az összes tényezők megnyi- latkozása az uzsoráról egységes volt. Az uzsora- törvény szervi hibája az, hogy az uzsora fogalmát csak a hitelezési ügyletekre korlátozza, holott ugy a gyakorlat, mint a doktrina szerint az uzsora tényálladékanak összes büntetendő elemei előfordulhatnak minden viszszerhes jog- ügyletben. A Gazdaszövetség az uzsora helyes és teljes fogalmának törvényes megállapításától várja elsősorban az orvoslást, ez azonban nem elég. Rámutat a felterjesztés a külföldi példákra, utal különösen a svájci uzsoratörvényre, amely leginkább adhat irányt az új magyar uzsora- törvény megalkotásánál. A felterjesztés szerint a Gazdaszövetség ez állásfoglalását a legma- gasabb szociálpolitikai szempontok is támo- gatják. A gyengébbek védelméről van szó, kell hogy ez hasson át minden szociális vonatko- zásu törvényre. Az uzsora a jogosult vagyoni érdekek ellen irányul, ma a kriminálpolitika az uzsorát gyengébb elbánásban részesíti a többi vagyoni elleni bűncselekményeknél; ez nemcsak téves, de egyenesen kárhózas. A Kuria maga is — mint ezt az ankét anyaga bizonyítja — uzsoravétségben ítéletet hozva, a törvény héza- gosságánál fogva — daczára annak, hogy az ítélet alapjául szolgáló tényállás magán hordja az uzsoravétségnek összes ismérveit — a bűntét felmentette. Az igazságügyminiszter ezévi költ-

ségvetési beszédében kifejtette, hogy az uzoratorvény szabályait ki kell terjeszteni a tárgyi uzorára. A Magyar Gazdaszövetség tette magáévá azokat a feladatokat, amelyek az új törvény megalkotását kell hogy megelőzzék. Utal végül a felterjesztés arra, hogy a Magyar Gazdaszövetség 1900. évben már egyik felterjesztésében az uzoratorvény reformját szükségesnek jelezte, rámutatott egyúttal a külföld hasonló intézkedéseire is. Szükségesek azonban a praeventiv intézkedések. Ezekre nézve a felterjesztés kéri, hogy az igazságügyminisztérium az alkotandó új törvény keretén belül — főleg egyes vidékek segítésére — a saját hatáskörén belül cselekedhessék.

Gazdák a börzén. Egy pár hete, akkor, amikor a Hódmezővásárhely környékén fellépett torgomba nagyarányú pusztításairól a sajtó legnagyobb része telekiabálta az országot, igyekeztünk megnyugtatni a gazdaközönséget arról, hogy a kártételek nem olyan tulságos nagyok. Azonban, mint sajnálattal értesülünk, akadtak lelketlen üzerek, akik a hivatatlan, hozzá nem értő elemeket annál szívesebben vitték bele a börzei játékba, mert épen ezek értelmetlensége gyarapította legjobban az ő jövedelmüket. És olyan katasztrófa ért néhány hódmezővásárhelyi parasztagaszt, hogy egy ügynök biztatására a börzére vitték és ott is hagyták egész vagyoniukat, amely meghaladja a millió koronát. A hódmezővásárhelyi eset a következő: A veszedelemes börze-szenvedélyt állítólag *Brunner Adolf* hódmezővásárhelyi terménykereskedő keltette volna fel gazdáinkban, ki most szintén óriási veszteségeket szenvedett. A válság, illetve az óriási veszteség az idejé váratlanul jó termés. Gazdáink ugyanis börze fogadásait megkötése alkalmával arra alapították ügyleteiket, hogy az idejé termés példátlanul gyenge lesz s hogy így a buza ára aratáskor tulmagasra szökik fel. Mintegy négy hete annak, hogy a vásárhelyi határból híre szállott a torgomba felléptének. Voltak vásárhelyi gazdák, kik a börzeügyleteknél ugyancsak érdekelve voltak, kik egyébről sem beszéltek, mint arról, hogy áratásra egy szem buza sem lesz a vásárhelyi határban. Sőt olyanok is voltak, kik 50—25 hold buzavetést zölden, éretlenül lekaszáltak, csak hogy megerősítsék a termés roszságáról előre kürtölt híreket. A börzei fogás azonban rettenetesen csütörtököt mondott, mert a börzejátékosok fogadásait halomra döntötte a kitünő termés s most óriási differenciákat kell a szerencsétlen gazdáknak fizetniük. Hir szerint *Nagy Varga István* vásárhelyi gazdálkodó egymaga kétszázhuszezer koronával van a börzeügyletben érdekelve. Érdekelve vannak *Juhász Sándor*, *Pál József*, *Csáky Sándor* stb. hódmezővásárhelyi gazdák, kik igen tekintélyes összeggel fizetnek rá az idejé jó termésre.

Ime, ismét egy példa, amely eléggé van hivatva bizonyítani azt, hogy a börze törvényhozási megszabályozásának ideje már nagyon is elérkezett és hogy a börzejáték korlátozására irányuló minden törekvésünknek régen megvan az alapja. Hisszük, hogy végre valahára gazdatársadalmunknak szomorú helyzete talán gondolkozóba fogja ejteni és határozott fellépésre fogja bírni mindazokat, akik hivatottak arra, hogy a börze visszaéléseit egyszer s mindenkorra megszüntessék.

Terményszállítások a hadsereg részére. A cs. és kir. katonai élelmezési raktár Budapesten (VI. Lehel-utca 41.) földbirtokosoktól és ezek szövetkezeteitől vásárol 3000 métermázsas rozst és 10.000 métermázsas zabot, még pedig f. évi augusztusban 1000 mm. rozst és 3300 mm. zabot, folyó évi szeptember havában 1000 mm. rozst és 3400 mm. zabot és f. évi októberben 1000 mm. rozst és 3300 mm. zabot.

Az eladásra kinálendő gabonának idejé termésűnek, érett és egészségesnek kell lennie. Idegen és gyommag a rozsban összesen 2,5%, a zabban 3,5 sulyszázaléknál több ne legyen.

A gabona egy hektoliterjének a sulya rozsnál legalább 69 kg., zabnál 41 kg. legyen.

A fent jelzett minőségű gabonát minden mezőgazda ajánlhatja a cs. és kir. élelmezési raktárnak Budapesten írásban vagy szóbelileg, körülbelül 1 kg.-nyi minta átadása mellett 1902. augusztus hó 1-től tetszés szerinti mennyiségben. Az eladásra ajánlott gabonáért, ha az mint átvethető elismertetik, esetről-esetre, az áru jobb vagy silányabb minősége szerint, az érvényes tőzsdejegyzéken belül — a piaci szokások szerinti egyezmény alapján — az árak meghatározatnak és a vásárolt áru átadása után rögtön kifizettetnek.

A gabona rendszeren „a budapesti élelmezési raktárhoz állítva” szállítandó; de „Budapest pályaudvarhoz” állítva is ajánlható. Az eladott áru azonnal beszállítandó.

Részletes, szóbeli felvilágosítások, a minőség követelményekre és az átvételi szabályokra nézve hétköznapiokon d. e. 9—11 óráig és délután 3—5 óráig a cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál mindenkinek adatnak.

Terményszállítások a hadsereg részére. A cs. és kir. közöshadsereg részére 1902. szept. 1-től 1903. évi augusztus 31-ig terjedőleg szükségelt és ajánlati uton fedezetet nyerő gazdasági termékek beszerzéséről szóló hirdetményből az alábbi kivonatot közöljük:

Katonai átvételi állomások

Termékek	Temesvár	Fehér-templom	Karánsebes	Nagy-Becske-tó	Panesova	Lugos	Nagy-Kikinda	Arad	Kis-Szent-Miklós	Békás-Csaba	Szeged	Nagy-Várud	Debreczen
Zab q.	—	—	153	153	123	—	—	—	—	154	—	—	—
Széna q.	9655	—	125	125	100	—	—	5277	4002	124	—	10620	7300
Keverék q.	700	—	—	—	—	—	—	2000	—	—	—	—	—
Alomszalma q.	5518	—	77	77	61	1211	—	4494	2184	77	—	6260	4500
Ágyszalma q.	1110	—	135	132	120	93	—	674	81	132	—	850	500
Szeeska-szalma q.	186	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tüzifa köbm.	5881	1406	507	416	312	278	259	2000	172	480	1678	—	1300

Szállítási módokat, bánatpénz és az összes feltételekre nézve részletes felvilágosítást nyújt a temesvári cs. és kir. 7. hadtest intendánsága.

Nemzetközi agráregyesület. A különböző érdekelte országok nagyobb mezőgazdasági szervezetei a múlt év tavaszán ideiglenes nemzetközi bizottságot alakítottak Párisban „a gabonaárak állásának és képződésének ellenőrzésére.” Ez a bizottság a napokban tartotta meg alakuló ülését a párisi Musée social (Társadalmi múzeum) helyiségében. Németországból a német mezőgazdasági tanács, a porosz mezőgazdasági tanács, a porosz mezőgazdasági kamarák központja, a neuwidi és darmstadti szövetezeti központok, a német mezőgazdasági egyesület és a Bund der Landwirte; Ausztriából tizenegy nagyobb mezőgazdasági egyesület, Franciaországból pedig a Comité permanente de la vente du blé, a mezőgazdasági szindikátusok központja, a mezőgazdasági és iparegyesület és Seine et Oise megye gazdasági egyesülete küldött képviselőket. Az alakuló ülésen megvitatták és kellő változások után végképp megállapították az alapszabályokat. A bizottság elnevezését is megváltoztatták; czime ezentúl *Nemzetközi Mezőgazdasági Egyesület*, melynek hivatása, hogy a gabonaárak állását és képződését állandóan figyelemmel kísérje és ellenőrizze. Az elnökség a következőképpen alakult meg: elnök lett *Schönaich Karolath herceg* (Németország), első alnök *de Courcelles báró* (Franciaország), második alnök *Lobkovitz Ferdinánd herceg* (Ausztria), ügyvezető titkárok *Paisant és Vogüé gróf* (Franciaország), pénztárnok *Kiesewetter* (Németország).

Állatkivitel Spanyolországba. Kedvező alkalom kínálkozik állattenyésztő gazdáinknak arra, hogy állataik értékesítésére új piacot szerezzenek. Spanyolországban igen nagy a hushány s ennélfogva a kormány felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy az állat- és husbeviteli vám leszállítása végett törvényjavaslatot terjesszen a kortez elé. Spanyolország minden nagyobb városában általában olyan drága minden élelmiszer, mint kenyér, tej, cukor, hus stb., hogy a szegényebb néposztály húst a legnagyobb ünnepeken is alig lát

az asztalán. Madridban a középminőségű hus kétszer olyan drága, mint Párisban és Londonban. Ez indította a kormányt arra az elhatározásra, hogy az ökrök, tehének, növendékmárha és borjúk, sózott, füstölt és szárított, valamint más hus vámját legalább hat hónapra egészen felfüggeszse, vagy leszállítsa. Gazdáink jól tennék, ha az alkalmat felhasználják. Ausztriában maguk a hivatalos körök figyelemztetik a gazdákat, hogy társuljanak s úgy vegyenek részt a versenyben; ugyanezt megtehetik a magyar gazdák is. Megjegyezzük azonban, hogy csak kiválóan jó minőségű állatokkal és hussal lesz érdemes versenyre kelni, mert silányabb minőségűvel előreláthatólag Argentína fogja bőven ellátni a spanyol piacot.

Új rovarirtó készülék. Vermorel, a kártevő lepkék és egyéb rovarok pusztítására egy karbid-lámpát talált fel, mely éjjel világítva arra szolgál, hogy tömérdek lepkét és rovarokat maga körül gyűjt és elpusztít. Tekintettel arra, hogy ezek a gyümölcsösben és szőlőben is károkat okoznak, e találmány mindenestre

figyelmet érdemel. A kísérletek azt bizonyítják, hogy átlag egy éjjel egy lámpa 940 lepkét pusztított el, július 13—31 időközben. A 20 lámpa közül azonban, mely a kísérletnél szerepelt, volt olyan is, mely egy éjjel 5000-en felül pusztított. A lámpa neve „Medusa” és lényege abban áll, hogy egy karbid-lámpa körül egy elég nagy kerületű viztartó tálcza van alkalmazva s ebbe beleesnek a szárnyaikat megperzselt lepkék, úgy, hogy amelyik el nem ég, az megfulad. Vermorel ajánlata szerint hektáronként 4 lámpát kell 20 éjjelen keresztül meggyújtani, ami éjjelenként kb. 30 f. illetve egész időre 6 K. 40 f.-be kerül hektáronként. Ezenkívül ha kellő magasságban alkalmazzzák, még világító eszközül is szolgálhat. Az eddig végzett kísérletek még nem lévén elég nagy számmal, további igazolást igényelnek.

Ügető-training-telep. Az ügető-versenypálya területén ujonnan épült téli s nyári istálló *Piatnik Rezső* ur, a „Wienerwaldi ménés”-nek, az egész monarchiában kitünő vezetéséről ismert versenystállónak tulajdonosa, vette bérbe, hogy ott nyilvános ügető-lóidomító intézetet létesítsen. Nyilvános idomárnak *Kalista Gyula* urat szerződtette, kinek egész, sikereiben gazdag pályafutását a tisztesség, pontosság, szorgalom jellemezte, úgy hogy igyekeztével, sikereivel a bécsi, badeni s a budapesti pályákon a legjobb nevet küzdötte ki magának. A szövetezettel melynek legfőbb czélja volt ezzel kielégíteni a lótulajdonosok mindenfelől hangoztatott kívánságát egy nyilvános idomító intézet felállítására körül, ebben is eleget tett a kívánalmaknak, sőt a *Piatnik Rezső* ur megbízható s pontos felügyelete alatt működő *Kalista Gyula* urban mint trainerben — azt hisszük — a legvérmesebb igényeket is kielégíteni tudó igen tehetséges s megbízható erőt nyert. A feltételeik oly kedvezők, hogy — tekintve az értük adott vizontszolgálatot csekélységnek mondhatók: 150 koronában van megállapítva havonként a trainingba adott lórt fizetendő díj, mely összeg-

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(Guttman és Wahl budapesti termény-bizományi cég jelentése.)

**Napijelentés a gabonafüzletről.
1902. július 25**

A tegnapi megjelent miniszteriumi termésbecslés a legutóbbi hivatalos jelentést jóval felülmúlja ugyan, de az általánosan elterjedt magánjelentések szerint, ezen adatok megközelítőleg sem érik el a kilátásban lévő tényleges hozam színvonalát. Majdnem egyhanguan a legnagyobb megelégedés hangján írják az összes termelők az eddigi próba-csepelésekről, valamint minőségekről is, úgy, hogy az idei termés eredménye elé, a legszebb eredményekkel tekinthetünk.

A helybeli malmok még mindig csak a már itt beérkezett tetteket vásárolják, vagy legfeljebb oly tettekre reflektálnak, melyek azonnal felszállíthatók. A későbbi határidőkre való szállítással kínált tettekre, malmaink között nem igen találni megfelelő vevőt. Az elkészített aratás hatása alatt a hozatalok aránylag még nem nagyok, de előreláthatólag a legközelebbi napokban már nagyobb kínálat leand.

Készbuza körülbelül 10.000 q. forgalomnál 20 fillérrel olcsóbb árakon került forgalomba.

Rosz 6-áruban üzletelen, új-rozs 10 fillérrel olcsóbb, azonnali szállításra, 12-90 júliusra 12-70 koronáig érhető el helybeni egyenértékben.

Takarmányárpa: 6-áru üzletelen, új árpa jövő havi szállítás mellett 10-20-10-60 K.-ig jegyez helyben. Zab: készáruban a hangulat szilárd, amennyiben a kínálat hiányzik, helyben 14-15 K.-ig elérhető.

Tengeri változatlan, azonnali szállításra tiszta-vidéki állomásokról 10-40-10-50 koronáig, bácskai állomásokról 9-70 koronáig fizetnek helybeni egyenértékben. Helyben 9-60-9-70 koronáig értékesíthető.

Káposzta-repce készáruban változatlan, helyben és helybeli egyenértékre, 20-20-80 koronáig volt értékesíthető.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben e héten ismét gyér forgalom uralkodott és csak kontingens, nyers-, finomított és denaturált szeszben volt némi forgalom nyomott árak mellett. Helybeli egyesült szeszgyárak jegyzése változatlan ellenben vidéki kartellen kívüli szeszgyárak és mezőgazdasági gyárak a finomított szesz 2, sőt 3 K.-val olcsóbban ajánlották a helybeli gyárak jegyzése szerint és adózott áru 140 K.-ig, adózatlan 41-41-50 K.-ig kelt. Élesztőszeszben adózott áru 143-143-25 K., adózatlan 43-50-43-85 K.-ig kelt nagyban.

Denaturált szeszben a kínálat meglehetősen élénk és ugyiszólva a vidéki gyárak és denaturáló telepek dominálják az üzletet, kötések 28-50-30 K.-ig lettek eszközölve. Ga icziából kínálat nem volt.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyers-szeszt azonnali szállításra 35-36 K.-ig új termelési időszakra 33-34 K.-ig kelt el.

Exkontingens nyersszesz 16 K. jegyez. Kivételre néhány tétel finomított szeszt vásároltak, amely Dél-Törökország felé lett szállítva.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 39.—39-50 K.

Bécsi jegyzés 38.40-38.80 korona kontingens nyersszeszért.

Fragai jegyzés 128.25 — korona adózott tripló és 35.25 — korona adózatlan szeszért.

Triestri jegyzés 12.—12.25 korona kiviteli szeszért, 90% hektoliterje.

Budapesti heti jegyzés:		nagyban	kicsinyben
		korona	korona
Finomított szesz	—	142.50-143.—	144.—144.50
Élesztőszesz	—	143.—143.50	144.—144.50
Nyersszesz adózva	—	140.50-141.—	142.—142.50
Denaturált szesz	—	30.—31.50	31.—31.50

Az árak 10.000 literfokként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca. 1902. július 25-én. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 145 szekér réti széna, — szekér muhar, 44 szekér zsupszalma, 5 szekér alomszalma, 0 takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 27 szekér egyéb takarmány (lőhere, luczerna, zabosbüköny, köles, stb.), 5°0 zsák szécska.

A forgalom élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 480-580, muhar —, zsupszalma 300-360, alomszalma 300-320, takarmányszalma —, tengeri szár —, idei széna —, zabosbüköny 480-500, lőhere —, luczerna 400-440, köles —, sarju —, szalmaszecska 400-420. Összes kocsiszám 228. Összes súly 271200 kg.

Vetőmagvak. (Mauiner Ödön tudósítása.)

Az elmúlt hét óta a magpiacon lényeges változás nem állott be. Biborheremag a beérkezett jelentések szerint oly gazdag hozamot eredményezett, aminőre már évtizedek óta nem volt eset. Ezen körülménynél fogva egyrészt, másrészt pedig a kivitel tartózkodó voltánál fogva az árak még alacsonyabbra szálltak. A gazdák részéről belföldön a kereslet eléggé élénk volt, épp így muhar- és csibehurmag iránt is, legerősebbnek mutatkozott azonban tarlórépamag iránt. Meglehetősen érdeklődés látszik már őszi borsó és őszi búkkönyre nézve. Hamburgból már kínálják amerikai eredetű új termései vöröshurmag őszi szállításra.

Jegyzések 50 kilonként Budapesten:

Luczernamag	—	68-75—	korona.
Muharmag (kitinó csiraképes)	—	12-12-50	„
„ (jó)	—	11-50—	„
„ (régí mag)	—	8.—9—	„
Vörös köles	—	7.—8—	„
Biborhere	—	15-17	„

Lujza gőzmalom r.-t. jelentése a „Köztelek” részére. Budapest, 1902. július 24-én. Netto-árak 50 kgkint, Budapesten, elegysúly tisztasúlyként, zsákostul. Kötelezettség nélkül.

Szám:	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Ár K.:	13-50	13-30	13-10	12-80	12-60	12-50	12-30	11-50

	10-30	5-50
Korpa:	F.	G.
Ár korona:	4-50	4-50

Rozsliszttárak:	0	O/L	I.	FR.	II.	II/b.	III.	Rkorpa
K.:	12.—	11.50	11.10	11.80	10.40	9.30	9.10	5.—

Hedrich és Strauss „Királymalom” üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. 1902. július 25-én.

Szám:	0	O/L	I.	WR.	II.	II/B	III.
Ár: Kor.	11.—	11.60	10.30	10.—	9.80	8.60	0.—

Köleskása:					
Szám	0	1	2	3	4
Ár: Kor.	11.75	11.25	10.75	10.25	9.50
Kukoriczadara:	finom (polenta)	közép	goromba		
Kor.	7.50	9.—	9.—		
Rizstakarmányliszt	Királyalmi	dercze	Takarmánydara		
4.90 K.	4.90 K	4.50 K.			
Rizskorpa	Rozskorpa				
3.20	4.70				

Áraink 50 kg-ként, helyben, elegysúly tisztasúly-nak véve, zsákkal együtt értendők.

Az Erzsébet-Gőzmalom-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1902. július 24-én. Kötelezettség nélküli árak 100 kilonként, zsákostul, elegysúly tisztasúlynak véve, a budapesti vasuti és hajó-állomásokhoz szállítva:

buzaliszt:									
Sz.:	0	1	2	3	4	5	6	7	7 1/2
Ár:	13.40	13.20	12.90	12.60	12.40	12.20	11.90	11.—	9.20
8-as takarmányliszt	5.40					4.70	4.80		

A központi vásárcsarnok árujegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áraitól.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezte üzleti jelentése. 1902. július 25.

Az üzletnek esendés nyáriás képe volt. Daczára, hogy hozatalok még mindig korlátozottak, élénk vételkudv vagy érdeklődés egy bizonyos cikk iránt sem mutatkozott. Forgalmunk tehát a hét első felében lényeg-telen változások nélkül mult el, ha csak azt nem akarjuk mint szembeötlő körülményt felemlíteni, hogy a tojásban 1-2 nap óta az iránzat meglanyhult és ennek hatásaként az árak 1-2 koronával estek.

Elért árak a nagyban eladásnál.
Gyümölcs: málna 60-70, nagyszemű ribizke 24-26, apró 16-17, kajszin barack 26-44, duráncki 60-64, spanyol meggy 90-100, közönséges 40-50, czukordinnye 70-80 fillér kilonként.
Tojás prima 61-62 korona eredeti lédánkint.
Tejtermékek: teavaj iránt az érdeklődés valamivel javult. Mai árak 176-180 korona nagyban 100 kilonként. Kis darabokban 2-00-2-20, főzövaj 1-40-1-50 korona kilonként.

Vad kevés érkezik: szarvas 60-70, őz 140-150 filléren értékesített kilogrammonként.
Élő baromfiban az iránzat a multheti. Rántani való csirke 1-00-1-20, sütni való I. rendű 1-80-2-00, II. rendű 1-40-1-50, hizott kacsa 3-20-4-00 korona páronként.
Mult évi keményhéju dió 24 koronán kelt nagyban és 100 kilonként.
Husban az árak változatlanok.

Budapesti szurómarhavasár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. július 24.

Fölhozott:		Árak	
		(kilogrammonként élő-súlyban vagy vágósúlyban állérekben.)	
		I. oszt. II. oszt.	
Magyarországból élő borju	625 drb	72-82	60-70
„ szurott „	—	—	—
Ausztriából élő borju	—	—	—
„ szurott „	—	—	—
Magyarországból élő bárány	—	—	K.p.-ként
„ szurott „	—	—	—
Ausztriából élő bárány	—	—	—
„ szurott „	—	—	—
Összesen	625 drb		
Iránzat:	a vásáriránzat élénk.		

Budapesti vágómarhavasár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. július 24.

Fölhajtás összege:		Minőség szerint:	
Uj fölajtás	3483 drb	Elsőrendű hizott	314 drb
Mult vásárról	—	Másodrendű	2525 „
visszamaradt	6 „	Alárendelt minőség	523 „
Összeg	3489 drb	Növendékmarcha	29 „
Eladatlan maradt	120 drb	Bivaly	98 „
Összeg	3489 drb	Összeg	3489 drb
Szarmazási hely szerint:		Nem szerint:	
Magyar eredeti	1452 drb	Bika	224 drb
Magyar tarka	390 „	Ökör	2375 „
Szerbiai marhák	1621 „	Tehén	890 „
Horvátországi marhák	— „	Bivaly	— „
Boszniai marhák	26 „	Összeg	3480 drb
Összeg	3489 drb		

Árak

(100 kilogr.-kint élő-súlyban minden levonás nélkül állérekben)

1902. július 24.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	64-69	56-62	50-54
Tarka hizott ökör	64-69	56-62	50-54
Szerbiai ökör	57-64	52-56	44-52
Tehén	58-66	50-52	42-50
Bika	60-68	53-60	46-53
Növendékmarcha	—	45-52	—
Bivaly	42-46	38-42	34-38

Iránzat: élénk, jó minőségű áru változatlan más minőségek ára 1 koronával hanyatlott.

Budapesti gazdasági és tenyészmarhavasár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. július 24.

Fölhajtott:		Árak	
		(drb-kint K.-ban)	
Elsőrendű magyar jármos ökör	12 drb	310-375	
Másodrendű „	58 „	—	
Alárendelt min. magy. járm. ökör	— „	—	
Tarka növendéktinó	— „	—	
Fehér tehén	78 „	—	
Tarka fejős tehén	64 „	220-340	
Bonyhádi fejős tehén	— „	—	
Jármos bivaly	— „	—	
Tenyészbika	— „	—	
Magyar tehén	— „	—	
Összesen	212 drb		
Eladatlan maradt	19 „		
Iránzat:	a vásár hangulata lanyha.		

Budapesti juhvasár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1902. július 24.

Fölhajtott:		Árak	
		(kilogrammonként élő-súlyban, korona értékben.)	
Magyarországból	1849 drb juh	—	drb kecske
Szerbiából	215 drb juh	—	drb kecske
Összesen	2064 drb juh	—	drb kecske
Eladatlan maradt	202 drb juh	—	drb kecske
Fölhajtott:		Árak	
		(kilogrammonként élő-súlyban, korona értékben.)	
Elsőrendű hizott ürü	—	40-44 fill.	35-40 kor.
Középmínőségű hizott ürü	—	—	—
Legelőn javított ürü (anya)	36-38	—	27-30 „
Kisorolt kos	—	—	26-28 „
Szerbiai juhok	—	—	—
„ kecskék	—	—	—
Husos bárányok	—	—	—
Középmínőségű bárányok	—	—	—
Iránzat:	lanyha, árak változatlanok.		

vásár. (részére.)

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes 'Jobb minőségű hátszló', 'Könnyű kocsiló', etc.

vásár. (részére.)

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes 'Húsok szerint', 'Fűszerek', etc.

vásár. (részére.)

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes 'Húsok szerint', 'Fűszerek', etc.

vásár. (részére.)

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes 'Húsok szerint', 'Fűszerek', etc.

vásár. (részére.)

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes 'Húsok szerint', 'Fűszerek', etc.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes 'Húsok szerint', 'Fűszerek', etc.

Budapesti lóvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1902. július 24.

Table with 3 columns: Főhajtattott, Árak, and Eladatlan maradt. Includes 'Jobb minőségű hátszló', 'Könnyű kocsiló', etc.

Budapest ferencvárosi zártsertés.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1902. július 18-tól július 24-ig.

Table with 5 columns: Heti főhajtás összege, Érkezett összesen, Érkezett darab, Vágóhidra elszállított, Eladatlan maradt.

Table with 6 columns: N a p, Öreg nehéz párja, Páronként, Páronként, Páronként, Malacz, Husos fajta.

Árak élősúlyban levonás nélkül jegyeztetnek. Irányzat: vásár élénk; árak élősúlyban jegyeztetnek.

Budapesti kőbányai sertéspiac.

(A kőbányai m. kir. állategészségügyi hivatal jelentése a „Köztelek” részére.) 1902. július 16-tól jul. 23-ig.

Table with 2 columns: Állomány and Elszállítás. Includes 'Sertésállomány volt', 'E hétben érkezett', etc.

Hizottsértés-árak:

Megállapodás szerinti súly és 40% levonással kgr.-ként.) Magyar öreg nehéz, párja 400 kg.-on felül 108-112 fill.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes 'Magyar fiatal nehéz párja', 'Szerbiai nehéz', etc.

Irányzat: a magyar kondorszörű prima zsirsértés iránt a kereslet igen élénk.

Soványsertés-árak:

(Az árak 40% levonással élősúlyban értendők kg.-onként.) Öreg 2 éves fölül 74-től 80-ig

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.) 1902. július hó 24-én.

Table with 3 columns: Főhözatal, Árak, and Eladatlan maradt. Includes 'Magyarországból élő borjú', 'Magyarországból leölt borjú', etc.

Irányzat: lanya, változatlan árak mellett.

Bécsi juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1902. július 24.

Table with 3 columns: Főhajtás, Árak, and Eladatlan maradt. Includes 'Magyarországból', 'Galicziából', etc.

(Az árak kg.-ként fillérekben, élősúlyban fogyasztási adó nélkül értendők.) Irányzat: igen lanya csekély árhanyatlással.

Bécsi sertés vásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1902. július 22.

Table with 3 columns: Főhajtás, Származás szerint, and Árak. Includes 'Hussértés', 'Zsirsértés', etc.

Eladatlan maradt ... Összesen ... 9425. Árak: (kilogrammonként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes 'Elsőrendű nehéz magyar', 'Könnyű és szedett magyar', etc.

Irányzat: kissé lanya.

Ingyatlanok árverései (40,000 korona becsértéken felül.)

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Table with 4 columns: Date, Location, Buyer, Price. Includes 'Július 26. Budapesti kir. tvszék', 'Július 26. Budapesti kir. tvszék', etc.

Table with 4 columns: Date, Location, Buyer, Price. Includes 'Aug. 16. Halmi-i kir. jbiróság', 'Aug. 18. Halmi-i kir. jbiróság', etc.

Szerkesztői üzenetek.

B. S. urnak Harkány. Forduljon kérelmével egy levelező-lapon a „Kisérletügyi Közlemények” szerkesztőségéhez Budapest, V., Országház-tér 2. sz. (földmvelési minisztérium).

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉBE! Elismert kitiű hazai gyártmány! 1600 gözcseplőkészlet üzemen! Czim: ELSŐ MAGYAR gazdasági gépgyár RÉSZVÉNYTÁRSULAT BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám. Gözcseplőkészletek 2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10 12, löerejük. Magánjárók (utí mozdonyok.)

Ruston, Proctor & Co. Ltd. Lincoln
Vezérképviselete: BECK és GERGELY
Budapest, V., Váci-út 12. sz.

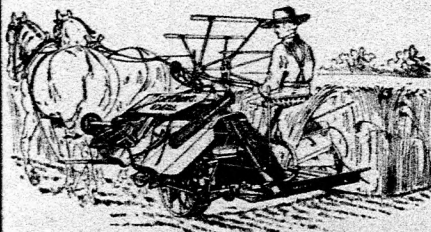
A legnagyobb kitüntetés

melyben valaha kiállító részesült, a párisi világkiállítás alkalmával a chicagói „Deering” aratógéppárnak és közreműködőinek jutott osztályrészül, a meny-nyiben a francia kormány által adományozható legmagasabb kitüntetések közül a

● „Deering” aratógépgyár ●

elnyerte a „Beesületrend” (Legion d'Honneur) tiszti rendjelét, ugyancsak a „Beesületrend” lovagrendjelét, a mezőgazdaság terén szerzett érdemek (Pour le mérite agricole) két tiszti rendjelét, a francia kormány külön elismerő díszok-levélét, ezenkívül a legnagyobb díjat a GRAND PRIX-t, hat aranyérmét, hat ezüstérmét és tizenegy bronzérmét.

A Deering-gyár kiz. képviselője **PROPPER SAMU** BUDAPEST, V., Váci-körút 52

ki állandóan nagy raktárt tarti leszállított áruk mellett, „Deering”-féle FÜKASZÁLÓ-GÉPEK, MAROKRAKÓ ARATÓGÉPEK és KÉVEKÖTŐ ARATÓGÉPEK, valamint egészen vasból és acézből készült SZÉNA- >>>>> GYÜJTŐGÉPEKBŐL. <<<<<<

● Árjegyzékek és elsőrendű bizonyítványok kívánatra készséggel küldetnek. ●

Földbirtokosok,

gazdák és raktárvállalatok stb. figyelmébe. Austria-Magyarországon általam bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézet

ajánl igen csekély kölcsöndij mellett 96 □mtr. és 48 □mtr. nagyságu telített

== kazal ponyvákat, ==

mezei termékek és vasuti waggonok betakarásához, továbbá 12 □ mtr. nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekrényponyvákat**, miáltal saját ponyvák költséges beszerzése megtakaríttatik. Ugyszintén

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban szerezhetők be új és használt

== telített ponyvák, ==

valamint **szekérponyvák** 7 korona és 9 korona, **varrás nélkül** egy darabból szöve csinált ponyvák 16 korona, továbbá új és használt

== zsákok ==

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás.

Elsőrendű lópokrócok.

Óeska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

NAGEL ADOLF

Budapest, V., Arany János-u. 12.

Telefon 35-92. ~~~~~ Sürgöny-cím: Nagel Adolf, Budapest.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
Budapestben,
IX., Ullői-ut 25. (Köztelek.)

HOFHERR és SCHRANTZ

BUDAPESTEN, ==

VI. ker., Váci-körút 57. szám.

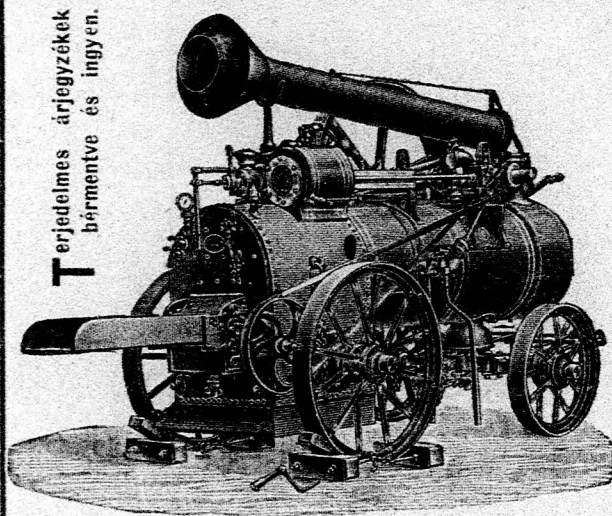
Uj gazdasági gépgyára és vasöntödéje Kispesten.

ÉPÜLT 1900-ban.

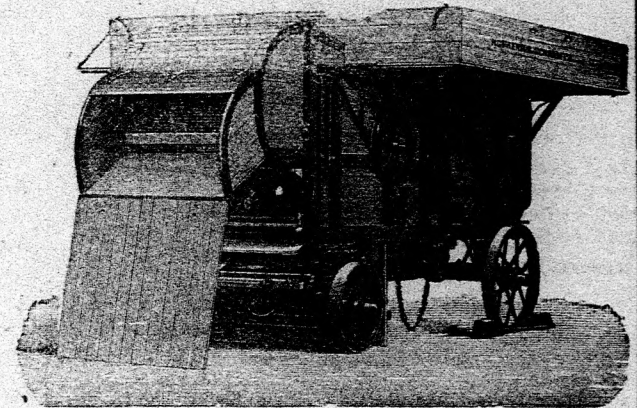
Ajnlja legjobb minőségű

gazdasági gépeit

s eszközeit jutányos árak mellett.

Terjedelmes árjegyzékek bérmentve és ingyen.

Ösmeri ön a legujabb „Kalmár” rostát??

Bővebb felvilágosítást ingyen és bérmentve ad **Kalmár Zs. utóda rostagyáros, Hódmező-Vásárhelyen.**

KRAMER LIPÓT, Budapest, V., Akadémia-u. 10. sz.

TELEFON: 38—11.

Sürgöny-czim:
„CERES” BUDAPEST.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlattal kívánságra díjtalanul, készséggel szolgálók.

A legjutányosabb árakon ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, süritett gépkenőcsöt, hengerolajat, lámpaolajat, petroleumot, kocsikenőcsöt, olvasztott szinfaigyút, kenőszappant, kékkövet, kékviragot, Raffia-háncsot, saponáriát, creolint, carbolineumot, fedéllakot, zsákok, ponyvát, kész kéveket, műtrágyát és minden e szakba vágó cikket. Továbbá: Szalonnát, disznósirt a legolcsóbb napi árban. Szalonnáról lerázott söt marhahizlalás czéljaira. Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

Budapest, VIII., Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
egy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400,000—	kor.
Alapítványok	1,268,080—	”
Tartalékok	111,053-60	”
Összesen:	1,779,133-60	
Első évi felesleg	90,319—	

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyerne.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az igazgatóság.**

Magy. kir. államasutak.

47503/902. sz.-hoz.

Hirdetmény.

Mécsékeltáru menettértjegyek kiadása Turinba a nemze közti iparművészeti kiállítás alkalmából.

A magy. kir. államasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a Turinban f. é. május hó 10-től november hó 15-ig rendezett nemzetközi iparművészeti kiállítás alkalmából ezen kiállítás meglátogatására a magyar iparművészeti társulat tagjai részére a kiállítás tartama alatt havonként egyszer és pedig július hó 30-án, augusztus hó 13-án, szeptember hó 3-án és október hó 1-én Budapestről—Fiume—Velence—Milanot át Turinba mécsékelt áru menettértjegyek adatkak ki.

A menettértjegyek Turinban 3 napi teljes ellátásra a kiállítás háromszori megtekintésére és e városban tartozkodás idejére kalauz igénybe vételére jogosítanak. Ezen jegyek Olaszországban 15 napig, Magyarországon pedig Velenczéig és onnan vissza 30 napig érvényesek.

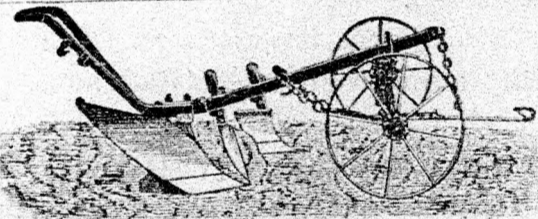
Budapestről az indulás emlíett napokon akár reggel vagy délután induló gyorsvonattal, Fiuméből a következő nappali hajóval, Belenczéből pedig az aznapi esti vonattal történik, míg a visszatéréshez bármely tetszés szerinti vonat illetve hajó választható, a jegy érvényességi idején belül.

Az atazás jövetkor Olaszország területére Velenczén kívül még kétszer a m. kir. államasutakon azonban csupán Fiumében szakítható meg.

Ezen menettértjegyek a m. kir. államasutak I. sz. városi menetjegyirodájában (Hálókocsi társaság, Hungária-szálló és II. sz. városi menetjegyirodájában (Cook iroda, Vigadó-tér 1.) az I. osztályra 175.50, a II. osztályra pedig 140.90 korona áron nyolcz napi előzetes bejelentés után a tagsági jegy felmutatása mellett kaphatók. Budapest, 1902. június hó. Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

HAZAI GYÁRTMÁNY!

„ZALA-DRILL”

sik és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas, hazánk legjobb sorvetőgépeit, szabad. kikapcsolható kapacitásokkal. Homokos talajra „ZALA-DRILL” különösen e célra készített és kitűnőnek bizonyult vetőszarukkal lesz ellátva.

- „Perfecta” merítőköröngös vetőgépeit le szállított áron.
- „Planet” rendszerű lékapát.
- „Planet” rendszerű kézi tolókapát 2 kapakéssel
- „Planet” 14 kor. töltőgőttösti külön 6 kor.
- „Hollingsworth” lögerelyét.

Kukoriczamorzsolót, szecska- és repavágót, valamint egyéb gazdasági gépek és eszközeit.

Árjegyzék szívesen küldetük!

WEISER J. C.

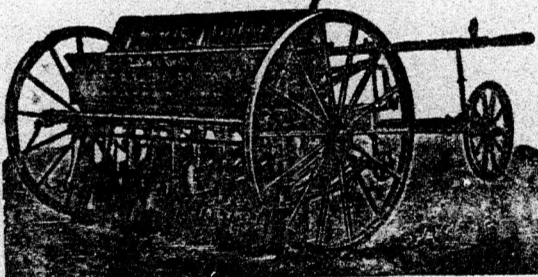
gazdasági NAGY-KANIZSÁN gépgyára.

Ajánlja EGYETEMES ACZÉLEKÉIT

aczelgerendélytel, 1-ső minőségű tömöraczel kormányokkal.

KÉTVASU ACZÉLEKÉIT. Az egyetemes aczelhez alkalmazható összes felszerelvényeit.

Boronait és egyéb talajmivelő eszközeit

HAZAI GYÁRTMÁNY!

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme; házi, nyilvános, mezőgazdasági és ipari czélokra. Legjobb gummi- és kender-tömlők. Mindenféle csövek, csapok stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien, I., Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenberstrasse 6.**

„JOBBA”-féle MAGYAR BLISTER.

A magyar blistert már eddig is számtalan ménesztulajdonos és lótartó az in bántalmánál évek óta sikerrel használta. Nevezetesen az in vastagodásánál, inecportnál, inihelytárgulatok, egyenlítő szalagok rándulása és vastagodásánál, továbbá csont ujképletknél, rossz helyen fekvő és sántaságot előidéző csontkinövésnél, hevény és idült daganatoknál, valamint békanyerés ellen is. Hasonló kedvező eredményel alkalmazható ezen szer izületek rándulásánál, boka-izületek laza összefüggésének esetében, nyultetem, csánkópók, kapta és gyírhüvelmet ellen, nemkülönben a csánkón előforduló tokszalatárgulatoknál.

Ára egy tégelynek 3 korona. — 6092 Kapható egyedül a készítőnél CSELEY PÁL gyógyszeresznél, NAGYMAROSON 2. szám.

Számtalan elismerő nyilatkozat birtokában, csak a következőket sorolom fel: M. kir. közp. honvédelmisiskola parancsnokság, Báró Marschal Gyula őrnagy, iskola parancsnoktól, Domobrán Kokotovic h.-huszár főhadnagytól, Gr. Degenfeld főhad.n.-tól

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlálók használatára. Irta K. Ruffy Pál. Ára portómentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

Hizlalószer

sertések részére. Kitűnő hizlaló-sz.r. takarmány-pótszer, lovak, bikák, ökrök, tehenek, borjak, juhok és tyukok részére.

1/2 kilós csomag 1 korona.

4 próbacsomag bérmentve 4 kor.

Hizlalószeroyár: VV WIEN, VV IX., Bleichergasse 6

4932. szám.

HIRDETÉS.

1. A cs. és k. katonai élelmezési raktár Budapesten (VI. Lehel-utca 41.) földbirtokosoktól és ezek szövetkezeteitől vásárol

3000 métermázsza rozst és 10,000 métermázsza zabot, még pedig f. é. augusztusban 1000 mm. rozst és 3300 mm. zabot, f. é. szeptember havában 1000 mm. rozst és 3400 mm. zabot, és f. é. októberben 1000 mm. rozst és 3300 mm. zabot.

Ezen havi részleteknél nagyobb, de az összmennyiséget túl nem haladó részletek is eladásra felajánlhatók.

2. Az eladásra kinálandó gabonának legujabb termésűnek, érett és egészségesnek kell lennie, továbbá teli, megfelelően nagy, kemény és lehetőleg egyforma magvakat birjon. Gyom és idegen mag csekélyesen, rovar, (fekete zsiszik stb.) benne egyáltalában ne legyen és gabonabetegségektől ne legyen ellepve. Kövek, föld- és agyagdarabok csak elvéve forduljanak elő. Idegen és gyommagvak a rozsbán összesen 2.5%, a zabban 3.5 súlyszázaléknál több ne legyen. A gabona egy hektoliterjének a súlya legalább 69 kg., zabnál legalább 41 kg. legyen.

3. A fent jelzett minőségű gabonát minden mezőgazda (mezőgazdasági egyesület vagy szövetkezel) ajánlhatja a cs. és k. élelmezési raktárnak Budapesten írásban (ajánlat 1 K. bélyeggel ellátva) vagy szóbelileg körülbelül 1 kg.-nyi minta átadása mellett, 1902. augusztus hó 1-től tetszés szerinti mennyiségben. Ha az eladandó gabona 100 mm. mennyiséget nem éri el, akkor az 1902. augusztus hó 1-től kezdve naponként délelőtt 8 órától 11 óráig, illetve délután 2—5 óráig közvetlen a budapesti cs. és k. katonai élelmezési raktárhoz (VI., Lehel-utca 41.) behozható.

4. Minden ajánlattevő, ki az élelmezési raktárnak mint termelő még nem ismeretes, az általa termelt gabona körülbelüli mennyiségét kell igazolnia. Ezen igazolvány bizonyítványok által hozandó, a melyek minden gazdának, ki egy mezőgazdasági társaságnak tagja, ezen szövetkezet által, a többi gazdának a politikai vagy kivételesen a helyi hatóságok által kiállítandók. Ezen igazolvány egy mezőgazdasági egyesület (szövetkezet) megbízottja által személyesen is adható. A mezőgazdasági egyesületek (szövetkezetek) által eladásra ajánlott gabonamennyiségekre nézve, ezek képviselői kötelesek magukat mint megbízottak igazolni.

5. Az eladásra ajánlott gabonáért, ha az mint átvehető elismertetik, esetről-esetre, az áru jobb vagy silányabb minősége szerint, az érvényes tőzsdejegyzéken belül — a piaczi szokások szerinti egyezmény alapján — az árak meghatározatnak és a vásárolt áru átadása után rögtön kifizettetnek.

6. A gabona rendszeren «a budapesti élelmezési raktárhoz állítva» szállítandó; de «Budapest pályaudvarhoz» («hajóhoz») állítva is ajánlható. Az eladott áru azonnal beszállítandó.

7. A szükséges gabonamennyiség elért fedezése miatt netán beálló vásárlási beszüntetés külön lesz kihirdetve. Ugyszintén ezen vásárlások folytatása hónapról-hónapra jelen hirdetésre való rövid vonatkozással és az illető hónapban bevásárlandó gabonamennyiségek bejelentése mellett külön lesz hirdetve.

8. Részletes szóbeli felvilágosítások, a minőség követelményekre és az átvételi szabályokra nézve hétköznapokon délelőtt 9—11 óráig és délután 3—5 óráig a cs. és k. katonai élelmezési raktárnál mindenkinek adatnak.

BUDAPESTEN, 1902. július hó 15-én.

A cs. és kir. katonai élelmezési raktártól
Budapesten.

1902. évi 43153. számhoz.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A magyar vallásalap tulajdonát képező s Zemplén vármegye Sajó-Köröm község határában fekvő birtokból mintegy 874^{855/1200} a vallás- és közoktatási magy. kir. ministerium IX. ügyosztályában Budapesten, V., Vadász-u. 33. sz. alatt

1902. évi augusztus hó 11-ik napján délelőtt 12 óraker tartandó zárt ajánlatu nyilvános verseny útján

haszonbérbe fog adadni.

A bérelni szándékozók a fent kitélt határnpra azzal hivatnak meg, hogy egykoronás bélyeggel ellátott és a kellő bánatpénz letételét igazoló pénztári nyugtával felszerelt irásos zárt ajánlataikat kiállítva, borítékozva és saját pecsétjükkel ellátva az alólírott ministerium segédhivatalainak főigazgatóságánál legfeljebb a versenytárgyalási nap délelőtti 10 órájáig nyujtsák be.

Az ajánlatokban a bérelni szándékolt birtok megnevezése mellett a felajánlott évi haszonbér számokkal és betűkkel kiírandó és kijelentendő azokban egyszersmind, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és bérleti feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. Az ajánlatok borítéka felső részére feljegyzendő az, hogy az ajánlat a körömi bérgazdaságra vonatkozik.

Bánatpénzül 1700 korona, azaz Egezerhétszáz korona vagy készpénzben, vagy biztosítékképes értékpapirokban, vagy pedig a Pesti Hazai Első Takarékpénztár betéti könyvecskéjében bármelyik közalapítványi, vagy állami (adóhivatali) pénztárnál leteendő és az arról szóló nyugta csatolandó az ajánlathoz.

Elkészve érkezett, vagy kellőleg ki nem állított, avagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint utó, vagy táviratilag tett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Oly egyének, kik gyámhatalom vagy gondnokság alatt állanak, úgyszintén a kik az uradalommal szemben hátralekos tartozásban vannak, vagy bármilyen czímen perben állanak, a versenyből kizáratnak.

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a ministerium segédhivatalainak főigazgatóságánál Budapesten V. ker., Hold-utca 16. szám, és a közalapítványi gazdasági ispiságnál Sajóladon (Borsodmegye) a hivatalos órák alatt tekinthetők meg.

BUDAPESTEN, 1902. évi július hóban.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister.

7309

Magyar kir. államvasutak.

750C III. 4. 1902.

Hirdetmény.

(Körutazási jegyek kiadása Bécsből a Magas Tátrába).

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a természeti szépségeiben bővelkedő Magas Tátra olcsó meglátogathatása érdekében Bécsben az államvaspálya udvaron és Ferdinánd császár északi vasuton, valamint a magyar kir. államvasutak bécsi városi menetjegyirodájában (Kärntnering, Grand Hotel) továbbá, Thos Cook és fia (I. Stefansplatz 2), Schenker és társa (I. Schottenring 3.) végül Nagel és Wortmann czég (I. Operngasse) utazási irodáiban oly mérsékelt áru körutazási jegyek adatnak ki, melyek 45 napig érvényesek és Bécs államvaspálya vagy északi pálya-udvarról Marchegg—Zsolna—Csorba—Csorbató—Csorba—Poprád—Felka—Kassán, vagy Dobsina—Budapest—Marchegg vagy Bruckon át Bécsbe államvaspálya vagy északi pálya-udvar állomásokra gyorsvonaton teendő utazásra jogosítanak.

Az utazás Poprád—Felka és Budapest között tetszés szerint Kassán vagy Dobsinán át történhetik.

Ezen körutazási jegyek május 1-től szeptember hó 30-ig az I. osztályra 60., a II. osztályra pedig 40 korona áron adatnak ki.

Budapest, 1902. május hó.

Utánnymás nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.

3 lóerejű „Gnom“ benzin-petrolin-motor.

Csorvás (Békésm.), 1901. október 25.

T. Oberurseli Motorgyár Részv.-Társ.
majnai Frankfurt mellett.

BÉCS, VII., Lindengasse 7.

Hivatkozással m. é. okt. 8-án kelt b. levelükre, szívesen tudatjuk Önökkel, hogy mi a majna Frankfurt melletti Oberurselből hozato 3 lóerejű „Gnom“ benzinmotorral nagyon meg vagyunk elégedve, s azt mindenkinek a legjobban ajánlhatjuk.

A benzinfogyasztás könnyű munkánál 0-50—0-60 kg. óra- és lóerőnként. Az olajszükséglet igen csekély. Havonként kb. 8 kg. olaj fogy. A mi a gondozást illeti, úgy az igen egyszerű. Egy közönséges munkásember, — nem gépész — kinek a kezelés mivolta néhányszor meg lett mutatva, játszva elbánik vele.

Mi, 3 lóerejű „Gnom“ motorunkkal, egy szecskavágót és egy repavágót hajtunk s a motor kifogástalanul működik, ezenkívül istállónk vilnyvilágítására felhasználni tervezzük.

Általában a benzinmotor erőfejlesztésével egészen meg vagyunk elégedve: egyenletesen dolgozik, anélkül, hogy erejéből valamit veszítene. Azonkívül gyorsabban vág, mint bármely járgány ugyannyira, hogy egész napi takarmányszükségletünket 130 drb. ökör részére 2 1/2 óra alatt könnyen megvág-hatjuk.

Érdeklődőknek szívesen adunk felvilágosítást.

Tisztelettel

Gróf Wenkheim Géza-féle jószágintézőség Csorvás
Kraft Viktor.**12 lóerejű „Gnom“ benzin-petrolin-lokomobil.**

Csorvás (Békésm.), 1902. június hó 5-én.

T. Oberurseli Motorgyár Részv.-Társ.
BÉCS.

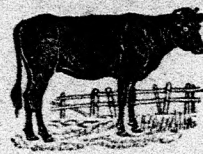
A méltóságos gróf ur Bécsből visszatérvén a benzin lokomobil megbeszélés tárgyá tétetett.

Visszatérve f. év május hó 13-án kelt becses leveleikre, ezennel megrendelünk egy 12—15 lóerejű benzin-lokomobilt, az Önök által ajánlott feltételek mellett stb. stb.

Tisztelettel

Gróf Wenkheim Géza-féle jószágintézőség Csorvás
Kraft Viktor.

7202

Megvételre keresek

15—20 drb 2—4 éves tisztavérű, lehetőleg törzskönyvelésre alkalmas, egészséges

simmenthali fajta vemhes üszőt.**Domahidy Sándor Domahida, Szatmármegye.**

7333

Kronen Separator

legelőkélelesekkel Felőzőgép.

Első Magyar Tejgazdasági Gép- és Eszközgyár

VI. Jász u. 7. sz. Budapest.

Tejhitők.
Vajköpülők.
Tejszövetkezeti Berendezések.
Vajexport
Arjegyzék. tervek, költségvetések ingyen és bérmentve.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

1902. évi szeptember 7—21. napjain POZSONYBAN

megtartandó

II. MEZŐGAZDASÁGI ORSZÁGOS KIÁLLITÁS

alkalmából

a m. kir. pénzügyministerium 842. és 17045. számú rendeletei alapján

SORSJÁTÉKOT

rendez,

a melynek huzása Pozsonyban, visszavonhatlanul
1902. évi szeptember hó 21-én tartatik meg.

1089 nyereménnyel 85.000 kor. értékben.

Főnyeremény 50.000 kor. értékben.

1 darab sorsjegy ára 50 fillér.

SORSJEGYEK KAPHATÓK: A kiállítási
sorsjegyirodában BUDAPESTEN, V., Nádor-
utca 16. sz. és minden sorsjegyelárusító helyen.

A kiállítás jelentősége megkívánja, hogy
minden magyar gazda vegyen
kiállítási sorsjegyet.

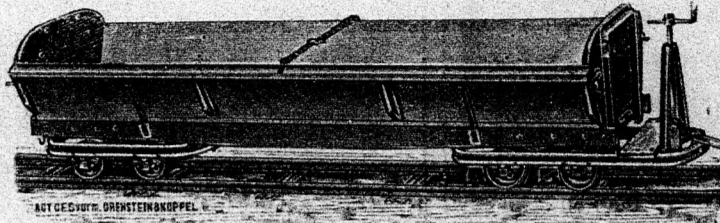
Saját érdekében kér-
jen tőlünk ajánlatot

szántóvasakra

BECK és GERGELY
BUDAPEST, V., Váci-út 12.

ORENSTEIN ÉS KOPPEL, BUDAPEST KESKENYVÁGÁNYU VASUTAK GYÁRA

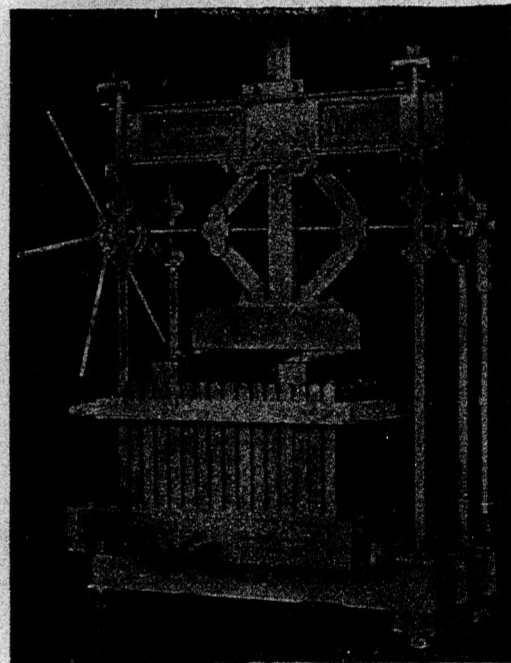
Szállít és bérbead
**mezőgazdasági,
erdei és iparvas-
utakat kézi, ló- és
mozdony-üzemre**

Iroda: Andrásy-ut 88. (Felsőerdősor sarok)
Gyár: Szt.-Lőrincz nyaralón (Bpest mellett)

Elvállal nyomjelzéseket. Árjegyzékek és költségvetések ingyen és bérmentve.

TEMESVÁR 90L. I-36 díj: diszoklevél.

— Számos első kitüntetés! —

BORSAJTÓK, ≡

„Kincsem“, „Hegyalja“, „Könyök-
szerkezetű“, „Mabille“ és „Aczélor-
sós“ a Tokaj-Hegyalja legkedveltebb borsajtói.

Főelőnye: hogy a must sehol
sem érintkezik vasrészekkel.
Egyszerű kezelhetőség! Óriási
erőkifejtés! A törköly egy darab-
ban és könnyen kivehető! Egy
ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzók és bogyzók!

— Árjegyzék ingyen! —

SZILÁGYI és DISKANT gépgyára
— MISKOLCZON. —

KÜHNE E.

mezőgazdasági
gépgyára

MOSONBAN

A tavaszi idényre Schloer-féle

Műtrágyaszórógépek **répatermeléshez kétsoros** chilisalétromszórók.

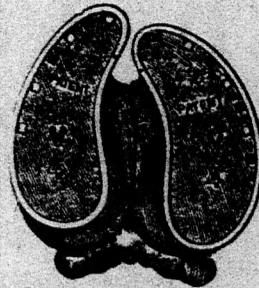
Legujabb szerkezetű **Kézi- kapálóeszközök** cukorrépa, bur-
= **egysoros és többsoros** gonya stb. meg-
munkálására. **Amerikai kézikapáló** (kor. 16.50), **Osborne-féle**
„Columbia“ **cultivátor** szénagereblyék. Osborne-féle hirtve

Columbia **fűkaszaló és aratógépek.** **Járgányos**
készletek minden nagyságban. Elkésett vetések
eszközlésére **Merítőkörongos és tolókeres**
szórvetógépek.

Ekék, beronák, hengerek.
Hungaria- és Mosoni-Drill sorvetógépek.

FŐRAKTÁR: Budapest, VI. ker., Váci-körut 57^a sz.

UJ! Ökör-körömpatkó

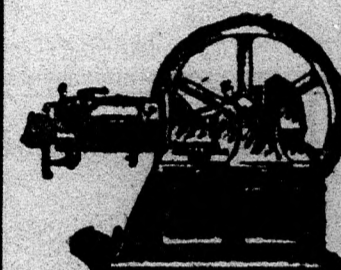
Zehetbauer szabadalma.
**Nélkülözhetetlen gaz-
dák, birtokosok, sörfőz-
dők és szeszfőzdék stb.**
részére. 4529/a

Vezér elárusító:
Echinger és Fernau
WIEN,

XV., Neubaugürtel 7. és 9.
Prospectusok kívánatra küldetnek.
Mozógazd. kiállítás Ried-ben 1901.
Legmagasabb kitüntetés arany érem.

UJ!

Elismert legjobb és legolcsóbb Benzin-petrolin gázmotorok

és lokomobilok

villanyos gyújtással és
széles kormányzással a
legmesszebb menő ke-
zeség mellett minden
gazdasági célra alkal-
mas. Nem gyorsfutók,
tehát malomüzemek-
re különös előnnyel
használhatók.

Szállítja kedvező fi-
zetési feltételek mellett
Osers és Bauer

motorgyára. Magyarországi vezérképviselő és raktár.
DÉNES B. Budapest, VI., Váci-körut 61.
Arjegyzék ingyen! 4811
Tisztelettel ajánljuk keresetnek.

— Avenarius —

Carbolineum

(szabadalom)

25 év óta a leghatásosabb fatelítőszer.

Avenarius R. Carbolineumgyára,
— AMSTETTEN-BEN. —

Moskovitz és Löbl

szarvasmarha-, borju- és juh-bizományi üzlet
Iroda: Budapest, IV., Vámház-körut 2.

Előnyös feltételek mellett foglalkozik fenti
árak bizományi eladásával, azonkívül köz-
vetíteti **hizó, beállítani való és jármos**
ökrök, 1, 2, 3 éves erdélyi ökörborjuk
eladását és vételét. Az érték beérkezése után
az érték 3/4-részig előlegül nyújt.

Gyors és pontos kiszolgálás biztosítatik.

Szabadal- mazott Kosárbetétek

cséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál
teljes felelősség mellett, hogy tiszta cséplést
lehet vele végezni a legrosszabb esetben is.

A kosárbetétek árai:

	frt	frt	
4 lóerejű géphez	30	8 lóerejű géphez	40
6 " " " " " "	35	10 " " " " " "	45

Megrendelés esetén a kosár szélességének
mérete beküldendő. 6804

BAJZÁTH IGNÁCZ, Székelyhídon.

Magyarországon egyedüli elárusító KANN és HELLER,
Budapest, Váci-körut 62.

Keveset használt
benzinlokomobilos

cséplőkészletek

kaphatók :
BECK és GERGELY-nél
Budapest, V., Váci-ut 12.

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closették, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum váladékból nyert gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőanyag-csövek raktáron.

Magy. kir. államvasutak 103755/902. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a budapesti főműhelyi szertárában jelenleg készletben lévő, továbbá az 1902. II-ik felében ezen szertárban összegyűlt és nélkülözhetővé váló különböző ócska fémanyagokat értékesíteni óhajtán, ezek eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet. Az eladandó anyagok a következők: A) Jelenleg készletben lévő ócska fémanyagok. 1. 200 q. (métermázsza) vörösrz, 2. 35 q. (métermázsza) tört sárgaréz, 3. 25 q. (métermázsza) vörösfém fehér fémme, 4. 15 q. (métermázsza) tolatyu és csapágy fémforgács, 5. 400 q. (métermázsza) vegyes fémforgács 6. 100 q. (métermázsza) tört vörösrz, 7. 25 q. (métermázsza) galván vörösrz, 8. 15 q. (métermázsza) sárgar z sodronyszövet. B) A II-ik felében fognak előreláthatólag a következő ócska fémanyagok említett szertárban összegyűlni, nélkülözhetővé válni és átengedhetni: 1. 10 q. (métermázsza) Fehérréz (Packfong), 2. 40 q. (métermázsza) szabványtalan fém, 3. 300 q. (métermázsza) tört sárgaréz, 4. 1200 q. (métermázsza) vörösfém fehérfémme, 5. 50 q. (métermázsza) sterrofém, 6. 800 q. (métermázsza) tolatyu és csapágyfémforgács, 7. 1400 q. (métermázsza) gép-fémforgács, 8. 180 q. (métermázsza) sárgar-zförgács, 9. 160 q. (métermázsza) sterrofémforgács, 10. 400 q. (métermázsza) vegyes fémforgács, 11. 240 q. (métermázsza) vörösrz forgács, 12. 900 q. (métermázsza) fémsalakhamu, 13. 10 q. (métermázsza) telepiszap, 14. 15 q. (métermázsza) vörösrzakup sárgarézrel, 15. 25 q. (métermázsza) galván vörösrz, 16. 25 q. (métermázsza) sárgaréz sodronyszövet.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának azon jogot, hogy a II-ik felében fenn összegyűlőnek jelzett a B) alatt kitüntetett mennyiségeknél 25 %-kal többet vagy kevesebbet adhatnák át.

Itt különösen hangsúlyoztatik, hogy ugy az A) valamint a B) alatt felsorolt anyagok csakis a budapesti főműhelyi szertárban átadva, fognak értékesítettetni, oly ajánlatok tehát, melyekben vevők az anyagoknak más állomásra vagy bizonyos távolságokra való ingyenes szállítását kötik ki, tekintetbe vétetni nem fognak.

A pályázni kívánók kéretnek, hogy egy koronás magyar bélyeggel ellátott ajánlataikat a magyar kir. államvasutak igazgatóságának anyag és leltár beszerzési szakosztályában (VI., Andrassy-ut 73 sz. II. em. 43 sz.) a következő címmel:

„Ajánlat ócska fémanyagok megvételére 103755/902. számhoz.” 1902. évi augusztus hó 16-ának déli 12 órájáig benyújtani sziveskedjenek.

Az ajánlatok kizárólagosan ezen célra rendelt, és az említett anyag és leltár beszerzési szakosztályánál egy példányban ingyen kapható úrlapon és ennek rovatainak pontos kitöltése mellett állítandók ki.

Bánatpénzképen a megvenni szándékolt anyag értékének 50% legkésőbb az ajánlat benyújtására kitűzött határnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál leteendő.

Az ajánlattevő ajánlatával a pályázat eredményének eldöntéseig kötelezettség marad, azt tehát időközben vissza nem vonhatja.

BUDAPEST, 1902. július hóban.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb.
körében kitünően bevált

„Pef” (Porcellán-Email-Festék)

Falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

**Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.
Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.**

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkezelési helyiségek, istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klosették stb. részére felette célszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szivesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

6706/a

A **„PÁTRIA”** IRODALMI VÁLLALAT
ÉS NYOMDAI R.-TÁRS.-NÁL
Budapest, Üllői-ut 25. Köztelek

KÉSZ NYOMTATVÁNY RAKTÁR VAN:

Suschka Richárd magyar-óvári gazd. akadémiái intező utasítása szerint összeállított **GAZDASÁGI KÖNYVVITÉLI NYOMTATVÁNYOKBÓL.** Az összes ivekből minta-collectió 5 K., portomentesen küldünk.

Az 1898. XXIII. t.-cikk alapján alakult **Országos Központi Hitelszövetkezet** megbízásából készült **HITELSZÖVETKEZETI NYOMTATVÁNYOKBÓL.**

Az **Országos Tejgazdasági Felügyelőség** részéről nyert felhatalmazás alapján készült **TEJSZÖVETKEZETI NYOMTATVÁNYOKBÓL.**

„Hangya” **Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet** megbízásából készült **FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETI NYOMTATVÁNYOKBÓL.**

A **Magyar Mérnök- és Építész-Egylet** utasítása szerint összeállított **KÖLTSÉGVETÉSI-, ELŐMÉRÉTI-, HETIBÉRLAJSTROM IVEKRŐL.**

Kívánatra **ÁRJEGYZÉKET** bérmentve küldünk.

Schneider J. és Társa

Budapest, V. ker., Báthory-utca 12. sz.

Ajánlja különböző minőségű

6799

géptisztító kenderét és kóczát.

Kívánatra mintával és árjegyzékkel szivesen szolgálnak.

Eladó földbirtok.

Mintegy **5000 kat. hold** terjedelmű, két vasuti állomással bíró

nemesi birtok eladó.

2 lakház, 6 vizimalom, vasgyár, nagy vasolvasztó, sok munkáslak, tisztalakással, nagy számú gazdasági épület, gyümölcsösök, halastó, bő vastartalmu vasbányák stb. A területből mintegy **4000 hold erdő, a többi szántó, legelő, kaszáló és gazdasági művelésre alkalmas terület.** Az erdőben szép vadállomány. A szántó földekhez 2 külön tanya teljes állat- és gépfelszereléssel együtt tartozik. **Ára 800,000 korona.** Czim a kiadóhivatalban.

7013

Gyárilag javított igen jó, használt gőzcséplőkészletek kaphatók: **BECK és GERGELY-nél** Budapest, V., Váci-ut 12.

44471/1902. számhoz.

FÖLDHASZONBÉRLETI HIRDETÉS.

A magyar vallásalap tulajdonát képező s Zemplén vármegyében, Takta Harkány község határában fekvő, mintegy

1415¹³⁶/₁₂₀₀ hold kiterjedésű „Bazsi pusztá”-i birtokra

az alólírott ministerium IX. ügyosztályában (Vadász-utca 33. sz.) 1902. évi szeptember hó 24-én délelőtt 12 órakor tartandó zárt ajánlatu nyilvános verseny útján

1903. évi október hó 1-étől kezdődő 12 évi időtartamra haszonbérbe fog adatni.

A bérelni szándékozók a fentkített határnapra azzal hivatnak meg, hogy egykoronás bélyeggel ellátott és a kellő bánatpénz letételét igazoló pénztári nyugtával felszerelt irásos zárt ajánlataikat bértárgyankint külön-külön kiállítva és borítékozva az alólírt ministerium segédhivatalainak főigazgatóságánál legfeljebb a versenytárgyalási nap délelőtti 10 órájáig nyujtsák be.

Az ajánlatokban a bérelni szándékolt bérgazdaságokért egészben felajánlott évi haszonbér számokkal és betűkkel kiírandó és kijelentendő azokban egyszersmind, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és bérleti feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti. Az ajánlatok boritéka felső részére feljegyzendő az, hogy az ajánlat mely bérgazdaságra vonatkozik.

Bánompénzül a bérelni szándékolt gazdaság minden holdja után 2, azaz kettő korona, vagy készpénzben, vagy biztosíték-képes értékpapirokban, avagy pedig a Pesti Hazai Első Takarékpénztár betéti könyvecskéjében bármelyik közalapítványi vagy állami (adóhivatali) pénztáránál teendő le és az arról szóló nyugta csatolandó az ajánlatához.

Elkésve érkezett, vagy kellőleg ki nem állított, avagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Oly egyének, kik gyámhatalom vagy gondnokság alatt állanak, úgyszintén, a kik az uradalommal szemben hátralekos tartozásban vannak, vagy bármilyen czimen perben állanak, a versenyből ki vannak zárva.

A részletes versenytárgyalási és haszonbéri feltételek a ministerium segédhivatalainak főigazgatóságánál és a közalapítványi ispánságnál Sajóládon a hivatalos órák alatt tekinthetők meg.

BUDAPESTEN, 1902. évi június havában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium.

7337

Magy. kir. államvasutak. ad 108534/902. szám.

HIRDETMÉNY.

A kocsirakományokban feladott sörküldeményekhez hozzárakott és díjmentesen szállítható jég mennyiségének meghatározása.

A magyar-osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon érvényes díjszabás I. rész B. szakasza A—VIII. fejezetének d) pontja értelmében a kocsirakomány sörküldeményekhez hozzáadott jégnek csak megfelelő, azaz oly mennyisége részesülhet, amely a díjmentes szállítás kedvezményében, a mely a sörnek a hőség káros befolyása elleni megóvására szükséges, a rendeltetési állomásokra megérkező kocsirakományi sörküldeményeknél talált azon jégmennyiség, mely a sörküldemény tényleges súlyának 2% meghaladja s ennélfogva a rakománynak a szállítás tartamára való megóvása szempontjából fölös mennyiséget képez, csak a díjszabás szerinti szállítási illeték fizetése mellett fog a czimezettnek kiszolgáltatni.

Budapest, 1902. július hó 10-én.

Utánnyomás nem díjaztatik.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Rambouillet ürü eladás.

Gróf Nákó Sándor uradalmában Nagy-Szent-Miklóson (vasut-, posta- és távirdaállomás)

600 drb 2¹/₂ éves Rambouillet ürü eladó.

Az ürük igen jó húsban vannak és megtekinthetők bármikor. Bővebb felvilágosítással szolgál:

az uradalom intézősége Nagy-Szt-Miklóson.

7315

Pályázat.

Nagyméltóságu gróf CSEKONICS ENDRE úr ZOMBOLYAI uradalmában egy

külső állatorvosi állás

létesítettén, annak betöltésére ezennel pályázatot nyitnak.

Pályázótól megkivántatik, hogy állatorvosi szakiskolát végezték legyen, és több évi gyakorlati működésüket okmányokkal igazolják.

Az ezen állással egybekötött évi javadalmazásról és egyéb tudnivalókról az uradalom jószágigazgatósága ad részletes felvilágosítást.

7355

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NÍRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brausweller János

Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műórák, főtárlalója a romtoir ingóórák-ak stb. st.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

A csász. és kir. hadügyministerium egy darab használt, meglehetősen jó állapotban levő s használható

8 lóerejű locomobil és egy cséplőgép eladását

rendelte el, mely alólírott csikótelep "SÁRI" pusztai gazdaságnál (posta Tolna-Ozora, vasuti állomás Pinczehely) bármikor megtekinthető.

A vételre vonatkozó ajánlatok készpénzfizetés ellenében

1902. augusztus hó 15-éig

akár írásban, akár szóval benyújthatók.

A Nagy daád-sári-i cs. és kir. csikótelep parancsnoksága.

7338

tók: **RGELY-nél** Váci-ut 12.

LLALAT RS.-NÁL Köztelek AR VAN:

démiai intéző **KÖNYVVITÉLI** minta-collectió

Országos Köz-észült **HITEL-**

széről nyert fel-**KEZETI NYOM-**

kezet megbizá-**ZETI NYOMTAT-**

tasítása szerint **RETI-, HETIBÉR-**

ntve küldünk.

Társas

a 12. sz.

égű 8799

s kóczát.

en szolgálunk.

rtok.

nü, két vasuti állo-

eladó.

ivasztó, sok munkáspület, gyümölcsösök, A területből mintegy elegendő, kaszáló és et. Az erdőben szép ön tanya teljes állat-**800,000 korona.**

7013

UMRATH ÉS TÁRSA

BUDAPEST

V. VÁCZI-KÖRUT 60.

AJÁNLANAK minden versenyen felül álló GÖZCSÉPLŐGÉPEKET ÉS GÖZMOZGONYOKAT kazalozókkal, kéveköttőkkel, vagy szabadalm. szalma-sajtókkal kombinálva. Gőzmozgonyok mozdonycsöves vagy kihuzható csöves kazánokkal ipari ezélokra 100 lóerőig.

Superfoszfátok

állati és ásványi eredetűek, legolcsóbb

foszforsavas trágyaszor minden talajra.
Gyors hatásért kezesség, legnagyobb eredmény.
Nélkülözhetetlen az őszi vetéseknél,
semmi más foszforsavakkal nem pótolható.

Ajánlok továbbá:
Csontlisztet, Chilisalétromot, kénsavas ammoniákat, kálsóit, kainitot, különleges műtrágyákat kapás és kalászos növények alá, **themenauai szab. szuperfoszfát-gipszet** herések trágyájául és az istállótrágya konzerválására; **takarmánymeszet stb.**

bárhova versenyképes áron szállít a legszigorubb tartalomsvavatolás mellett

Kénsav- és műtrágyagyár **A. SCHRAM** Ludenburg-Themenau és Lissek Rostok m.
Központi iroda: **Prága, Heinrichsgasse 27.**

Hizlalásra

való és mindenféle fajta jármos ökröket valamint szép 1-3 éves vöröstarka növendék ökröborjakat 4332 bármely mennyiségben és szerződéses szállítás mellett eladásra ajánlanak

Récsey és Deutsch s zarvasmarha-kereskedők **Zala-Szt.-Balázs.** Nagy-Kanizsa mellett.

Magas csiraképes-ségű, arankamentes, államilag ólomzárolt

biborhere-

mag jutányos áron kapható 7288

HALDEK

magnagykereskedésében **Budapest** **Károly-körut 9.**

Mákot, minden mennyiségűt vesz **Deutsch Albert** és fia Debreczen. 7317

Komárommegye Duna-Radvány község határában 350 holdas nemesi birtok f. évi október hó 1-től haszonbérbe kiadó, vagy eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 7310

Mac-Cormick kéveköttő-aratógép és egy Kühne-féle 13 soros „Publi-leum Drill” sorvetőgép eladó, mindkettő egész új. Értesítés Igali Svetozárnál, Bar Baranyam. 6839

Jutányosan eladók.

Százados marhamérlegek 1500 kg. hordképességű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú 1 1/2 m. széles

Szekér hidmérlegek 4000 és 3000 kg. horderejű százados, toló súlylával 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserélek ócska marhamérszákát új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tar-8902 tás mellett.

DÉNES MANÓ mérlegműszerész **BUDAPEST,** VII., Dohány-utca 78.

Tavaszi árpa, mely már június hó vége felé érik, továbbá fajtiszta **kopasz-buza** őszi vetésre, esetleg nagyobb mennyiségben kerestetik. Mintázott ajánlatok „A B” alatt a kiadóhivatalhoz czimzendők. 7304

Gyáramban * * teljesen kijavított 2 darab 8 lóerejű Clayton & Shuttleworth-féle 6941

lokomobil jutányos ár és kedvező feltételek mellett

eladó. **Welsler J. C.** gazdasági gépgyár **Nagykanizsán.**

Gőz- és cséplőgép-tulajdonosoknak *

a n. m. magy. királyi kereskedelemügyi miniszter 1890. évi 671. számú rendelete alapján szilkségos, teljesen felszerelt

mentőszekrényeket szállítok.

Kis mentőszekrényt 13 koronáért,
Nagy mentőszekrényt 22 koronáért.

Az összeg előre beküldése, vagy utánvétele mellett portómentesen.

Szentmihályi Gyula gyógyszerész 6938 **BALATON-BOGLÁRON.**

Saját készítményű

mindennemű gazdasági

ZSÁK

nyers és vízhatlan **PONYVA,** sodrott

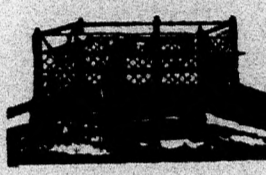
SZŐLŐKÖTÖZŐ-

fonál, jobb és olcsóbb, mint az eddig használt Raffia, a legolcsóbb gyári áron kapható a

FISCHER-féle zsák- és ponyvaáruházban **Budapest, Nagykörönd-u.18.** Minták kívánatra ingyen, bérmentve küldetnek.

Biborhere

ezeidei termés, igen jó minőségben eladó az inámi gazdaságban, u. p. Dombóvár. 7340

Schember C. és fiai

cs. és kir. udvari hidmérleg és gépgyár, **Budapest, Andrássy-ut 15.** Ajánlják általánosan ismert, szabadalmazott hid- és marhamérlegeiket, valamint gazdasági és ipari ezélokra szolgáló tizedes és százados raktári mérlegeiket. Ar- jegyzék ingyen és bérmentve.

Gépolaj, kocsike-nőcs, Carbolineum és egyéb vegyszeti zsi-radékárak,

vizmentes ponyvák legolcsóbban kaphatók:

Deutsch Bernát 1. magyar zsi-radékárak gyárában **Kispesten,** Budapest mellett. 7324 — Alapított 1873-ban. —

Az **Országos Magy. Gazdasági Egyesület** bérházában **(IX., Üllői-út 25.)** kiadandó lakások

Augusztus 1-re. III. emeleten:

3 utcai, 2 udvari szoba, előszoba, konyha, cselédszoba, fürdőszoba s mellékhelyiségek-ből álló lakás.

November 1-re, II. emeleten:

3 utcai, 1 udvari szoba, előszoba, konyha, cselédszoba, fürdőszoba s mellékhelyiségek-ből álló lakás.

Felvilágosítást nyújt: a házfelügyelő.

Birtok eladó.

Beregmegye, Hosva község határában, szép vidéken 400 hold szántó, rét, legelő, 500 hold ordó kényelmes urtelkekkel, nagy belsőséggel, melléképületekkel és gazdasági felszereltséggel, két vízimalommal. Bővebb utasítással szolgál **Belényesi András** ügyvéd, Beregszász. 7350

Pénzkölcsönt

kis- és nagybirtokosoknak legmagasabb összegig 4% Személyhitel gazdaszövetkezetek minden hitelképesnek, havi vagy negyedévi törlesztésre gyorsan, diszkrétén közzétűti. **Bolba,** Mozsár-u. 18. (Válasz-bélyeg.) 7348

Turótermelők

figyelmébe. Budapesti gyár-ramat igen jutányosan eladom. Kimutatható 100% bruttóhaszon, óriási csomómezzük verseny nél-kül. Levelek „B. A. 7329” jellegével **Mosse Rudolph**z Budapest, kéretnek. 7349

Egy 8 lóerejű

használt, de jó karban levő Clayton és Shuttleworth-féle cséplőgép (locomobillal vagy nélkül) olcsón kapható. Köz- lebbit pusztabereányi gazdaságánál, u. p. **Len-kyellóti, Somogy megye.** 7358

1000 holdas birtok bérbe, esetleg megvételre keres- tetik. Ajánlatokat „Birtok 18302” jellege alatt **Schwarz József** hirdetési irodájába, Marokkai- utca kérék. 7306

Tejtétel.

100 litertől feljebb évi szerző- déssel vételtre kerestetik. Aján- latok „Szőlő” jellege alatt a lapok kiadóhivatalába küldendők. 7282

A magyar

gazdatisztek és erdőtis- tek országos egyesülete ajánlja a földbirtokos és bér- uraknak állasközvetítő osztá- lyánál bejelentett tagjai el- helyezésre. Az ez ügyben való minden felvilágosítás és a köz- vetítés teljesen díjmentes.

Mezőgazdaság

és erdőszettel foglalko- zók nyugdíjintézete. Ez- közlő biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, mezőgazdasági, erdőszeti és ezekkel rokon foglalkozású egyének számára a legolcsóbb díjtételekkel, mert nem ye- részkedőre alakult vállalat. Kívánatra alapszába díjtábla- zattal és bővebb felvilágosítás- sal szolgál az igazgatóság: **Budapest, Köztelek, Üllői-út 25. szám.**

Sertéseket

legmagasabb napi áron **értékesít** **Bauer B. Gyula** **Budapest, VIII. Kerepesti-út 73.**

Posnansky és Strelitz

Budapest, VI., Podmaniczky-u. 27.
Gyár: **Erzsébetfalva.**
Ajánlanak:

Aszfalt,
Fedőpapirlemez,
Kátrány,
Carbolineum,
Carbolsav,
Creolin-t stb.

legjobb minőségben, jutányos árak mellett.

ISTÁLLÓ

szerszám, nyereg- és tisztogató kamrák, kocsiszinek és eleségkamrákat a legmodernebb kivitelben legolcsóbban **BERENDEZ**

KOVÁCS és SZALAY **Budapest, VI., Rózsa-utca 45. szám.** Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

Hirdetési ár 15 szög 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásenként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csak a **hirdető címének kitételével** közölünk. **KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.**

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDO ALLAS.

Keresetetik

október 1-ére vagy előbb is jó fizetés mellett egy csész (erdő- és mezőőr), a ki úgy gazdasághoz mint erdőszelhez ért és jó vadász. Csak ilyen egyén kitűnő bizonyítványokkal, ki a 45 évet nem haladta meg, küldje irását a Nógrád-Kövesdi bérzadáshoz. 7325

ad. l. 1722/902. jll. sz.

Pályázat.

Méltóságos Gróf Almásy Dénes ur hitbizományi uradalmában gazdasági akadémiát vagy felsőbb tanintézetet végzett, keresztény nőtől egyénre pályázhatnak. Szabad lakás és szokásos teljes ellátáson kívül jutálékkal együtt évi 500 koronára tehető díjazás jár. Önkéntes írt s vissza nem várható, juttatás nélküli bizonyítványokkal fel kell készülni. Évi július végéig alatti címre intézendők. Az állás kivétel után azonnal elfoglalandó. Az uradalmak jószágfelügyelősége, Gyulavári, Békésmegye. 7334

Segédítési állás

azonnal betöltendő, csak felsőbb gazdasági tanintézetet végzetettek és gyakorlati bírók pályázhatnak. **Célpótlásdíjnyer** egy megbízható és szakértő tanintézetet végzett, keresztény fiatal ember, ki a magyar és német nyelvben teljesen jártas, azoknál talán szerbül vagy románul is beszél, szép, jól olvasható írással bír, nagyméltóságú Gróf Karátsónyi Jenő ur hánelki uradalmi számtartóságánál fizetéses gyakornoknak fejeztetik. Az állás azonnal elfoglalandó. Sajátkezűleg írt pályaművel a bizonyítványokkal **Uradalom, Bánlak, Torontálmegye** cím alatt küldendők be. 7332

Hirdetés.

Nőtlen gazdatiszt, aki felső vagy középgazdasági iskolát végzett és ki a magyar vagy német és tót nyelvet tökéletesen bírja, a díszes köznevelés felvétel, a hová a folyamodványok bizonyítványokkal is intézendők. 7307

Földmivesiskolát

jó sikerrel végzett egyén gazdasági irnok alkalmazást nyújthat Hász Béla pusztai-tövisgyházai gazdaságában, utolsó posta Zimánd-Ujfalu, Arad. Pályázók kérvényükkel forduljanak a fenti címhez. 7314

Irnok

kerestetik nagyobb grófi uradalomba. Csak 25 év körül, nőtlen, okleveles gazdák pályázhatnak. Fizetés: lakás, fűtés, világítás, mosás, reggeli és 1200 korona készpénz. Ajánlatok Bariss Gyula urhoz Somogyvárra küldendők. 7342

Pályázat

penztári segédítési állásra. Megkivántatik kereskedelmi akadémiára sikeres végzése, a német nyelv tökéletes bírása, kik a tót nyelvet is beszélik, előnyben részesülnek. Évi fizetés 1200 korona, lakás és 12 úrméter tűzifa. Kérvények **uradalmi igazgatóság**hoz Zay-Ugróczra adandók be. 7313

Keresetetik

egy — a gazdaság minden ágazatában jártas, több évi gyakorlattal bíró, nagyobb uradalomban már működött — nős ispán f. évi okt. 1-i belépésel. Ajánlatok bizonyítványokkal, melyek vissza nem adandók, címre küldendők. Grosz Antal Úszóg, Baranya-megye. 7346

Gyakornokul

felvétetik magyar-óvári gazd. akadémiára készülő fiatal ember belterjesen kevelt gazdaságban, hol bő alkalma nyílik a szükséges gazdasági gyakorlat elsajátítására. Ajánlatok Odorszky Lajos urad. intéző ur címére Mozsóg-Szt-Miklósról, Somogy-megye kéretnek. 7347

Segédítést

600 korona készpénzfizetéssel és ellátással, nyugdíj-igénnyel és kilitással az előléptetésre. püspöki uradalomba felvétetik. Bővebbet Sikray hirdetési irodájában, Budapest, Váci-körút 33. szám. 7270

Értelemes

béresgazdát keresek: csak teljesen megbízható, józan életű, arányos és szorgalmas egyén ajánlkozzon. Szükséges az oláh nyelv bírása. Cs. László László gazdasága, Lapusnyak, posta Hunyad-Dobra. 7356

ÁLLÁST KERESŐK.

Önálló

ispáni állást keres október hó -ére egy a gazdaság minden ágában teljesen jártas nős egyén, ki 25 éven át nagyobb uradalmokban önállóan működött. Címe a kiadói hivatalban megtehető. 7258

Magyar-Óvári

gazdasági akadémiát végzett, hat évi gyakorlattal bíró 27 éves okleveles gazdatiszt önálló állást keres azonnali belépésre. A rendszeres gazdasági szakmákban kívül a ezkorrepa- és dohánytermelés, tehénnevelés, hizlalás és irodai számvitel terén kiválóan jártas. Szíves megkeresések **27 éves gazdatiszt** cím alatt a kiadói hivatalba kéretnek. 6803

Házvezetőnek

ajánlkozik középkorú, r. k. vallású örvény asszony, ki a háztartás minden ágában ügyintézőn a fehér és felső ruha varrásban teljesen jártas. Szíves megkeresések **T. Zs.** Budapest, Vas-u. 17. II. em. 12. alá kéretnek. 7261

Gazdatiszt állást

keres, egy 24 évi gyakorlata óta most 3-ik helyen működő, a gazdaság minden ágában jártas, kis családu, erőteljes, kitűnő bizonyítványokkal rendelkező szerény igényű művelt egyén. Biztosítékot nyújthat. Elek Sándor Budapest, Kerepesi-ut 34. III. 20.

Gazdatiszt

és szeszgyárvezető, fiatal, nős, ki a gazdaság összes ágában hosszabb gyakorlattal bír, azoknál talán szerbül is jártas, a gazdaság minden ágában jártas, kis családu, erőteljes, kitűnő bizonyítványokkal rendelkező, mint gazdatiszt vagy szeszgyárvezető állást keres. Cím a kiadói hivatalban. 6169

Gazd. intéző

nős, gyermektelen, úgy a külső mint a belső gazdaságban teljesen jártas, ügyintéző állást, tehénnevelés, marha- és sertés-hizlalásban is, jelenleg is földmívelő állásban, szerény feltételek mellett állást keres. Szíves megkeresést **T. E.** jelleg alatt a kiadói hivatalba kér. 7213

Gazdasági intéző,

nős, ki a gazdaság összes ágazatában teljesen jártas, jelenleg is intézői minőségben van felmondatlan állásban, szerény feltételek mellett állást keres. Szíves megkeresést **T. E.** jelleg alatt a kiadói hivatalba kér. 7013

Uradalomban

vagy vállalatnál bármennyű megfelelő állást keres főreléiskolát végzett, egyszerű és kezes könyvtelben tökéletesen jártas, nős fiatal ember, ki eddig kisebb gazdaságban és nagyobb ördökhasználatnál hosszabb ideig önállóan működött. Szerény igénye mellett állandó foglalkozást óhajt. Nagyobb összegnek megfelelő ingatlani biztosítékot nyújthat. Szíves megkeresést **Becsületos 7297.** jelleggel a kiadói hivatalba továbbít. 7297

Okleveles

26 éves, keresztény gazdatiszt, ellenőri, ispáni, segédítési állást keres. Megkereséseket **L. N.** cím alatt a kiadói hivatalba továbbít. 7184

Számvevő,

nős, izr. kiscsaládu, kitűnő bizonyítványokkal s elsőrendű referenciákkal, teljesen jártas a kezes könyvtelben, mérlegképes, mielőbbi belépésre számvevői, vagy gazdasági ellenőri állást keres. Beszél és ír magyarul és németül. Jelenleg állásban van, de az állást bármikor elhagyhatja. Szíves megkeresést **Számvevő 7059.** jel alatt a kiadói hivatalba kér. 7059

Ispáni állást

keres október, esetleg január hóra elmozdítandó és gyakorlatilag képzett kiscsaládu református egyén. Az illető igen erőteljes, gazdasági strapához edzett, megbízható, könyvtelű érti. Címe a kiadói hivatalban. 7311

Lokomobil-gépész

nyári cséplést keres azonnali belépésre, ki már nagyobb uradalmakban jó sikerrel működött, mikről kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, esetleg megfelelő éves állásra is elmegy. Elfogad ispáni állást is, miután nagyobb gazdaságokban e minőségben már működött. Címe: Ravasz János Pázmány, Fejérm. 7312

Főkeretész,

28 éves róm. kath. vall. jelenleg is egy nagyobb uradalmi (grófi) kereteszettel önállóan vezet már több éve, a kereteszeti tanintézetből és hazánk első rendű kereteszeteiből nyert működési bizonyítványokkal igazolja úgy elméleti mint gyakorlati teljes szakértelmét és minden tekintetben való megbízhatóságát. Nagyobb uradalomban, városnál, furdónál vagy megyei gazd. egyestőlénél főkeretési állást keres október 1-re. Szíves megkeresésekre címetem **Uradalmi főkeretész** jelleg alatt közli a kiadói hivatal. 7303

Földmivesiskolát

végzett realis nőten egyén hat-évi gyakorlattal azonnali belépésre alkalmazást keres. Cím a kiadói hivatalban. 7289

Gazdasági

tanintézetet végzett, jelenleg is gazdaságban működő, pályája iránt előszeretettel viseltető, több évi gyakorlattal bíró szorgalmas és tevékeny gazdász, olyan nagy uradalomban szeretne kezelőtsülni, — esetleg segédítési állást elfoglalni, ahol kitaró szorgalma és becsületes munkássága aran állandó állásra számíthat és jó bánásmódban részesülhet. Cím a kiadói hivatalban. 7290

Állást keres

földmives- és tejjgazdasági szakiskolát végzett, 5 évi gyakorlattal, 30 éves nőten ember, nős állást is elfogad. Cím a kiadói hivatalban. 7331

Gyakornoki

vagy hasonló állást óhajt nyerni kezesmódi földmives-iskolát jó sikerrel végzett, 21 éves, ev. ref. vallású, szerény igényű egyén. Címe D. J. Réthe, Pozsonym. 7328

Gazdasági könyvelő,

penztárnok, keresztény, nagyobb uradalomnál működött, mielőbbi alkalmazást keres. Szíves megkeresések **Méregkés** és számvevő jelleg alatt a kiadói hivatalhoz kéretnek. 7257

Azonnali belépésre

földmivesiskolát végzett, tízéves gyakorlattal, nős, 28 éves, keresztény, a mezőgazdaság minden ágában, gazdasági könyvelés s irodai teendőkben teljes jártassággal bíró egyén megfelelő állást keres. Dobránszky Béla Oroszlamos, Torontálm. 7351

Kertek és parkok

létesítést elvállalja — nagyobb uraságoknál szélesebb hatáskörrel — példásmodoru és évek óta állásban lévő, a rajz, architektúra, építkezés, geometria és az erdőterben jártas.

Értelemes.

Megkereséseket kéretnek **„Megbízható főkeretész 18491.”** szám alatt **Schwarz József** hirdetési irodájába, Budapest, Marokkai-utca. 7354

Önálló intézői

állást keres magyar-óvári gazd. akadémiát végzett róm. kath. Kis családu 36 éves nős gazdasízt 14 éves gyakorlattal. Jelenleg önálló intéző dunántúli gazdaságban, a hol híres tehénnevelőt is kezel. Legjobb referenciákkal rendelkezik, esetleg kaulót is lehet. Szíves megkereséseket továbbít B. J. alatt a kiadói hivatal. 7352

Debreczeni

gazdasági tanintézetét jó eredményekkel végzett, egy évi gyakorlattal bíró gazdasí, irnok, segédítési állást keres. Címe a kiadói hivatalban. 7357

ÁLLATOK.

400 darab igen jó 2—3 éves

tenyészjuh

a tenyészet felosztása miatt eladó.

Felvilágosítást ad 7339
Halmos Henrik,
Bar.-Mágoacson.

Eredeti

Rambouillet kosok

mindenkor nagyobb mennyiségben, dús választékban kaphatók:

Gróf Herberstein Alb.
uradalmi igazgatóságánál
SPRILEK, Morvaország.

Hanna vetőárpa

ing a készlet tar 100 kgként
19 koronáért kapható
vasuti állomá:ainkól.

Igen szép, válogatott vöröstarka simmenthali jellegű 1—2, (3) éves

növendék ökrök és üsző borjakat

ügyszintén legprimább Iekőni-
való és
járomos ökröket
legjutányosabb áron ajánlanak:

KLEIN és SPITZER

Kis-Czelli kereskedők.
Megrendelések egyezség szerint bármikorra is elfogadhatnak.

Hires zalai tenyészrákok

százat a 6 korona és a megfelelő szonagolási-, szállítási költségekért, valamint **asztrali rákokat** árjegyzék szerinti **éve megérkezve** szállít:
FISCHER IZIDOR
Zala gerszegen. 7299

Eladó

két tenyészképes friz-kos. Két és három évesek. Kolossy Zoltán, Homok-Terenne (Nógrád-megye). 7353

ELADÓ elsőrendű

igás-ökör

gazdag választékban. Az anyag 5—6 és 7 éves.
Megtéríthető:

László Testvérek gazdaságában
Nagy-Iklódon.

Vasutállomás Kolozsvár-Deés között. 6522

Vöröstarka

tinó és üsző

legprimább, 1—2 esetleg 3 évesek és pedig hizlaltí való ökrök eladására és — későbbi szerződésre — legolcsóbb árért vállalkoznak

Weiler és Eisner

— Kis-Czelli kereskedők. —

Eladó

a győri püspökség tiszta verben tenyésztett magyar törzsgulyája és pedig:

60 drb öreg tehen
19 „ 3 éves üsző
12 „ 2 „ „
25 „ 1 „ „

Közlebbi felvilágosítást ad a 7306
jóságkormányzóság
Szany, Sopronmegye.

Ló-eladás.

Méltóságos Gróf Apponyi Géza tolnamegyei páfi méneséből a lótenyésztés redukálása miatt 7174

18 darab angol félvér kanca,

szopós csikaikalegyütt eladó.

A csikók „Persitive” angol félvér s „Furioso” állami ménektől származnak, a kancák újból ezen ménekkal vannak fedeztetve. Megtéríthetők Pálán, posta helyben, vasutállomás Simontornya, hol kívánomásra verőknek kocsit áll rendelkezésre. Az eladás a gazdasági helyben van megbízva.
Az urad. felügyelőség.

VEGYESEK.

Biborheremag

szavatolt, csiraképes szóp mag 44 korona mmázsánként. Kapható ifj. Háczky Kálmán gazdaságában, Cs.-Rendeken. 7343

BLADUNK

kölesön adunk
uj és egyszer használt vizháló

TAKARÓ

PONYVÁKAT,
mindenféle nagyságban, új és használt mindennemű

TERMENY ZSÁKOT

repceponyvákat
a legjutányosabb áron, illetve kölesönként mellől

KOHN és STEIN

zsák és ponyva gyári raktár
BUDAPEST, V. Béla-u. 5.

Óriási

megtakarítás!

78%-kal olcsóbb, mint a manillazsinog 85%-kal olcsóbb, mint a zsupszalmakötél, és 97%-kal olcsóbb, mint a gabonaszalmakötél, mit prospectusomban számításokkal bizonyítok. Mintákkal és prospectussal készséggel beszélgetek.

Mindennemű gazdasági kötélárak,

zsákok és ponyvák szintén a legjutányosabb áron.

Önműködő VIZEMELŐ TELEPEK
készítését mélyen fekvő kútakból és forrásokból elvállalja
AKUNZ
vizvezeték és szivattyugyár.
WEISE-KIRCHEN
(Morvaország).

állati és detüek,

talajra.

ény.

éknél,

moniókat,

kapás és

erfoszfát-

szigorubb

urg-Themenau

ek Rostok m.

se 27.

Tejvétel.

l feljebb évi szerző-

elre kerestetik. Aján-

lati” jellegű alatti lapok

aláda küldendők. 7282

magyar

tek és erdőtisza-

egyesülete

előadókat és bérli

alkalmazottak osztá-

lyentelt tagjait el-

Az ez ügyben való

felvilágosítás és a köz-

tesen díjmentes.

őgazdaság

szettel foglalko-

diintézet. Esz-

gásokat: nyugdíjra,

di díja és örvényi

őgazdasági, erdőszeti

l rokon foglalkozás

számára a legolcsóbb

tel, mert nem nyere

alakult vállalat.

Alapszabály díjtábla-

ővebb felvilágosítás-

ál az igazgatóság:

on, Köztelek, 1161-út

rtéseket

agasabb napi áron

tekesít

er B. Gyula

at, VIII. Kerepest-út 73.

Strelitz

eczky-u. 27.

lva.

mez, =

um, =

sav, =

in-t stb.

árak mellett.

ALAY

45. szám.

és bérmentve.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtekélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42-50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasúthosszal szemben.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

KALMÁR VILMOS, BUDAPEST

VI., TERÉZ-KÖRUT 3. SZ.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezérképviselője ajánl

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),

"Martellin" dohánytrágyát,

Eredeti stassfurti kálisót és kainitot.

A műtrágyák beltartal-
maért szavatolok.
Pontos és lelkiismeretes
kiszolgálás.

A BUDAPESTI ASZTALOS-IPARTESTÜLET

védnöksége alatt álló és a kereskedelmi ministerium által államilag segélyezett

BUTOR-

csarnok és hitelszövetkezet,

mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja, ajánlja tagjainak, budapesti asztalosmestereknek, legjobb kivitelben készített,

József-körut 28. sz. alatti

dusan felszerelt raktárában elhelyezett butorait. A vevőközönség itt szükségletét közvetlen a készítőnél **jutányos áron** szerezheti be. Tervezések és lakásberendezések gyorsan és pontosan eszközöltnék. 7293

TAKÁCS OSZKÁR gépgyára

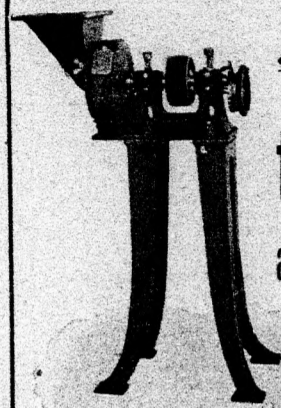
BUDAPEST, Köztelek-utca 6. sz. (Üllői-út mellett).

RAKTÁRON TART:

kijavított gőzcséplőkészleteket, valamint az Első Magy. Gazd. Gépgyárban készült új gőzcséplőgarnitúrákat, továbbá mindennemű mezőgazdasági gépeket és eszközöket, u. m.: vetőgépeket, rostákat, ekéket, morzsolókat, szecsavágókat

Járgányos- és tisztító cséplőkészleteket.

Csereszélek köttetnek. — Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

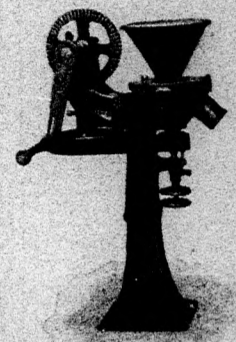
"METEOR"

legújabb szabadalmazott

takarmány-daráló

a maga nemében páratlan!

Nagy munkaképességű és olcsó! Alkalmas gép-, járgány- és kézihajtásra.

Leírást és árjegyzéket kívánatra költségmentesen küld:

LÖW ALFRÉD okl. gépészmérnök

Budapest, VIII. ker., Üllői-út 52/B.

Az állattenyésztésnél és gazdaságban szükségelt gyógyárut

és vegyszereket,

különösen: gentian és kálmogyókérpör, karbolsav, kehepor, kénvirág, keserűs, csodasó, márhapor, patakenőcs, rézgálic, salicylsav, salicylsavas natron, üdítőnedv, vasgálic, salétromsav, kénsav, sósav, bórsav, csersav, borkósav, kén-aether, szalmiakszesz, kreolin, lysol, vaselin, **kötszereket** stb. jutányos árak és pontos kiszolgáltatás mellett ajánl:

Detsinyi Károly drogeria-kereskedése a "KIGYÓ"-hoz Budapest, Fürdő-u. 10.

Árjegyzékkel kívánatra szolgálók. — Pontos címezést kérek.

A mágocsi uradalom 500 kat. holdas Tibortelep szőlőgazdaság

intézői állására

pályázat hirdettetik. Az állás javadalmazása 3000—6000 koronáig egyezség szerint. Felsőbb szőlészeti és borászati tanfolyam sikeres végzése, valamint nagy gyakorlati képzettség a szőlőtelepítés és pinczekezelés terén, az állást elnyerni szándékozótól feltétlenül megkivántatik. Nyugdíj a szabályzat értelmében biztosítva. Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt folyamodványok

folyó évi augusztus hó 1-ig

a jószágfelügyelőséghez intézendők, Csongrád-Mágocs.

Az állás lehetőleg minél előbb elfoglalandó.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR r.-t.

BUDAPEST, (Külső-váci-út) Csáklya-utca 23. sz.

Vasöntöde, gép- és rézműgyár.

SPECIÁL-GÉPGYÁR

Szeszgyárak berendezésére.

Elvállalja mindenfajta szeszfőzde, szeszfinomító és élesztőgyár teljes gépészeti berendezését a legnagyobb méretekig. Átlakít meglévő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.

TERVEKKEL ÉS KÖLTSÉGVETÉssel KÉSZSÉGESEN SZOLGÁLUNK.

3453